

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

**ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

**ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ»**

**Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

Διπλωματική Εργασία

που υποβλήθηκε στο Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του ΕΛΜΕΠΑ
ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Λογιστική και Ελεγκτική
από τον

Γρύλλο Γεώργιο

Ηράκλειο

Ιανουάριος 2021

« Ο μεταπτυχιακός φοιτητής που εκπόνησε την παρούσα διπλωματική εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται στη βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (μη-εμπορικός, μη-κερδοσκοπικός, αλλά εκπαιδευτικός-ερευνητικός), της φύσης του υλικού που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες κ.λπ.), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή την γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου».

« Η παρούσα διπλωματική εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την τριμελή εξεταστική επιτροπή η οποία ορίστηκε από την Σ.Ε. του ΔΠΜΣ Λογιστική και Ελεγκτική, σύμφωνα με το νόμο και τον εγκεκριμένο Κανονισμό Διπλωματικών Εργασιών του ΔΠΜΣ «Λογιστική και Ελεγκτική». Τα μέλη της Επιτροπής ήταν:

- Σαμαρά Αγγελική (Επιβλέπουσα)*
- Λαδάς Ανέστης (Μέλος)*
- Ταμπουρατζή Θάλεια (Μέλος)*

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από την Σ.Ε. δεν υποδηλώνει αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα.»

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής, έγινε στα πλαίσια του προγράμματος Μεταπτυχιακών σπουδών μου στο τμήμα Λογιστική & Ελεγκτική του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Μεσογειακού Πανεπιστημίου Κρήτης και μετέπειτα μετατροπής του σε διδρυματικό πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του πανεπιστημίου Μακεδονίας . Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την ηθική και οικονομική συμπαράσταση που μου παρείχε κατά την διάρκεια των σπουδών μου .

Επίσης θα ήθελα να εκφράσω την βαθειά μου ευγνωμοσύνη για την άψογη συνεργασία και καθοδήγηση που είχα από την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου , Σαμαρά Αγγελική, στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας .

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	11
1.1 Εισαγωγή	11
1.2 Αντικείμενο Εργασίας & Σκοπός	11
1.3 Δομή Εργασίας	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	13
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	13
2.1 Εισαγωγή	13
2.2 Βιβλιογραφική Επισκόπηση σε Εσωτερικό Έλεγχο	14
2.3 Βιβλιογραφική Επισκόπηση σε Εσωτερικό Έλεγχο στην Ναυτιλία - Γενικά	16
2.4 Βιβλιογραφική Επισκόπηση σε Εσωτερικό Έλεγχο στην Ναυτιλία - Ναυτιλιακή Λογιστική	19
2.5 Συμπεράσματα	21
ΜΕΡΟΣ 1ο	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	22
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	22
3.1 Εισαγωγή στην Ελεγκτική	22
3.2 Η Αναγκαιότητα της Ελεγκτικής Επιστήμης	23
3.3 Έννοια Ελεγκτικής και Βασικά Συστατικά στοιχεία Ελέγχου	24
3.4 Διακρίσεις Ελέγχων και Κατηγορίες Ελέγχων	26
3.5 Θεσμικό Πλαίσιο Εσωτερικού Ελέγχου σε Ελλάδα	29
3.6 Βασικά Εργαλεία Εσωτερικού Ελέγχου	30
3.6.1 Κώδικας Δεοντολογίας Εσωτερικού Ελέγχου	30
3.6.2 Επαγγελματικά Πρότυπα Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου	31
3.8 Εταιρική Διακυβέρνηση	33
3.8.1 Έννοια Εταιρικής Διακυβέρνησης και Νομοθετικό Πλαίσιο	33
3.8.2 Σχέση Εταιρικής Διακυβέρνησης και Εσωτερικού Ελέγχου	36
3.9 Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου	37
3.10 Περιεχόμενο ενός Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου	37
3.11 Αρχές Αποτελεσματικότητας Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου	38
3.12 Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου	40
3.13 Σκοπός της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου	41
3.14 Εσωτερικοί Ελεγκτές	42
3.15 Εσωτερικός Έλεγχος και Διαχείριση Κινδύνων	43
3.16 Το Coso Model και το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου	45
3.17 Η Δομή του Coso Model	46

ΜΕΡΟΣ 2^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	48
ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	48
4.1 Θαλάσσιες Μεταφορές και Ελληνική Ναυτιλία	48
4.2 Έννοια Πλοίου και Νομικά Χαρακτηριστικά	49
4.3 Ναυτιλιακά Έγγραφα Πλοίου	51
4.4 Κατηγορίες Πλοίου	52
4.5 Σημαίες Ευκαιρίας	54
4.6 Ναυτιλιακή Επιχείρηση	54
4.6.1 Ορισμός και Χαρακτηριστικά	54
4.6.2 Νομική Μορφή Ναυτιλιακής Επιχείρησης	54
4.6.3 Οργανωτική Δομή Ναυτιλιακής Επιχείρησης	57
4.6.4 Οργάνωση Λογιστηρίου Ποντοπόρου Ναυτιλιακής Εταιρίας	59
4.6.5 Οργάνωση Λογιστηρίου Ναυτιλιακής Εταιρίας Επιβατηγών Πλοίων	59
4.7 Ναυτιλιακή Λογιστική	60
4.7.1 Εισαγωγή	60
4.7.2 Νομική Μορφή	60
4.7.3 Λοιπά Βιβλία Πλοίου	61
4.7.4 Λογαριασμοί	62
4.7.5 Λογαριασμοί σε Ξένο Νόμισμα και Τόπος Εγκατάστασης	63
4.7.6 Η Επίδραση των Δ.Π.Χ.Α. (I.F.R.S.) στις Ναυτιλιακές Εταιρίες	63

ΜΕΡΟΣ 3^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	66
Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΙΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ...	66
5.1 Έσοδα Εκμετάλλευσης Ναυτιλιακής Επιχείρησης	66
5.1.1 Εισαγωγή	66
5.1.2 Έσοδα από Συμβάσεις Ναυλώσεων	66
5.1.3 Έσοδα από Χρονοναυλώσεις	68
5.1.4 Έσοδα από Φορτωτικές	71
5.1.5 Έσοδα από Εισιτήρια Μεταφοράς Επιβατηγών Πλοίων	73
5.2 Διαδικασίες Ελέγχου Εσόδων Ναυτιλιακής Επιχείρησης	74
5.2.1. Εισαγωγή	74
5.2.2 Διαδικασίες Εσωτερικού Ελέγχου Εσόδων – Γενικά	75
5.2.3 Διαδικασίες Εσωτερικού Ελέγχου Εσόδων – Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων .	76
• Ελεγκτικές Διαδικασίες – Επιστημόνσεις Εσόδων από Συμβάσεις Ναυλώσεων	76
• Ελεγκτικές Διαδικασίες – Επιστημόνσεις Εσόδων από Ειδικούς Όρους ...	78
• Ελεγκτικές Διαδικασίες – Επιστημόνσεις Εσόδων από Φορτωτικές	78
• Ελεγκτικές Διαδικασίες – Επιστημόνσεις Εσόδων από Πώληση	79

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Εισιτηρίων Επιβατηγών Πλοίων	
• Ελεγκτικές Διαδικασίες – Επιστημάνσεις Λοιπών Εσόδων Εκμετάλλευσης	80
5.3 Έξοδα Εκμετάλλευσης Ναυτιλιακής Επιχείρησης	81
5.3.1 Εισαγωγή	81
5.3.2 Αμοιβές και Έξοδα Πληρωμάτων	82
5.3.3 Ελεγκτικές Διαδικασίες – Επιστημάνσεις Εσωτερικού Ελέγχου Αμοιβών Και Εξόδων Προσωπικού	84
5.3.4 Αμοιβές Προσωπικού	86
5.3.5 Έξοδα Προσωπικού	86
5.4 Ελεγκτικές Διαδικασίες – Επιστημάνσεις Εξόδων Κινήσεως Πλοίου	87
5.4.1 Πρακτόρευση	87
5.4.2 Καύσιμα – Λιπαντικά	89
5.4.3 Ελεγκτικές Διαδικασίες Απογραφής Καυσίμων	90
5.5 Δαπάνες Ασφάλισης & Ελεγκτικές Διαδικασίες	92
5.6 Λοιπές Διαδικασίες Ελέγχου Εξόδων Ναυτιλιακής Επιχείρησης	94
5.7 Διαδικασίες Ελέγχου Ενεργητικού Ναυτιλιακής Επιχείρησης	95
5.7.1 Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία	95
- Εισαγωγή	95
- Ναυπήγηση Πλοίου	97
- Αγορά Πλοίου	97
5.7.2 Λοιπές Ενσώματες & Ανώματες Ακινήτοποιήσεις	98
5.7.3 Ελεγκτικές Επιστημάνσεις και Διαδικασίες Παγίου Ενεργητικού	99
5.7.4 Χρηματικά Διαθέσιμα	102
- Εισαγωγή	102
- Ελεγκτικές Διαδικασίες Χρηματικών Διαθεσίμων	103
- Ο Λογαριασμός Πλοιάρχου (Masters General Account – M.G.A.)	105
5.8 Έλεγχος Καθαρής Θέσης	108
5.9 Διαδικασίες Ελέγχου Παθητικού Ναυτιλιακής Επιχείρησης	111
5.9.1 Ελεγκτικές Διαδικασίες Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	111
5.9.2 Ελεγκτικές Διαδικασίες Πληρωτέων Επιταγών, Προμηθευτών	112
5.9.3 Ελεγκτικές Διαδικασίες Λογαριασμών Απόδοσης Φόρων – Υποχρεώσεις Προς Ασφαλιστικά Ταμεία & Δημόσιο	112
5.10 Ελεγκτικές Διαδικασίες Μακροπρόθεσμων Υποχρεώσεων.....	114
5.11 Ελεγκτικές Διαδικασίες Δανειακών Βραχυπρόθεσμων & Μακροπρόθεσμων Υποχρεώσεων	115
5.12 Φορολογία Πλοίων Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων	117
5.12.1 Εισαγωγή	117
5.12.2 Φόρος Πλοίων Α΄ Κατηγορίας	118
5.12.3 Φόρος Πλοίων Β΄ Κατηγορίας.....	119
5.12.4 Απαλλαγές από τον Φόρο	120

5.12.5 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.)	120
5.12.6 Ελεγκτικές Επισημάνσεις	123
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	124
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ	124
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	126
ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	128

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης της εποχής μας και η αυξανόμενη τεχνολογική πρόοδος που έχει παρουσιαστεί από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, δεν συνέβαλαν μόνο στην ραγδαία ανάπτυξη των επιχειρήσεων και των οικονομιών, αλλά έφεραν στην επιφάνεια και δυσλειτουργίες, αδυναμίες συστημάτων εσωτερικού ελέγχου λόγω της πολυπλοκότητας των λειτουργιών. Η ανάγκη για αντιμετώπιση των κινδύνων που εμφανίζονταν από τις αδυναμίες αυτές, καθιστούν επιτακτική την παρουσία και τον ενεργό ρόλο της Ελεγκτικής και του Εσωτερικού Ελέγχου (Internal Audit) στις επιχειρήσεις, με σκοπό την αποτίμηση και αποτελεσματική διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων.

Η παρούσα εργασία, εξειδικεύεται στον Εσωτερικό Έλεγχο των Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα οικονομικού ελέγχου. Συγκεκριμένα, περιγράφονται και αναλύονται διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου σε όλο το φάσμα των λογαριασμών του Ε.Γ.Λ.Σ. και σύμφωνα πάντα με τις ιδιαιτερότητες της Ναυτιλιακής Λογιστικής. Επίσης περιγράφονται και αναλύονται εξειδικευμένες γνώσεις που πρέπει να έχει ένας εσωτερικός ελεγκτής, ώστε να είναι σε θέση να διεξάγει εσωτερικό έλεγχο σε μια Ναυτιλιακή Επιχείρηση.

Απώτερος σκοπός μέσα από αυτήν την μελέτη, είναι η συμβολή στην βελτιστοποίηση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου των Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων και γενικά η ανάδειξη του τμήματος εσωτερικού ελέγχου, ως απαραίτητο και ισχυρό εργαλείο στην συνολική λειτουργία μιας Ναυτιλιακής Επιχείρησης.

Abstract

The phenomenon of globalization in nowadays and the increasing technological progress since the beginning of the 20th century, not only contributed to the rapid growth of businesses and economies, but also brought to the surface malfunctions, weaknesses of internal control systems due to complexity of functions. . The need to address the risks posed by these weaknesses, make necessary the presence and active role of Audit and Internal Audit in companies, in order to assess and effectively manage business risks. This study specializes in the Internal Audit of Shipping Companies, with particular emphasis on financial control issues. Specifically, internal control procedures are described and analyzed in the whole range of the plan of accounts and always according to the peculiarities of Shipping Accounting. It also describes and analyzes the specialized acquiring knowledge of an internal auditor, in order to be able to conduct an internal audit in Shipping Company.

The ultimate goal of this study is to contribute to the optimization of the internal control systems of the Shipping Companies and in general to highlight the internal control department, as a necessary and powerful tool in the overall operation of Shipping Company.

Keywords: Audit, Internal Audit, Internal Audit System, Shipping Company, Internal Auditor, Internal Audit Department

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Εισαγωγή

Ο κλάδος της Ναυτιλίας και ιδιαίτερα οι θαλάσσιες μεταφορές , αποτελούν πολύ σημαντικό τομέα στην παγκόσμια οικονομία, καθώς το 75% - 80% των παραγόμενων προϊόντων παγκοσμίως , μεταφέρεται από την θάλασσα μέσω των ποντοπόρων πλοίων τους . Οι Ναυτιλιακές Εταιρίες που διαχειρίζονται τα πλοία , σε σύγκριση με άλλες εταιρίες διαφορετικού κλάδου, καλούνται να αντιμετωπίζουν καθημερινά πολύ μεγάλες οικονομικές προκλήσεις, προβαίνοντας κατά καιρούς σε σκληρές διαπραγματεύσεις με Πλοιοκτήτες , Ναυλωτές, Ναυπηγεία, Τράπεζες και αναδιρθρώσεις του δανεισμού τους , προκειμένου να διαχειρίζονται τους επιχειρηματικούς τους κινδύνους και να ελαχιστοποιούν τις ζημιές τους .

Επιπλέον ο Παγκόσμιος Οργανισμός Ναυτιλίας (International Maritime Organization), έχει επιβάλει ένα ρυθμιστικό πλαίσιο, έναν διεθνές κώδικα για όλες τις Ναυτιλιακές εταιρίες και τα πλοία τους , με σκοπό την ασφαλή διαχείριση και λειτουργία των πλοίων όπως επίσης και την αποφυγή της ρύπανσης των θαλασσών .

Με βάση τα παραπάνω , ο εσωτερικός έλεγχος στις Ναυτιλιακές εταιρίες αποτελεί ένα από τα πολύ βασικά και αναγκαία τμήματα τους , αφού ο ρόλος του είναι πολύπλευρος, οι ευθύνες και οι απαιτήσεις του σημαντικές , εφόσον καλείται να διαχειρίζεται αποτελεσματικά τόσο τους κινδύνους που πηγάζουν από τον οικονομικό τομέα , όσο και την αποφυγή ατυχημάτων μέσα από την ασφαλή διαχείριση του πληρώματος , των εμπορευμάτων που μεταφέρουν και των καυσίμων σύμφωνα με τον διεθνές κώδικα (ISM CODE) .

1.2 Αντικείμενο Εργασίας & Σκοπός

Η διπλωματική εργασία έχει σαν αντικείμενο τον Εσωτερικό Έλεγχο και εξειδικεύεται στον έλεγχο των Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων . Γίνεται περιγραφή των εννοιών και των βασικών εργαλείων του εσωτερικού ελέγχου , των αντικειμένων μιας Ναυτιλιακής εταιρίας και επιπλέον αναλύονται ελεγκτικές διαδικασίες σε αντικείμενα και ιδιαιτερότητες που έχουν να κάνουν με τα οικονομικά της στοιχεία .

Σκοπός της εργασίας είναι να αναδείξει την σημασία των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, με διαδικασίες και ελεγκτικές επισημάνσεις ως επι το πλείστον όλου του οικονομικού φάσματος της Ναυτιλιακής .

1.3 Δομή Εργασίας

Η εργασία χωρίζεται σε 6 κεφάλαια και αποτελείται από 3 βασικά μέρη .

Στο 1^ο κεφάλαιο γίνεται μια εισαγωγή στον κλάδο της Ναυτιλίας, στον σπουδαίο ρόλο που παίζει στην παγκόσμια οικονομία, στον κλάδο των ναυτιλιακών εταιριών με τις ιδιαιτερότητες του σε σύγκριση με άλλες επιχειρήσεις, στις οικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει, όπως επίσης και στον καταλυτικό ρόλο του Εσωτερικού ελέγχου στην αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων.

Στο 2^ο κεφάλαιο παρουσιάζεται μια βιβλιογραφική επισκόπηση μέσα από άρθρα επιστημονικά που αφορούν τον Εσωτερικό Έλεγχο γενικά και τον Εσωτερικό Έλεγχο στον χώρο της Ναυτιλίας .

Στο 3^ο κεφάλαιο και 1ο μέρος αυτής της εργασίας , περιγράφονται έννοιες της ελεγκτικής επιστήμης και διακρίσεις του ελέγχου γενικά .

Επίσης γίνεται παρουσίαση του Εσωτερικού Ελέγχου με κεντρικά θέματα το θεσμικό του πλαίσιο , τα βασικά εργαλεία του , τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου και η σχέση του με την διαχείριση κινδύνων . Επίσης παρουσιάζεται η μονάδα εσωτερικού ελέγχου ως ανεξάρτητο και σημαντικό τμήμα μιας ναυτιλιακής και το επάγγελμα του εσωτερικού ελεγκτή με τις εξειδικευμένες γνώσεις του .

Το 4^ο κεφάλαιο και 2^ο μέρος , κάνει μια αναφορά σε έννοιες που έχουν να κάνουν γενικά με την Ναυτιλιακή Επιχείρηση και τα αντικείμενα της όπως το πλοίο και οι κατηγορίες του, η Νομική Μορφή ,η Ναυτιλιακή Λογιστική με τις ιδιαιτερότητες της από την λογιστική των άλλων εταιριών, τα λογιστικά της Βιβλία .

Το 5^ο κεφάλαιο και 3^ο μέρος, εξειδικεύεται στον εσωτερικό έλεγχο των Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων περιγράφοντας αναλυτικά τόσο τα οικονομικά στοιχεία ως αντικείμενα ελέγχου , όσο και τις ελεγκτικές διαδικασίες τους .

Τέλος, το 6^ο και τελευταίο Κεφάλαιο, αναφέρεται στα γενικά συμπεράσματα που πηγάζουν από την μελέτη της εργασίας πάνω στο αντικείμενο του εσωτερικού ελέγχου των ναυτιλιακών εταιριών και παρατίθενται προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

2.1 Εισαγωγή

Το κεφάλαιο αυτό χωρίζεται σε 3 ενότητες και έχει σαν σκοπό να παρουσιάσει έρευνες και μελέτες μέσα από διεθνή επιστημονικά άρθρα, που σχετίζονται με τον εσωτερικό έλεγχο και με θέματα ελέγχου της παγκόσμιας ναυτιλίας .

Στην πρώτη ενότητα, αναφέρονται μελέτες που δίνουν έμφαση στα σημαντικότερα πλεονεκτήματα του εσωτερικού ελέγχου με τα οποία τον καθιστούν ένα ισχυρό εργαλείο διαχείρισης στο σύγχρονο επιχειρησιακό περιβάλλον. Επίσης παρατίθενται άρθρα που τονίζουν την σημαντικότητα του εσωτερικού ελέγχου με την εταιρική διακυβέρνηση και την επιτροπή ελέγχου όπως επίσης και για τις ικανότητες και δεξιότητες που πρέπει να έχουν οι εσωτερικοί ελεγκτές .

Στην δεύτερη ενότητα, παρουσιάζονται επιστημονικά άρθρα που σχετίζονται με την αναγκαιότητα και την επέκταση των λειτουργιών του εσωτερικού ελέγχου στις Ναυτιλιακές Εταιρίες, μετά τον υποχρεωτικό κώδικα θαλάσσιας ασφαλείας (ISM Code), ο οποίος θεσπίστηκε από τον παγκόσμιο οργανισμό ναυτιλίας .

Στο τρίτο μέρος του κεφαλαίου αυτού , η βιβλιογραφική επισκόπηση εξειδικεύεται στην Ναυτιλιακή Λογιστική το οποίο αποτελεί και το αντικείμενο του Εσωτερικού Ελέγχου στην παρούσα εργασία . Με αφορμή την απαραίτητη γνώση των εσωτερικών ελεγκτών πάνω σε διεθνή λογιστικά πρότυπα και ειδικά σε θέματα χειραγώγησης κερδών για την αποτελεσματική διεξαγωγή εσωτερικού ελέγχου, παρουσιάζονται αντίστοιχα επιστημονικά άρθρα .

2.2 Βιβλιογραφική Επισκόπηση σε Εσωτερικό Έλεγχο

Οι Petrascu και Tîeanu (2014) σε σχετική μελέτη τους , προβάλλουν τα σημαντικά πλεονεκτήματα του εσωτερικού ελέγχου, προκειμένου οι επιχειρήσεις και γενικά οι οικονομικές οντότητες να γνωρίζουν ότι ο ρόλος του είναι καθοριστικός στην πρόληψη και στην ανίχνευση πιθανών περιπτώσεων απάτης . Ειδικότερα μέσα από την έρευνα τους , προσπαθούν να αναδείξουν ότι ο εσωτερικός έλεγχος βοηθάει ουσιαστικά και δυναμικά τις ηγεσίες των οντοτήτων να διαχειρίζονται τις δραστηριότητες τους . Επίσης έχει συμβουλευτικό ρόλο για τις αποφάσεις που παίρνουν οι διοικούντες με σκοπό την αποτελεσματική λειτουργία των δραστηριοτήτων τους και την προστασία της περιουσίας τους , μειώνοντας τα κόστη και συμβάλλοντας στην επίτευξη μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων . Τέλος προσπαθούν να αποτρέψουν την αντίληψη ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια δαπανηρή δραστηριότητα αλλά με βάση τα παραπάνω πλεονεκτήματα , αποτελεί ισχυρό εργαλείο καταπολέμησης της απάτης , δημιουργώντας για την επιχείρηση μελλοντική προστιθέμενη αξία .

Οι Caratas και Spataru (2014), παρουσιάζουν τον ρόλο που διαδραματίζει ο εσωτερικός έλεγχος στην σύγχρονη ζωή μιας επιχείρησης . Ο ρόλος αυτός έχει πολλές συνιστώσες όπως ο έλεγχος του χρηματοπιστωτικού τομέα, η διασφάλιση της εταιρικής περιουσίας , η αξιολόγηση των επιχειρηματικών κινδύνων , η βελτίωση των στρατηγικών πλάνων . Σε ένα μεταβαλλόμενο επιχειρησιακό περιβάλλον με πολλαπλές προκλήσεις που καλείται να διαχειριστεί η εταιρική διακυβέρνηση , θέτουν μέσα από τα ευρήματά τους την ανάγκη ύπαρξης του εσωτερικού ελέγχου ως συνιστώσα βοήθειας , με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση και ελαχιστοποίηση των κινδύνων .

Σε άρθρο τους Anderson και Svare (2013), παρουσιάζουν τον σημαντικό ρόλο και την ευθύνη της επιτροπής ελέγχου να επιβλέπει και να αξιολογεί τις λειτουργίες του εσωτερικού ελέγχου.

Συγκεκριμένα , παραθέτουν 10 βήματα καθοδήγησης για τις επιτροπές ελέγχου , ώστε να υπάρχει σωστή εποπτεία και καθοδήγηση. Τα κυριότερα από αυτά είναι τα εξής :

- ⇒ Αξιολογούν και παρακολουθούν τον τρόπο που ο εσωτερικός έλεγχος διαχειρίζεται τους κινδύνους και τις λειτουργίες της εταιρικής διακυβέρνησης .

- ⇒ Βεβαιώνουν ότι το πλάνο διαχείρισης κινδύνου του εσωτερικού ελέγχου είναι ευέλικτο και κατάλληλα προσαρμόσιμο σε τυχόν αλλαγές .
- ⇒ Έχουν την επίβλεψη ότι η τεχνολογία που χρησιμοποιούν οι εσωτερικοί ελεγκτές , είναι επαρκής για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους .
- ⇒ Αξιολογούν τον στρατηγικό σχεδιασμό των εσωτερικών ελεγκτών, με βάση τις νέες εξελίξεις , την τεχνολογία και τις δεξιότητες τους .
- ⇒ Καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίον ο εσωτερικός έλεγχος θα παρέχει αξιοπιστία και υψηλή ποιότητα στην επιχείρηση .
- ⇒ Ενισχύουν την επικοινωνία τους με τα στελέχη του εσωτερικού ελέγχου , βρίσκοντας τρόπους βελτίωσης των σχέσεων τους .
- ⇒ Εξασφαλίζουν ότι οι λειτουργίες και οι δραστηριότητες του εσωτερικού ελέγχου, συμβαδίζουν με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου για την επαγγελματική εφαρμογή του .
- ⇒ Επιβλέπουν την εκπαίδευση των Εσωτερικών Ελεγκτών , η οποία θα πρέπει να διευρύνεται ξεπερνώντας τις βασικές λογιστικές και ελεγκτικές δεξιότητες με απώτερο σκοπό την όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων μιας επιχείρησης .

Οι Eulerich et al. (2019), μέσα από την μελέτη τους τονίζουν την σπουδαιότητα του ρόλου των λειτουργιών εσωτερικού ελέγχου για μια υψηλής ποιότητας εταιρική διακυβέρνηση. Επίσης χρησιμοποιώντας στατιστικά μοντέλα παλινδρόμησης, διαπιστώνουν ότι υπάρχει διαφορετικός τρόπος αντίληψης των λειτουργιών εργασίας Εσωτερικού Ελέγχου από τα εξειδικευμένα διοικητικά στελέχη και από την επιτροπή ελέγχου . Υπάρχουν αποτελέσματα , όπου δείχνουν την ύπαρξη διαφόρων θεμάτων που ενδιαφέρουν και τις δύο ομάδες όπως για παράδειγμα στρατηγικές εκθέσεις μελλοντικών πλάνων, ποιότητα εσωτερικού ελέγχου , είτε ενδιαφέρουν μόνο μία από τις δύο όπως οι εκθέσεις διαχείρισης κινδύνου , που ενδιαφέρουν μόνο την επιτροπή ελέγχου .

Οι Chang et al. (2019), εξετάζουν μέσα από ένα σύνολο δεδομένων από την χώρα της Ταϊβάν , πόσο επηρεάζεται η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου από τις τυχόν δυσλειτουργίες των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου και της συμμόρφωσης . Τα αποτελέσματα της έρευνας τους ήταν ότι τελικά δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην

βελτίωση του παράγοντα συμμόρφωση σε αντίθεση με τον παράγοντα <<διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου >> . Οπότε , επισημαίνουν τις δυσλειτουργίες που μπορεί να υπάρχουν , αναδεικνύοντας και τους παράγοντες εκείνους που μπορούν να επηρεάσουν θετικά τόσο τις λειτουργίες όσο και την συμμόρφωση της εταιρίας .

Οι Plant et al. (2019) , εξετάζουν και αναδεικνύουν τις <<κοινωνικές>> δεξιότητες (Soft Skills) , που πρέπει να έχουν οι νέοι εσωτερικοί ελεγκτές .

Συγκεκριμένα, δεξιότητες που πρέπει να έχουν οι εσωτερικοί ελεγκτές, όπως της προσαρμοστικότητας, της επικοινωνίας, της κριτικής σκέψης, της διαχείρισης του επαγγελματικού τους χρόνου, της αυτοδιαχείρισης, και της ικανότητας να συνεργάζονται και να λειτουργούν ομαδικά, αναδεικνύονται μέσα από την έρευνα τους , με σκοπό την αποτελεσματική αντιμετώπιση των μελλοντικών απαιτήσεων και προκλήσεων που πρόκειται να αντιμετωπίσουν στο σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον .

Οι Drogalas και Siopi (2017), παρουσιάζουν τον βασικό ρόλο που διαδραματίζει ο εσωτερικός έλεγχος στην διαχείριση κινδύνου στο σύγχρονο ρευστό επιχειρησιακό περιβάλλον και τους παράγοντες που επηρεάζουν τις λειτουργίες του. Μέσα από εμπειρική έρευνα , τα αποτελέσματα ήταν συμβατά με την θεωρία και τις προσδοκίες τους, όπου διαπιστώνεται η στατιστική σημαντικότητα του εσωτερικού ελέγχου και συγχρόνως των εσωτερικών ελεγκτών, της προστιθέμενης αξίας τους στην αποτελεσματική διαχείριση κινδύνου των επιχειρήσεων .

2.3 Βιβλιογραφική Επισκόπηση σε Εσωτερικό Έλεγχο στην Ναυτιλία - Γενικά

Ο Togantzis (2011), τονίζει μέσα από το άρθρο του , τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου ως ένα σημαντικό όργανο που συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα του συστήματος διαχείρισης ασφαλείας μιας Ναυτιλιακής Επιχείρησης , αλλά και πόσο παρεξηγημένος είναι ο έλεγχος από το προσωπικό των πλοίων και των λοιπών τμημάτων της . Ιδιαίτερα αναφέρει δύο σημαντικές υπηρεσίες που παρέχει ο εσωτερικός έλεγχος , όπως :

Η ανίχνευση και η πρόληψη ελλείψεων προς αποφυγή ατυχημάτων, όπως επίσης και η παρακολούθηση συμμόρφωσης με τις πολιτικές και τις διαδικασίες ασφαλείας της εταιρίας .

Παρόλα αυτά, υπάρχει αρκετή προκατάληψη από ανωτέρους υπαλλήλους και υφιστάμενους, αντιμετωπίζοντας τον εσωτερικό έλεγχο σαν μια διαδικασία με την οποία θα πρέπει να λογοδοτήσουν για τυχόν λάθη ή παραλείψεις . Έτσι δεν δίνουν την απαραίτητη σημασία στον εσωτερικό έλεγχο, δηλαδή δεν συνεργάζονται όπως θα έπρεπε για να βελτιθούν αδυναμίες και να αυξηθούν οι επιδόσεις. Επίσης με βάση ελέγχους που έχει διεξάγει ο ίδιος σε διάφορα πλοία που έχουν προκύψει ατυχήματα , έχει διαπιστώσει ότι στα περισσότερα υπήρχαν κενές αναφορές μη συμμόρφωσης . Δηλαδή δεν υπήρχαν καθόλου αναφορές για αδυναμίες, παραλήψεις , παρατηρήσεις. Από την άλλη προσπαθεί να περάσει το μήνυμα ότι ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου είναι να εξυπηρετεί τα συμφέροντα της εταιρίας και είναι τελείως διαφορετικός από τον ρόλο του επιθεωρητή ενός πλοίου ή ενός εξωτερικού ελεγκτή . Με την επιβολή και την συμμόρφωση με τους διεθνούς κανόνες Ναυτιλίας (ISM Code) , ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου έχει επεκταθεί σε βασικό εργαλείο διαχείρισης . Ο συνολικός σχεδιασμός ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου διευρύνεται και προσανατολίζεται επίσης και στην πρόληψη συμβάντων και ατυχημάτων με βασική προϋπόθεση την συνειδητοποίηση από τους υπεύθυνους των πλοίων και των άλλων τμημάτων της Ναυτιλιακής , ότι ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί μέρος της διαχειριστικής λειτουργίας και τρόπος βελτίωσης των επιδόσεων τόσο στα γραφεία στην ξηρά όσο και στα πλοία .

Ο Othman (2003) , εξετάζει τον ρόλο του ISM code, ως μια αποτελεσματική και πολύτιμη μέθοδος που βοηθάει στην συνεχή βελτίωση των επιδόσεων ασφαλείας , όπως επίσης και στην αντιμετώπιση προβλημάτων ασφαλείας και προστασίας περιβάλλοντος . Συγκεκριμένα η έρευνα επικεντρώνεται σε 46 Ναυτιλιακές Εταιρίες της Μαλαισίας και αποδεικνύει το ποσοστό συμμόρφωσης των συστημάτων διαχείρισης ασφαλείας (SMS) των εταιριών με τα βασικά στοιχεία του κώδικα του παγκόσμιου οργανισμού ναυτιλίας (ISM), με πολύ ικανοποιητικά στατιστικά ως προς την συμμόρφωση .

Οι Tzanatos και Kokotos (2009) , εξετάζουν τα ατυχήματα με πλοία που συνέβησαν την περίοδο από το 1993 έως το 2006. Σκοπός της έρευνας τους ήταν να διαπιστωθεί η συμβολή του ανθρώπινου παράγοντα στην δημιουργία ατυχήματος πριν και μετά την υποχρεωτική εφαρμογή του ISM Code . Τα αποτελέσματα τους ήταν η διαπίστωση της σημαντικής μείωσης των ατυχημάτων μετά την εφαρμογή του ISM Code , αν και ο ανθρώπινος παράγοντας ήταν το βασικό στοιχείο .

Οι Batalden και Sydnes (2013), με αφορμή τον υποχρεωτικό κώδικα ασφαλείας που θεσπίστηκε το 1993 από τον παγκόσμιο οργανισμό ναυτιλίας, εξετάζουν σε ένα εύρος 94 θαλάσσιων υποθέσεων ατυχημάτων , τους παράγοντες που είναι υπεύθυνοι και σχετίζονται με τα περιστατικά . Στην διεξαγωγή της έρευνας τους , χρησιμοποίησαν το σύστημα ανάλυσης και κατάταξης του Ανθρώπινου παράγοντα (HFACS) , όπου σύγκριναν τις διακυμάνσεις με ευρήματα από τον κώδικα ISM για κάθε ξεχωριστή περίπτωση . Μέσα από την μελέτη τους , διαπιστώθηκε ότι οι σημαντικότερες προκλήσεις αφορούσαν τον σχεδιασμό πλάνου εργασιών επι των πλοίων και τις ικανότητες της διοίκησης των εταιριών να ελέγχουν τις αποκλίσεις των πρακτικών αυτών των σχεδιασμών.

Οι Cho et al. (2010) , παρουσιάζουν έναν καινούργιο νόμο που έχει θεσπιστεί από τον παγκόσμιο ναυτικό οργανισμό, με τίτλο MSA (Maritime Safety Audit) . Ο νόμος αυτός είναι ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης ασφαλείας όσον αφορά την θαλάσσια κυκλοφορία. Συγκεκριμένα, εξετάζει τους ενδεχόμενους κινδύνους ασφαλείας της θαλάσσιας κυκλοφορίας και συγχρόνως διασφαλίζει μέσα από την εφαρμογή μέτρων την ασφάλεια στην πλοήγηση. Μέσα από την έρευνα τους προσεγγίζουν το υπόβαθρο του νόμου αυτού και αναδεικνύουν την αναγκαιότητα και αποτελεσματικότητά του .

Οι Heij et al. (2010), αναδεικνύουν τα οφέλη που προκύπτουν από τους κανόνες επιθεώρησης πλοίων που εφαρμόζουν οι αρχές για την εξασφάλιση ασφάλειας και πρόληψης ατυχημάτων. Σκοπός τους είναι , οι Ναυτιλιακές επιχειρήσεις και ιδιαίτερα οι οργανισμοί που ασχολούνται με τον έλεγχο των πλοίων όπως για παράδειγμα ο εσωτερικός έλεγχος , μέσα από την παρουσίαση τους να ωφεληθούν από την γνώση και το όφελος που τους παρέχουν οι επιθεωρήσεις πλοίων από τις αρχές για περαιτέρω βελτίωση των λειτουργιών τους.

Οι Triepels et al. (2015), σε επιστημονικό τους άρθρο αποκαλύπτουν τις σοβαρές ενδείξεις απάτης που υφίσταται ο κλάδος των θαλάσσιων μεταφορών εμπορίου όσον αφορά τα έγγραφα διακίνησης των εμπορευμάτων. Η ανεπάρκεια ελέγχου που υπάρχει στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού θέτουν σε κίνδυνο την αξιοπιστία των εγγράφων διακίνησης που είναι δυνατόν να είναι πλαστογραφημένα ή παραποιημένα, δημιουργώντας προβλήματα επίσης στις τελωνειακές πρακτικές των ναυλομεσιτών .Με την παραδοχή ότι οι παλιές μέθοδοι πλαστών εγγράφων είναι αναποτελεσματικοί, παρουσιάζουν και προτείνουν τεχνικές εξόρυξης – ανίχνευσης

δεδομένων από τις αλυσίδες εφοδιασμού , όπως επίσης και μοντέλα που παρακολουθούν την πορεία των εμπορευμάτων μέχρι τον τελικό αποδέκτη .

2.4 Βιβλιογραφική Επισκόπηση σε Εσωτερικό Έλεγχο στην Ναυτιλία – Ναυτιλιακή Λογιστική

Ο Κοττίνης (2019), αναφέρει ότι οι Ναυτιλιακές Εταιρίες , λόγω της ιδιαιτερότητας τους να δραστηριοποιούνται σε παγκόσμιο επίπεδο , καλούνται να αποφασίσουν το λογιστικό πλαίσιο το οποίο θα ακολουθήσουν για την κατάρτιση των Χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων όπου αυτή η απόφαση είναι δυνατόν να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην λήψη χρηματοοικονομικών αποφάσεων .

Η έρευνα του εστιάζεται στις κυριότερες διαφορές μεταξύ των δύο βασικών λογιστικών πλαισίων που χρησιμοποιούνται παγκοσμίως και τα οποία είναι τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS) και οι Γενικά Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές των Η.Π.Α. (US GAAP) . Οι κυριότεροι τομείς στους οποίους επικεντρώθηκε είναι οι εξής :

- Η μέθοδος επιμέτρησης της αξίας των πλοίων
- Ο έλεγχος απομείωσης της αξίας των πλοίων
- Η αναστροφή απομείωσης της αξίας των πλοίων
- Οι αποσβέσεις των πλοίων
- Η υπολειμματική αξία του πλοίου
- Τα κόστη επιθεώρησης ή γενικών επισκευών

Τα συμπεράσματα της έρευνας του ήταν ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια τάση επιλογής των Ναυτιλιακών Εταιριών προς τα IFRS θεωρώντας τα US GAAP λογιστικά πρότυπα με πιο <<αυστηρούς >> κανόνες σε κάποιες περιπτώσεις, όπως της αναστροφής απομείωσης της αξίας των πλοίων .

Οι Barth et al. (2008), διεξήγαγαν έρευνα με εταιρίες από 21 χώρες διαφόρων δραστηριοτήτων όπου συμπεριλαμβάνονται και οι Ναυτιλιακές Εταιρίες , προκειμένου να διαπιστώσουν κατά πόσο η χρήση των ΔΠΧΑ έχει άμεση σύνδεση με υψηλότερη λογιστική ποιότητα .

Τα συμπεράσματα τους έδειξαν ότι η εφαρμογή των ΔΠΧΑ βοηθάει στην έγκαιρη αναγνώριση ζημιών και στην όσο το δυνατόν ακριβέστερη αξία λογιστικών μεγεθών . Επιπλέον , διαπίστωσαν την βελτίωση της λογιστικής ποιότητας για τις ελεγχόμενες εταιρίες μεταξύ των περιόδων πριν και μετά την υιοθέτηση των IFRS .

Από την άλλη μεριά οι Penner et al. (2013) , εξειδικεύουν την έρευνα τους στις απομειώσεις των περιουσιακών στοιχείων των Ναυτιλιακών Εταιριών , εξετάζοντας τις διαφορές που προκύπτουν από την χρήση των Γενικά Αποδεκτών Λογιστικών Αρχών των ΗΠΑ (US GAAP) και των ΔΠΧΑ (IFRS) . Συγκεκριμένα , ασχολούνται με Ναυτιλιακές Εταιρίες που έχουν υιοθετήσει τα παραπάνω λογιστικά πρότυπα και ερευνούν τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η αναγνώριση απομείωσης των παγίων περιουσιακών στοιχείων , με βάση τα πρότυπα , όπως επίσης και την επίδραση που έχουν οι απομειώσεις αυτές στους Αριθμοδείκτες των Χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων . Μέσα από τα αποτελέσματα των ερευνών τους, διαπιστώνουν ότι οι χρήστες των ΔΠΧΑ έχουν μεγαλύτερη τάση και ευελιξία στην αναγνώριση ζημιών απομείωσης στα πάγια περιουσιακά τους στοιχεία, σε σύγκριση με τα US GAAP .

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει και το θέμα της χειραγώγησης των κερδών το οποίο σύμφωνα με Kothari et al.(2005), αποτελεί έναν πολύ σπουδαίο τομέα λόγω της επίδρασης που έχει το αποτέλεσμα στους χρήστες των Οικονομικών Καταστάσεων και της βαρύτητας των αποφάσεων που λαμβάνουν .

Γι αυτό τον λόγο υπάρχουν μέθοδοι ανίχνευσης χειραγώγησης κερδών και συγκεκριμένα μοντέλα , όπου αποτελούν γνωστικό αντικείμενο των Εσωτερικών ελεγκτών για τον εντοπισμό και την καταστολή τέτοιων φαινομένων .

Οι μέθοδοι ανίχνευσης χειραγώγησης των κερδών είναι αποδοτικοί για ένα ευρύ φάσμα επιχειρήσεων με διαφορετικές δραστηριότητες όπως επίσης και για τις Ναυτιλιακές Εταιρίες . Ιδιαίτερα για τις Ναυτιλιακές , σύμφωνα με Dyreng et al. (2012), η έδρα τους μπορεί να βρίσκεται σε κράτη που αποκαλούνται φορολογικοί παράδεισοι, με χαμηλά δηλαδή επίπεδα φορολογικών συντελεστών, όπου τότε πιθανόν οι απόπειρες χειραγώγησης κερδών να μην είναι τόσο σημαντικές .

Οι επιστημονικές έρευνες συνήθως εστιάζονται στην χειραγώγηση μέσω της χρήσης των λογιστικών δεδουλευμένων (Accrual – Based Earnings Management) και της χειραγώγησης μέσω των πραγματικών δραστηριοτήτων (Real Earnings Management).

Ειδικά οι Darmawan et al. (2019), εξετάζουν την επίδραση των δύο παραπάνω κατηγοριών στην αξία της επιχείρησης όπου τα ευρήματα τους έδειξαν ότι η διαχείριση των πραγματικών κερδών ενεργεί αρνητικά .

Τέλος οι Ferentinou et al. (2016) , διεξήγαγαν έρευνα με βάση ελληνικές επιχειρήσεις, για την χειραγώγηση των κερδών των δύο παραπάνω κατηγοριών πριν και μετά της υποχρεωτικής υιοθέτησης των ΔΠΧΑ (IFRS) , με τα αποτελέσματα τους να αποδεικνύουν τον περιορισμό τους μετά την χρήση των ΔΠΧΑ .

2.5 Συμπεράσματα

Μέσα από το κεφάλαιο αυτό της βιβλιογραφικής επισκόπησης, παρουσιάστηκαν επιστημονικά άρθρα που αποδεικνύουν την σημαντικότητα και τον σπουδαίο ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στον χώρο των επιχειρήσεων , όπως επίσης και το εύρος των λειτουργιών του, ιδιαίτερα για τις Ναυτιλιακές Εταιρίες .

Συγκεκριμένα, μέσα από ευρήματα ερευνών , διαπιστώνουμε τις εξειδικευμένες λειτουργίες του Εσωτερικού Ελέγχου στις Ναυτιλιακές Εταιρίες σε σύγκριση με εταιρίες άλλων δραστηριοτήτων. Η διαφορά έγκειται στην έκταση των επιχειρηματικών κινδύνων που καλείται να διαχειριστεί ο Εσωτερικός Έλεγχος μια Ναυτιλιακής, διότι οι κίνδυνοι αυτοί έχουν να κάνουν με το πλήρωμα ενός πλοίου , δηλαδή ανθρώπινες ζωές, τα καύσιμα τα οποία μεταφέρει το πλοίο που μπορούν να προκαλέσουν ρύπανση του περιβάλλοντος και το φορτίο που μεταφέρεται , όπου μαζί με το πλοίο αποτελούν τα περιουσιακά της στοιχεία .

Επιπλέον, παρουσιάζονται έρευνες από τον Εσωτερικό Έλεγχο του χρηματοοικονομικού τομέα των Ναυτιλιακών Εταιριών , όπου είναι και το αντικείμενο της παρούσας εργασίας . Ειδικότερα δίνεται βαρύτητα στον ρόλο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και ιδιαίτερα των ΔΠΧΑ (IFRS) , όπως επίσης και της χειραγώγησης των κερδών, ως απαραίτητη γνώση των εσωτερικών ελεγκτών όπου και διαπιστώνουμε ότι η υιοθέτηση των ΔΠΧΑ για μια Ναυτιλιακή Εταιρία συμβάλει αποτελεσματικά στον περιορισμό της χειραγώγησης των κερδών για μια Ναυτιλιακή Επιχείρηση .

ΜΕΡΟΣ 1^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ & ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

3.1 Εισαγωγή στην Ελεγκτική

Οι σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις λόγω της παγκοσμιοποίησης των αγορών και των κεφαλαίων, όπως επίσης ο έντονα αυξανόμενος ανταγωνισμός των επιχειρήσεων και των οργανισμών, καθιστούν τον τομέα της ελεγκτικής αναγκαίο, σημαντικό και συνεχώς απαραίτητο τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο οικονομικό περιβάλλον .

Στην Ελλάδα, το Ελεγκτικό Επάγγελμα θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά με τον /νόμο 5076/1931, και περιοριζόταν σε ελέγχους με βάση τα άρθρα 36 και 37 του Ν.2190/1920 περι Ανωνύμων Εταιριών . Η ουσιαστική αναβάθμιση όμως του ελεγκτικού Έργου, έγινε με την ίδρυση του Σώματος Ορκωτών Λογιστών (Σ.Ο.Λ.) σύμφωνα με το Ν.Δ. 3329/1955 .

Σκοπός του Σ.Ο.Λ. ήταν ο έλεγχος των διαδικασιών των οικονομικών καταστάσεων (Ισολογισμός και Αποτελέσματα Χρήσεως) των Ανωνύμων Εταιριών . Επίσης η άσκηση διαχειριστικού ελέγχου των πάσης φύσεως οικονομικών οργανισμών της χώρας σύμφωνα με το άρθρο 1 Ν.Δ. 3329/1955, όπως επίσης και η μελέτη της λογιστικής οργάνωσης των επιχειρήσεων , εκμεταλλεύσεων ή οργανισμών, μετά από αίτηση τους σύμφωνα με το άρθρο 2 Ν.Δ. 4107/1960. Υποχρεωτικός ήταν ο τακτικός έλεγχος που διεξήγαγαν οι ορκωτοί λογιστές των εισηγμένων εταιριών στο χρηματιστήριο και των εταιριών όπου το Μετοχικό Κεφάλαιο το αρχικό ή μετά από αύξηση , καλύφθηκε με δημόσια εγγραφή .

Το Σ.Ο.Λ. συνέβαλε σημαντικά στην ανάπτυξη του ελεγκτικού επαγγέλματος στην Ελλάδα και η λειτουργία του διακόπηκε το 1992 με την αρχική του θεσμική μορφή .

Το 1992 όμως, με το προεδρικό διάταγμα 226/30.07.1992, ιδρύεται το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών (Σ.Ο.Ε.) και το επάγγελμα του ορκωτού ελεγκτή παίρνει μια διεθνή διάσταση .

3.2 Η Αναγκαιότητα της Ελεγκτικής Επιστήμης

Τα τελευταία χρόνια έχει αναδειχθεί η σημασία και η αναγκαιότητα της ελεγκτικής επιστήμης . Οι σημαντικότερες βάσεις που την υποστηρίζουν είναι οι εξής :

- Τα λάθη του ανθρώπινου παράγοντα

Τα ανθρώπινα λάθη , η ανειλικρίνεια , οι καταδολιεύσεις και οι απάτες , όπως αναφέρει ο Θ. Γρηγοράκος (1989) , έχουν σαν πηγή την ανθρώπινη φύση και τις ατέλειες της. Όπου ο μόνος τρόπος για την καταπολέμησή τους , είναι ο ουσιαστικός και ανεξάρτητος εξωτερικός έλεγχος σε κάθε οργανισμό – επιχείρηση με την οργάνωση ενός πλήρους συστήματος εσωτερικού ελέγχου .

- Η πρόληψη και η τακτοποίηση των λογιστικών λαθών

Τα λογιστικά σφάλματα είναι είτε ηθελημένα , είτε αθέλητα και έχουν σαν συνέπεια την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων . Ο έγκαιρος εντοπισμός και η διόρθωσή τους, προλαμβάνουν την παραπληροφόρηση ή εξαπάτηση των ενδιαφερομένων όσον αφορά με την πορεία της επιχείρησης .

- Η ασυμμετρία των πληροφοριών μεταξύ διαχειριστών και μετόχων – ιδιοκτητών .

Η ασυμμετρία της πληροφόρησης που υπάρχει μεταξύ ιδιοκτητών – μετόχων οικονομικών οντοτήτων και διαχειριστών , καθιστά το έργο της ελεγκτικής πολύ σημαντικό , ώστε να διασφαλίζεται η τάξη και η διαφάνεια στον επιχειρηματικό κόσμο και να προστατεύονται τα δικαιώματα των μετόχων .

- Ανάγκη για εξασφάλιση αξιοπιστίας και ακριβοδίκαιης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Για την λήψη ορθολογικών αποφάσεων από χρήστες πληροφοριών εντός και εκτός μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού, απαιτούνται αξιόπιστες , ακριβείς και δίκαιες χρηματοοικονομικές αποφάσεις , απομακρυσμένες από προκαταλήψεις και σκοπιμότητες . Λύση για την εξασφάλιση αξιόπιστων πληροφοριών , αποτελεί ο

έλεγχος από ειδικά καταρτισμένο προσωπικό , ανεξάρτητο από τον φορέα που ελέγχει, με ελευθερία έκφρασης γνώμης, και με άριστες επαγγελματικές γνώσεις .

Επίσης οι συνεχόμενες αλλαγές και εξελίξεις που συμβαίνουν στο επιχειρησιακό περιβάλλον , η παγκοσμιοποίηση των αγορών, η πληθώρα δικαστικών διεκδικήσεων για πλημμελή παροχή υπηρεσιών από μεγάλες ελεγκτικές εταιρίες, η ζήτηση νέων υπηρεσιών , η παραποίηση οικονομικών καταστάσεων από διοικήσεις επιχειρήσεων, το οικονομικό και επιχειρησιακό έγκλημα, αποτελούν θέματα που καθιστούν την Ελεγκτική απαραίτητο και αναγκαίο επιστημονικό εργαλείο διασφάλισης βραχυχρόνιων και μακροπρόθεσμων συμφερόντων των επιχειρήσεων και οργανισμών.

3.3. Έννοια Ελεγκτικής και Βασικά Συστατικά στοιχεία Ελέγχου

Η Ελεγκτική αποτελεί ξεχωριστό κλάδο της διοικητικής και οικονομικής των επιχειρήσεων. Ο κλάδος αυτός, ασχολείται με τους γενικούς κανόνες, όρους και προϋποθέσεις για την εκτέλεση ελέγχου σε κάθε οικονομική οντότητα που έχει σαν σκοπό την ουσιαστική διαχείριση και διαφύλαξη οικονομικών πόρων όπως και την ανάπτυξη και αξιοποίηση του ανθρωπίνου δυναμικού .

Η ελεγκτική χρησιμοποιεί επιστημονικές μεθόδους για να αντιμετωπίσει τις αδυναμίες των Συστημάτων Εσωτερικού ελέγχου . Συγκεκριμένα , μέσα από μια συστηματική διαδικασία , γίνεται η συγκέντρωση και αξιολόγηση ελεγκτικών τεκμηρίων , τα οποία αποτελούν μετρήσιμες πληροφορίες προς αξιολόγηση , από ανεξάρτητο και επιστημονικά καταρτισμένο προσωπικό , ώστε στο τέλος να εκφραστεί η τελική γνώμη του ελεγκτή και να γνωστοποιηθεί μέσα από τα πιστοποιητικά και τις εκθέσεις ελέγχου .

Επίσης οι συνεχόμενες αλλαγές και εξελίξεις που συμβαίνουν στο επιχειρησιακό περιβάλλον, η παγκοσμιοποίηση των αγορών, η πληθώρα δικαστικών διεκδικήσεων για πλημμελή παροχή υπηρεσιών από μεγάλες ελεγκτικές εταιρίες, η ζήτηση νέων υπηρεσιών, η παραποίηση οικονομικών καταστάσεων από διοικήσεις επιχειρήσεων, το οικονομικό και επιχειρησιακό έγκλημα , αποτελούν θέματα που καθιστούν την Ελεγκτική απαραίτητο και αναγκαίο επιστημονικό εργαλείο διασφάλισης βραχυχρόνιων και μακροπρόθεσμων συμφερόντων των επιχειρήσεων και οργανισμών.

Βασικά στοιχεία ελέγχου είναι τα εξής :

- Οι πληροφορίες που παρέχονται από τις διοικήσεις των επιχειρήσεων και αποτελούν το αντικείμενο του ελέγχου .
- Τα κριτήρια του ελέγχου όπου εξαρτώνται ανάλογα από το είδος των πληροφοριών που ελέγχονται όπως για παράδειγμα οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις όπου εφαρμόζονται οι διατάξεις Λογιστικών Προτύπων περί χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ή ο φορολογικός έλεγχος , όπου αντίστοιχα εξετάζεται αν εφαρμόζονται οι φορολογικές διατάξεις .
- Τρίτο βασικό στοιχείο είναι τα τεκμήρια ελέγχου δηλαδή οι κάθε είδους πληροφορίες και δεδομένα που συλλέγονται , εξετάζονται και αξιολογούνται με βάση τα κριτήρια ελέγχου .
- Άλλο βασικό στοιχείο ελέγχου , είναι ο Ελεγκτής . Ο Ελεγκτής είναι άτομο με εμπειρία πάνω στο αντικείμενο του ελέγχου , με εξειδικευμένες γνώσεις και επαγγελματική ανεξαρτησία , ώστε να είναι σε θέση να επεξεργάζεται με ανιδιοτελή τρόπο τα τεκμήρια και να οδηγείται σε ένα ακριβές, δίκαιο, ασφαλές και αξιόπιστο πόρισμα .
- Τελευταίο βασικό στοιχείο ελέγχου, είναι η έκθεση του ελεγκτή, δηλαδή η έκφραση γνώμης του, η οποία αποτυπώνεται γραπτώς , αποτελώντας το μέσο επικοινωνίας μεταξύ του ελεγκτή και των ατόμων (διοικούντες – μέτοχοι – επενδυτές) που χρησιμοποιούν την γνώμη του για να είναι σε θέση να λαμβάνουν ασφαλέστερες οικονομικές αποφάσεις. Το περιεχόμενο της έκθεσης του Ελεγκτή, επικεντρώνεται στο αν η άντληση των πληροφοριών ήταν επαρκέστατη ώστε να γίνει σωστή αξιολόγηση και κατά πόσο συμφωνούν με το αντίστοιχο κριτήριο ελέγχου .

3.4 Διακρίσεις Ελέγχου

Μια πολύ βασική διάκριση του ελέγχου , που έχει σαν κριτήριο το υποκείμενο, δηλαδή ποιος πρόκειται να ασκήσει τον έλεγχο , είναι ο εξωτερικός έλεγχος, ο εσωτερικός και ο κρατικός .

- Εξωτερικός Έλεγχος

Ο εξωτερικός ανεξάρτητος έλεγχος διεξάγεται από επαγγελματίες λογιστές- ελεγκτές από φυσικά ή νομικά πρόσωπα που δεν έχουν σχέση εξαρτημένης εργασίας με την επιχείρηση που ελέγχουν , δεν είναι μέλη της διοίκησης, δεν σχετίζονται οικονομικά ούτε είναι μέτοχοι , είναι αυτόνομοι στον τρόπο λειτουργίας τους, ώστε τα πορίσματα του ελέγχου τους να είναι αξιόπιστα και χρήσιμα στο ευρύ κοινό .

Οι ορκωτοί ελεγκτές σύμφωνα με το Σώμα Ορκωτών Ελλάδος (ΣΟΕ) ή ορκωτοί λογιστές όπως αναφέρονται σε αγγλοσαξονικές χώρες, έχουν σαν σκοπό την διαμόρφωση γνώμης όσον αφορά την ορθή ή μη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές και των αποτελεσμάτων χρήσεως της οικονομικής μονάδας . Συγκεκριμένα ο εξωτερικός έλεγχος επικεντρώνεται στο λογιστικό σύστημα μιας οικονομικής μονάδας, όπως επίσης και των επιμέρους οργανωτικών συστημάτων που επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα την αποτελεσματική λειτουργία του οικονομικού συστήματος .

- Εσωτερικός Έλεγχος

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί μια εξωτερική , ανεξάρτητη υπηρεσία , τμήμα όμως της οικονομικής μονάδας , το οποίο είναι επιφορτισμένο με την αξιολόγηση και τον διαρκή έλεγχο όλων των συστημάτων οργάνωσης και λειτουργίας της μονάδας και κυρίως του λογιστικού της συστήματος .

- Κρατικός Έλεγχος

Στον κρατικό έλεγχο ή κρατική ελεγκτική , αναπτύσσονται όλοι οι έλεγχοι που διενεργούνται από διάφορους κρατικούς φορείς του δημοσίου τομέα . Ένας σημαντικός έλεγχος που διεξάγεται , είναι ο φορολογικός έλεγχος από την εφορία, ο οποίος έχει σαν σκοπό την αναζήτηση ή επαλήθευση του φορολογητέου εισοδήματος, φυσικών ή νομικών προσώπων. Επίσης συμπεριλαμβάνονται ο έλεγχος από την τράπεζα της Ελλάδος για διάφορες νομισματικές και πιστωτικές υποθέσεις , ο έλεγχος ειδικών λογαριασμών του δημοσίου τομέα από το ελεγκτικό συνέδριο, όπως ο ειδικός λογαριασμός εγγυήσεων γεωργικών προϊόντων και δαπανών που πραγματοποιούνται από ενισχύσεις πόρων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας .

Επίσης ανάλογα με την έκταση τους , διακρίνονται σε Ειδικούς και Γενικούς Ελέγχους .

- Ειδικός Έλεγχος

Ειδικός είναι ο έλεγχος που διενεργείται από εσωτερικούς ελεγκτές και εξειδικεύεται σε έναν τομέα ή αντικείμενο , όπως οι πωλήσεις , τα αποθέματα , οι προμήθειες , η επισφαλείς πελάτες , οι εισπράξεις , οι πληρωμές κλπ.

- Γενικός Έλεγχος

Γενικός είναι έλεγχος που διενεργείται από εξωτερικούς ελεγκτές μετά από έγκριση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων και διεξάγεται σε όλη την διαχειριστική περίοδο , όπως για παράδειγμα ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων τέλους χρήσεως .

Ανάλογα με την διάρκεια τους , διακρίνονται σε μόνιμους, τακτικούς ή περιοδικούς, έκτακτους .

- Μόνιμος ή Διαρκής Έλεγχος

Ο μόνιμος έλεγχος στην ουσία ανήκει στους προληπτικούς ελέγχους και διεξάγονται από τα ίδια τα τμήματα μιας επιχείρησης κατά την εκτέλεση των εργασιών τους και με την εποπτεία των προϊσταμένων τους .

- Τακτικός ή Περιοδικός Έλεγχος

Ο Τακτικός έλεγχος διεξάγεται κατά τακτά χρονικά διαστήματα, δηλαδή έχει να κάνει με χρονικό προσδιορισμό και διενεργείται από εσωτερικούς ή εξωτερικούς ελεγκτές .

- Έκτακτος ή Περιστασιακός Έλεγχος

Αυτού του είδους οι έλεγχοι , ανήκουν στο αντικείμενο των εσωτερικών ελεγκτών και μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες . Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν στον ετήσιο προγραμματισμό ελέγχων, αλλά οι έλεγχοι είναι αιφνιδιαστικοί , δηλαδή χωρίς προειδοποίηση των ελεγχόμενων .

Ενώ στην δεύτερη κατηγορία, ανήκουν οι έλεγχοι οι οποίοι δεν είναι προγραμματισμένοι αλλά διενεργούνται εκτάκτως είτε μετά από καταγγελία , είτε με εντολή της διοίκησης .

Τέλος με κριτήριο την πρόληψη μέτρων ελέγχου προκειμένου να αποφεύγονται δυσάρεστες καταστάσεις , διακρίνουμε τον έλεγχο σε προληπτικό (control) και σε κατασταλτικό .

- Προληπτικός Έλεγχος

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω , ο προληπτικός έλεγχος , δηλαδή το control, εφαρμόζεται από τις ίδιες τις υπηρεσίες κατά την εκτέλεση των εργασιών – συναλλαγών τους, με σκοπό την αποφυγή λαθών και κινδύνων και στην πρόληψη ακούσιων ή εκούσιων σφαλμάτων .

- Κατασταλτικός Έλεγχος

Σε αντίθεση με τους προληπτικούς, οι κατασταλτικοί έλεγχοι, έχουν να κάνουν με την υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου και τους εσωτερικούς ελεγκτές, οι οποίοι έχουν σαν σκοπό την αξιολόγηση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου , στην διαπίστωση της εφαρμογής των αποφάσεων της διοίκησης και ότι η επίτευξη των στόχων έγινε με τον πλέον αποτελεσματικό, αποδοτικό και οικονομικό τρόπο .

3.5 Θεσμικό Πλαίσιο Εσωτερικού Ελέγχου σε Ελλάδα

Κατά την διάρκεια των δεκαετιών 1970 και 1980, με την εμφάνιση των πολυεθνικών εταιριών στην Ελλάδα , άρχισε να παρουσιάζεται σιγά σιγά και ο εσωτερικός έλεγχος στην χώρα μας .

Στην συνέχεια, με βάση την απόφαση 1457/07.06.85 του Πρωτοδικείου Αθηνών, ιδρύεται στην Ελλάδα το Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Ε.Ι.Ε.Ε.) όπου αποτελείται από επταμελές συμβούλιο, με μέλη κυρίως πτυχιούχους από οικονομικές σχολές που ασκούν το επάγγελμα του Εσωτερικού Ελεγκτή και μέχρι σήμερα είναι ο μοναδικός φορέας που έχει αναγνωριστεί από το Διεθνές Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών των Η.Π.Α. (The Institute of Internal auditors – I.I.A.) , όπως επίσης και από την Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Ινστιτούτων Εσωτερικού Ελέγχου (European Confederation of Institutes of Internal Auditors – E.C.I.I.A.) .

Με την απόφαση 2438/06.08.1998 παρ. 2 και 3 του διοικητή της τράπεζας της Ελλάδος και με την τροποποίηση αυτής με νέα πράξη Νο 2577/2006, καθιερώθηκε η λειτουργία της Επιτροπής Ελέγχου και η ανεξαρτησία της μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου στα πιστωτικά ιδρύματα .

Με τον νόμο 4449/2017 και συγκεκριμένα στο άρθρο 44 , αναφέρεται η υποχρεωτικότητα των εταιριών δημοσίου ενδιαφέροντος να διαθέτουν επιτροπή ελέγχου ανεξάρτητη είτε επιτροπή του Διοικητικού συμβουλίου της ελεγχόμενης οντότητας, η οποία να αποτελείται από τουλάχιστον 3 μέλη . Τα μέλη αυτά της επιτροπής ελέγχου είναι στην πλειοψηφία τους ανεξάρτητα από την ελεγχόμενη οντότητα σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3016/2002.

Ωστόσο, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και το Διοικητικό Συμβούλιο χρηματιστηρίου Αθηνών με απόφαση 204/14.11.2000 , υποχρέωσε τις εισηγμένες επιχειρήσεις και όσες επιχειρήσεις επιθυμούν την εισαγωγή των μετοχών τους στο χρηματιστήριο Αθηνών , να διαθέτουν ξεχωριστό τμήμα εσωτερικού ελέγχου .

Ιδιαίτερη αναφορά στον Εσωτερικό Έλεγχο επίσης κάνει και ο νόμος 3156 άρθρο 26 παρ.7 / ΦΕΚ 157/25.06.2003 όπου ορίζεται ότι κάθε μη εισηγμένη στο χρηματιστήριο εταιρία , της οποίας το δημόσιο κατέχει ή ελέγχει άμεσα ή έμμεσα τουλάχιστον το 50% του μετοχικού της κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου, έχει την υποχρέωση οργάνωσης εσωτερικού ελέγχου.

Με τον νόμο 3429/2005 περι ΔΕΚΟ (Δημόσιες Επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας) και συγκεκριμένα στο άρθρο 4 παρ. 2^α , υποχρεώνεται η δημιουργία Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου μεταξύ των υπηρεσιών της εταιρίας , ενώ με τον νόμο 4025/2011, στο άρθρο 25 θεσπίζεται ο εσωτερικός έλεγχος σε όλα τα νοσοκομεία της χώρας .

Τέλος ιδιαίτερη αναφορά στον Εσωτερικό Έλεγχο και συγκεκριμένα στην σύσταση μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου για τις εισηγμένες επιχειρήσεις, δίδεται στο κώδικα Εταιρικής διακυβέρνησης του συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ) το 2011 και ο οποίος αντικαταστάθηκε από τον Ελληνικό Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης το 2013 .

Όλες οι παραπάνω αποφάσεις, έχουν συμβάλει καθοριστικά στην αναγνώριση της ανάγκης ιδρύσεως και λειτουργίας υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου όπως επίσης και στην αναβάθμιση του ρόλου του επαγγέλματος του εσωτερικού ελεγκτή .

3.6 Βασικά Εργαλεία Εσωτερικού Ελέγχου

3.6.1 Κώδικας Δεοντολογίας Εσωτερικού Ελέγχου

Το διεθνές Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών , δημιούργησε τον κώδικα δεοντολογίας ή κώδικα επαγγελματικής συμπεριφοράς , με σκοπό την προαγωγή κουλτούρας ηθικής στο ελεγκτικό επάγγελμα. Σύμφωνα με τον κώδικα , οι εσωτερικές ελεγκτές καλούνται να εφαρμόσουν και να υπερασπιστούν κανόνες συμπεριφοράς και αρχές κατά την διάρκεια διεξαγωγής ενός ελέγχου όπως :

α) Η ακεραιότητα

Η ακεραιότητα είναι εκείνη που ενδυναμώνει την εμπιστοσύνη , και αποτελεί θεμέλιο στήριξης της κρίσης των εσωτερικών ελεγκτών. Επίσης ο κώδικας με βάση την ακεραιότητα τονίζει ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές , θα εκτελούν την εργασία τους με εντιμότητα , υπευθυνότητα και επιμέλεια, θα τηρούν πιστά τον νόμο , κοινοποιώντας οποτεδήποτε είναι απαραίτητο με βάση την νομοθεσία και το επάγγελμα . Τέλος θα πρέπει να αποφεύγουν συνειδητά οποιαδήποτε παράνομη δραστηριότητα και θα πρέπει να λειτουργούν πάντα με σεβασμό στους ηθικούς αντικειμενικούς σκοπούς του οργανισμού .

β) Η Αντικειμενικότητα

Οι εσωτερικοί ελεγκτές διατηρούν σε υψηλά επίπεδα την επαγγελματική τους αντικειμενικότητα κατά την διάρκεια της διαδικασίας που εξετάζουν , συγκεντρώνοντας , αξιολογώντας και κοινοποιώντας τις απαραίτητες πληροφορίες . Η κρίση τους δεν επηρεάζεται από δικά τους συμφέροντα ή συμφέροντα τρίτων και γι

αυτό θα πρέπει να αποφεύγουν δραστηριότητες και σχέσεις που πρόκειται να βλάψουν την επαγγελματική τους εκτίμηση .

γ) Η Εμπιστευτικότητα.

ΟΙ εσωτερικοί ελεγκτές σέβονται την πληροφόρηση που αποκτούν κατά την διάρκεια άσκησης των καθηκόντων τους και την κυριότητα της και δεν προβαίνουν σε κοινοποίηση χωρίς την απαραίτητη εξουσιοδότηση με εξαίρεση τις περιπτώσεις που υπάρχει νομική ή επαγγελματική υποχρέωση .

δ) Η Επάρκεια

ΟΙ εσωτερικές ελεγκτές , θα πρέπει να βελτιώνουν συνεχώς την επάρκεια των γνώσεων τους , την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα των υπηρεσιών τους , θα αναλαμβάνουν να παρέχουν υπηρεσίες μόνο όταν έχουν τις αναγκαίες γνώσεις , δεξιότητες και εμπειρίες όσον αφορά με το αντικείμενο που εξετάζουν . Τέλος οι υπηρεσίες Εσωτερικού Ελέγχου που θα παρέχουν θα είναι με βάση τα πρότυπα για την επαγγελματική εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου .

3.6.2 Επαγγελματικά Πρότυπα Εφαρμογής Εσωτερικού

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών ελεγκτών, είναι γεγονός ότι ο εσωτερικός έλεγχος δραστηριοποιείται σε μεγάλη ποικιλία επιχειρηματικού περιβάλλοντος με διαφορετικό σκοπό, μέγεθος , πολυπλοκότητα και δομή και με άτομα εντός ή εκτός των επιχειρήσεων και των οργανισμών . Γι αυτό τον λόγο προκειμένου οι εσωτερικοί ελεγκτές να ανταπεξέλθουν στις απαιτητικές υποχρεώσεις του ελέγχου, απαιτείται η συμμόρφωση με τα Διεθνή πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου .

Η χρήση των προτύπων για τον εσωτερικό έλεγχο είναι υποχρεωτική και βασίζονται σε ένα σύνολο από απαιτήσεις με συγκεκριμένες αρχές . Καθοδηγούν στην υποχρεωτική τήρηση των στοιχείων του Διεθνούς πλαισίου Επαγγελματικής Εφαρμογής, περιγράφουν την φύση του Εσωτερικού Ελέγχου και τα χαρακτηριστικά των μερών που ασχολούνται με δραστηριότητες , παρέχουν ποιοτικά χαρακτηριστικά αποτίμησης του εσωτερικού ελέγχου και υιοθετούν βελτιωμένες διαδικασίες και λειτουργίες του οργανισμού .

Οι βασικές κατηγορίες των προτύπων είναι τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών και τα Πρότυπα Διεξαγωγής .

Τα πρότυπα χαρακτηριστικών ιδιοτήτων προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διέπουν τον μηχανισμό εσωτερικού ελέγχου όπως είναι ο σκοπός του εσωτερικού ελέγχου , οι αρμοδιότητες και ευθύνες των εσωτερικών ελεγκτών, τα ζητήματα ανεξαρτησίας και αντικειμενικότητας , η επάρκεια των γνώσεων και το πρόγραμμα ποιοτικής διασφάλισης και βελτίωσης των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου .

Τα πρότυπα Διεξαγωγής , περιγράφουν την μεθοδολογία και την φύση των υπηρεσιών Εσωτερικού Ελέγχου και παρέχουν ποιοτικά κριτήρια για την αξιολόγηση αυτών των υπηρεσιών .

Τα πρότυπα Χαρακτηριστικών επιγραμματικά αναφέρονται στα εξής :

- Στον σκοπό , στην δικαιοδοσία και την ευθύνη λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου, όπου θα πρέπει να καθορίζονται επίσημα από ένα καταστατικό – κανονισμό λειτουργίας εγκεκριμένο από το διοικητικό συμβούλιο του οργανισμού .
- Στην ανεξαρτησία στην αντικειμενικότητα και αμεροληψία που θα πρέπει να διέπει τον εσωτερικό έλεγχο και τους εσωτερικούς ελεγκτές .
- Στους τρόπους αντιμετώπισης της παρεμπόδισης της Ανεξαρτησίας και Αντικειμενικότητας των εσωτερικών ελεγκτών από εξωγενείς παράγοντες .
- Στην επαγγελματική επάρκεια και επιμέλεια των εσωτερικών ελεγκτών που θα πρέπει να διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις , δεξιότητες, εμπειρία και λοιπές ικανότητες που απαιτούνται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους και την εκτέλεση του έργου τους .
- Στην δέουσα επαγγελματική επιμέλεια που θα πρέπει να εφαρμόζει ο εσωτερικός ελεγκτής όσον αφορά την έκταση των εργασιών που απαιτείται, την πολυπλοκότητα των θεμάτων που θα αντιμετωπίσει, την σωστή διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων , των πιθανοτήτων σημαντικών λαθών και παρατυπιών, χρησιμοποιώντας ειδικά μηχανογραφικά ελεγκτικά εργαλεία (C.A.A.Ts) και άλλες τεχνικές ανάλυσης δεδομένων .

- Στην ανάπτυξη και διατήρηση ενός προγράμματος διασφάλισης και βελτίωσης ποιότητας που θα καλύπτει όλες τις λειτουργίες του εσωτερικού ελέγχου, όπου θα περιλαμβάνονται διαρκές εσωτερικές και εξωτερικές αξιολογήσεις όσον αφορά την απόδοση της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου .

Τα πρότυπα Διεξαγωγής επιγραμματικά αναφέρονται στα εξής :

- Στην αποτελεσματική διαχείριση και λειτουργία από τον διευθύνων – επικεφαλή του εσωτερικού ελέγχου .
- Στην κατάρτιση σχεδιασμού του ελέγχου με βάση την εκτίμηση κινδύνων με σκοπό τον προσδιορισμό των προτεραιοτήτων .
- Στην κοινοποίηση και έγκριση των σχεδίων λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου και απαιτήσεων πόρων που χρειάζονται , εφόσον έχει εξασφαλιστεί ότι οι πόροι του ελέγχου είναι κατάλληλοι, επαρκείς και μπορούν να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά για την επίτευξη του εγκεκριμένου από την διοίκηση σχεδίου δράσης .
- Στην συμβολή της βελτίωσης των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και διαδικασιών διακυβέρνησης .

3.7 Εταιρική Διακυβέρνηση

3.7.1 Έννοια Εταιρικής Διακυβέρνησης και Νομοθετικό Πλαίσιο

Η Εταιρική Διακυβέρνηση ως όρος σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) , είναι ένα σύστημα σχέσεων μεταξύ της Διοίκησης της εταιρίας , το Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ) , τους μετόχους της και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη . Επίσης συνιστά την δομή μέσω της οποίας προσεγγίζονται και συντάσσονται οι στόχοι της εταιρίας, εντοπίζονται οι βασικοί κίνδυνοι που αντιμετωπίζει κατά την λειτουργία της , προσδιορίζονται τα μέσα επίτευξης των εταιρικών στόχων , οργανώνεται το σύστημα διαχείρισης κινδύνων και καθίσταται δυνατή η παρακολούθηση της απόδοσης της διοίκησης κατά την διαδικασία εφαρμογής των παραπάνω .

Επίσης ο ΟΟΣΑ υπογραμμίζει τον σημαντικό ρόλο της καλής εταιρικής διακυβέρνησης στην προώθηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, με βάση

την αποτελεσματικότητα της εσωτερικής οργάνωσης και του χαμηλότερου κόστους κεφαλαίου , όπως επίσης και την αυξημένη διαφάνεια που προάγει σαν αποτέλεσμα την βελτίωση της οικονομικής δραστηριότητας των ιδιωτικών επιχειρήσεων αλλά και των οργανισμών και θεσμών .

Ο νόμος 2190/1920, περιέχει ουσιαστικούς κανόνες λειτουργίας της εταιρικής διακυβέρνησης όπως άρθρα που προβλέπουν την έγκαιρη πληροφόρηση των μετόχων της εταιρίας και του κοινού , μέσω της δημοσίευσης των οικονομικών καταστάσεων . Επίσης προβλέπει την προστασία των μετόχων με δικαιώματα μειοψηφίας και σύγκληση έκτακτης γενικής συνέλευσης .

Στο ίδιο πνεύμα κινούνται και τα προεδρικά διατάγματα 350/1985 και 360/1985 όπου θεσπίζουν κανόνες πληροφόρησης και ενεργειών από την διοίκηση της κάθε εισηγμένης εταιρίας προς τους μετόχους της όπως επίσης και το περιεχόμενο και ο χρόνος δημοσίευσης των ενδιάμεσων και ετήσιων οικονομικών καταστάσεων με σκοπό την ενημέρωση των επενδυτών.

Στην Ελλάδα, για πρώτη φορά τέθηκε δημόσια το ζήτημα της εταιρικής διακυβέρνησης από την επιτροπή κεφαλαιαγοράς το 1999 για τις εισηγμένες εταιρείες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (ΧΑΑ) ,όπου μετά την σύσταση επιτροπής από διάφορους φορείς , εκδόθηκε η <<Λευκή Βίβλος>> της Εταιρικής Διακυβέρνησης για την Ελλάδα . Στην <<Λευκή Βίβλο >> παρέχονται ζητήματα που αφορούν την διαφάνεια και την προστασία των μετόχων , ιδιαίτερα των μειοψηφούντων , ζητήματα κοινωνικής ευθύνης , τρόπου διοίκησης των εταιριών , όπως επίσης και λειτουργία μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου .

Με τον νόμο 3016/2002 , άρχισε η υποχρέωση εφαρμογής του νόμου για τις εισηγμένες εταιρίες και για αυτές που επρόκειτο να εισαχθούν .

Ενδεικτικά ο νόμος αναφέρεται στα παρακάτω άρθρα :

- Άρθρο 2. Διοικητικό Συμβούλιο
- Άρθρο 3.Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου
- Άρθρο 4. Ανεξάρτητα μη Εκτελεστικά Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου
- Άρθρο 5. Αμοιβή των μη Εκτελεστικών Μελών
- Άρθρο 6. Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας

- Άρθρο 7.Οργάνωση Εσωτερικού Ελέγχου
- Άρθρο 8.Αρμοδιότητες Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου

Την ίδια χρονιά σύμφωνα με το άρθρο 26 του Νόμου 3091/2002, σημειώθηκαν σοβαρές παρεμβάσεις και τροποποιήσεις του Ν. 3016/2002, όπου σημαντικές από αυτές εντοπίζονται στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 άρθρου 4 περί των Ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών του ΔΣ, στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 3 περι της ιδιότητας των μελών Δ.Σ. ως εκτελεστικά μέλη ή μη και στην παρ.1 του άρθρου 7 όπου τονίζεται η υποχρεωτικότητα της οργάνωσης και λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου ως προϋπόθεση για την εισαγωγή των μετοχών σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά.

Επίσης, σύμφωνα με τον νόμο 3873/2010, σημειώθηκε μια σημαντική αλλαγή όσον αφορά τις απαιτήσεις περι εταιρικής διακυβέρνησης από τις εισηγμένες εταιρίες , όπου υποχρεώνονται να υιοθετήσουν και στην συνέχεια να γνωστοποιήσουν σε κάθε ενδιαφερόμενο μέλος έναν κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης .

Επειδή ο νόμος αυτός δεν περιγράφει κάποιο πρότυπο σύμφωνα με το οποίο οι εταιρίες θα μπορούσαν να ακολουθήσουν, με σκοπό να αναπτύξουν τον δικό τους κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης, για αυτόν τον λόγο πήρε την πρωτοβουλία ο ΣΕΒ τον Μάρτιο του 2011 και σύνταξε τον κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης ΣΕΒ όπου συνδυάζονται οι απαιτήσεις που προκύπτουν από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο με τις καλύτερες πρακτικές διακυβέρνησης .

Τέλος, το 2020 δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Α' 136/17-07-2020 ο νόμος 4706 , ο οποίος στο Α' μέρος περιλαμβάνει σειρά από διατάξεις που αναφέρονται στην εταιρική διακυβέρνηση των ανωνύμων εταιριών .

3.7.1 Σχέση Εταιρικής Διακυβέρνησης και Εσωτερικού Ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος συνδέεται άμεσα με την εταιρική διακυβέρνηση γιατί αποτελεί απαραίτητο εργαλείο της στην σύγχρονη διοίκηση . Μέσα από το έργο του εσωτερικού ελέγχου , ενισχύεται το σύστημα διακυβέρνησης , με σκοπό την διασφάλιση των συμφερόντων των μετόχων της επιχείρησης και της επίτευξης των επιχειρηματικών στόχων .

Ο εσωτερικός έλεγχος , αποτελεί έναν από τους τέσσερις βασικούς πυλώνες διακυβέρνησης που είναι οι Εσωτερικός Έλεγχος , Επιτροπή Ελέγχου, Εξωτερικός Έλεγχος και Ανώτατη Διοίκηση . Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου , είναι να

εξακριβώνει και να αξιολογεί ανεξάρτητα και αντικειμενικά ότι η επιχείρηση – οργανισμός έχει σωστή δομή διακυβέρνησης με στόχο την μέγιστη αξιοποίηση των παραγωγικών μέσων και πόρων, προκειμένου οι θεσμικοί επενδυτές να εξασφαλίζουν την απόδοση των κεφαλαίων τους . Αυτό το επιτυγχάνει ως εξής :

- Με τον σχεδιασμό και την διενέργεια αποτελεσματικών ελέγχων των συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου μιας επιχείρησης.
- Με την διασφάλιση μιας σωστής αποτελεσματικής διαχείρισης των πόρων και των μέσων παραγωγής .
- Με την διατήρηση σταθερής επικοινωνίας και συνεργασίας μέσα στην επιχείρηση , διευκολύνοντας με αυτόν τον τρόπο την εύρεση των επιχειρηματικών κινδύνων .
- Με την ενημέρωση στην επιτροπή ελέγχου για καλύτερες πρακτικές σε θέματα Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων .
- Με διατύπωση προτάσεων για βελτίωση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, προκειμένου να μειώνονται τα κόστη και να βελτιώνεται η απόδοση .
- Με την διενέργεια ετήσιων ελέγχων δίνοντας αναφορά των αποτελεσμάτων στην επιτροπή ελέγχου, αξιολογώντας τις σχέσεις μεταξύ στόχων και απόδοσης .

Οπότε για να υφίσταται σωστή εφαρμογή διακυβέρνησης , θα πρέπει να υπάρχει αναγκαστικά αντικειμενική και ανεξάρτητη λειτουργία Εσωτερικού Ελέγχου με σκοπό την διασφάλιση της διαχείρισης των κινδύνων και των συμφερόντων των μετόχων , δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο αξία για την επιχείρηση – οργανισμό .

3.8 Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου

Σύστημα εσωτερικού ελέγχου μιας επιχείρησης είναι ένα ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχων και πολιτικών , που αποτελείται από λειτουργίες, διαδικασίες , μηχανισμούς και ελέγχους καλύπτοντας έτσι όλες τις δραστηριότητες μιας επιχείρησης , με κύριο σκοπό την όσο το δυνατόν πιο ασφαλή λειτουργία της. Ο σχεδιασμός και η οργάνωση γίνεται κατ εντολή της διοίκησης από την υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου , η οποία έχει σαν στόχο να διασφαλίσει την εκπλήρωση του σκοπού της επιχείρησης ,

την προστασία της περιουσίας , την χρησιμοποίηση των πόρων με τον πλέον οικονομικό και επαρκές τρόπο .

Επίσης ως επιπλέον στόχοι ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι οι εξής :

- ➔ Συμβάλλει στην διαχρονική ανταγωνιστικότητα της επιχείρησης .
- ➔ Συντελεί στον καταμερισμό αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεων .
- ➔ Δημιουργεί δικλείδες ασφαλείας στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου .
- ➔ Διαχειρίζεται τον επιχειρηματικό κίνδυνο μέσα από κανόνες επιχειρησιακής και επιχειρηματικής συμπεριφοράς .

3.9 Περιεχόμενο ενός Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου διαθέτει ένα πλήθος συστημάτων και υποσυστημάτων για την αποτελεσματική λειτουργία της επιχείρησης όπου μερικά από αυτά παρατίθενται παρακάτω :

- Οργανόγραμμα με την έγκριση της διοίκησης όπου περιλαμβάνει επίπεδα ιεραρχίας και περιοχές ευθύνης ανά τομέα και τμήμα, όπως επίσης και διάκριση των λειτουργιών σε κύριες και δευτερεύουσες .
- Πλαίσιο οργανωτικό, όπου περιγράφονται τα καθήκοντα και οι διαδικασίες ανά τμήμα .
- Χρονοδιάγραμμα στρατηγικών στόχων , τρόποι δράσης και πολιτικές υλοποίησης αυτών .
- Προγραμματισμός δράσης τόσο βραχυχρόνια όσο και μακροχρόνια ανα δραστηριότητα, με προϋπολογισμό, απολογισμό και καταγραφή αποκλίσεων .
- Πολιτικές αγορών και προμηθειών .
- Πολιτικές πωλήσεων και τιμολόγησης για πελάτες εσωτερικού και εξωτερικού .
- Πολιτικές είσπραξης απαιτήσεων .
- Αξιόπιστο πληροφοριακό σύστημα διοίκησης (MIS).

- Κανόνες κύκλου παραγωγικής διαδικασίας προϊόντων, υπηρεσιών όπως και σύστημα διαδικασιών διαχείρισης αποθεμάτων .
- Κανόνες και διαδικασίες εξουσιοδότησης για εκπροσώπηση της εταιρίας σε τρίτους.
- Μηχανογραφημένο σύστημα οργανωμένο και αξιόπιστο με σκοπό την διασφάλιση των αρχείων .
- Πολιτικές για την λήψη δανείων τόσο για επενδύσεις όσο και για κεφάλαια κίνησης.
- Πολιτικές και κριτήρια πρόσληψης προσωπικού, μισθοδοσίας, εκπαίδευσης και αποτελεσματικής διαχείρισης του .
- Τρόποι και μέσα προστασίας για την ασφάλεια του προσωπικού και των περιουσιακών στοιχείων .
- Τρόποι διαχείρισης αποδοτικής λειτουργίας μηχανολογικού εξοπλισμού και πάγιων περιουσιακών στοιχείων .
- Κατοχύρωση συστημάτων ISO , για την διασφάλιση της ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών .

3.10 Αρχές Αποτελεσματικότητας Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Για την αποδοτική λειτουργία και την σωστή εφαρμογή ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου με σκοπό τον περιορισμό κινδύνων , ο σχεδιασμός του , θα πρέπει να βασίζεται σε μια σειρά από αρχές .

Είναι σημαντικό αρχικά να επισημάνουμε την σημασία μιας επαρκούς λογιστικής οργάνωσης και μηχανογραφικής υποστήριξης όπου χωρίς την καταλληλότητα των παραπάνω , δεν μπορεί να εφαρμοσθεί σωστά σύστημα εσωτερικού ελέγχου .

Στην συνέχεια είναι απαραίτητο ο διαχωρισμός τριών βασικών λειτουργιών μιας επιχείρησης , δηλαδή της λειτουργίας των συναλλαγών που περιλαμβάνει τις αγορές , πωλήσεις κλπ , της διαχειριστικής λειτουργίας με αρμοδιότητα την διαχείριση και φύλαξη περιουσιακών στοιχείων και της λογιστικής που περιλαμβάνει την απεικόνιση , παρακολούθηση λογιστικά όλων των συναλλακτικών πράξεων και περιουσιακών στοιχείων της . Ο σχεδιασμός της κατανομής των αρμοδιοτήτων του προσωπικού θα πρέπει να είναι τέτοιος ώστε να συμπληρώνει η εργασία του ενός την

εργασία του άλλου, ώστε καμία συναλλακτική ή διαχειριστική πράξη να μην ολοκληρώνεται από έναν και μόνο υπάλληλο . Γι αυτό θα πρέπει να υπάρχει σαφής διαχωρισμός καθηκόντων και υποχρεώσεων από τον πιο χαμηλό σε καθήκοντα υπάλληλο μέχρι το πιο υψηλό στέλεχος .

Επιπλέον αρχές που πρέπει να εφαρμόζει ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι οι εξής :

- **Η αρχή της συνεχούς αξιολόγησης**, όπου η παρακολούθηση σε τακτά χρονικά διαστήματα , η εκτίμηση ποιότητας και επάρκειας του θα πρέπει να τηρείτε με αυστηρά ελεγκτικά κριτήρια .
- **Η αρχή της κατάλληλης στελέχωσης**
Προσωπικό με κατάλληλη επαγγελματική επάρκεια, θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα σε μια επιχείρηση για την επίτευξη υψηλών στόχων . Επίσης επειδή ο κάθε εργαζόμενος σε μια επιχείρηση αποτελεί ξεχωριστό κεφάλαιο , θα πρέπει να δίνεται μεγάλη έμφαση στην επιμόρφωση, εξέλιξη, κατάλληλη στελέχωση και διαχείριση του εργατικού και υπαλληλικού προσωπικού . Η εναλλαγή θέσεων του προσωπικού κατά περιόδους αποτελεί μια κίνηση κατάλληλης αξιοποίησης προσωπικού ώστε να μην θεωρείτε μια θέση εργασίας ως αναντικατάστατη και να εξαρτάται η πορεία και το μέλλον της επιχείρησης από ένα και μοναδικό άτομο .
- **Αρχή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης** , όπου βασίζεται σε κατανομή αρμοδιοτήτων σε όλα τα επίπεδα διοίκησης , στην συμμετοχή στην επίτευξη του αποτελέσματος όλων των ιεραρχικών επιπέδων και στην ανάληψη ευθυνών παραμερίζοντας τον συγκεντρωτισμό .
- **Αρχή της Παροχής Εξουσιοδότησης** , όπου η διεκπεραίωση σημαντικών συναλλαγών – πράξεων , προϋποθέτουν την εξασφάλιση ειδικής εξουσιοδότησης από το Διοικητικό Συμβούλιο μιας επιχείρησης . Για παράδειγμα πράξεις όπως αγορά ενός ακινήτου , πώληση ενός παγίου μεγάλης αξίας, συνάψεις δανείων με τράπεζες , εκταμιεύσεις μετρητών, έκδοση και πληρωμή επιταγών , απαιτείται έγκριση – εξουσιοδότηση από το Διοικητικό Συμβούλιο προς άλλος μέλος του ΔΣ ή στέλεχος της επιχείρησης .

- **Αρχή της διασφάλισης των συναλλαγών**, σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να γίνεται καθορισμός των ευθυνών για τις εγκρίσεις των συναλλαγών, να γίνεται σωστή απεικόνιση όλων των οικονομικών συναλλαγών και να προλαμβάνεται όσο το δυνατόν σε κάθε δραστηριότητα συναλλαγής, η πιθανότητα λογιστικού λάθους.

3.11 Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου

Η μονάδα εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με τον Βελέντζα (2013), θεωρείται ως μια ανεξάρτητη, αντικειμενική, διαβεβαιωτική και συμβουλευτική υπηρεσία με καλό σχεδιασμό και υψηλή οργάνωση η οποία μέσα από τεχνικές και επιστημονικές προσεγγίσεις, έχει σαν σκοπό την αξιολόγηση της επάρκειας της λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, την διαχείριση του επιχειρηματικού κινδύνου, την βελτίωση των λειτουργιών της.

Ενώ σύμφωνα με τον Καζαντζή (2006), η μονάδα εσωτερικού ελέγχου, αποτελεί ανεξάρτητη και αντικειμενική επιχειρησιακή μονάδα με βασικό έργο την διενέργεια εσωτερικών ελέγχων όπως επίσης και την λήψη μέτρων, θέσπιση ασφαλιστικών δικλίδων με σκοπό την προστασία της περιουσίας της επιχείρησης.

Συνεπώς το τμήμα αυτό προσθέτει αξία στην επιχείρηση βοηθώντας μέσα από τις υπηρεσίες που παρέχει να αξιοποιεί αποτελεσματικά και αποδοτικά τους παραγωγικούς της πόρους.

Ο όρος ανεξαρτησία της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου, αναφέρεται στην ελεγκτική εργασία, η οποία δεν έχει περιορισμούς ούτε παρεμβάσεις που θα μπορούσαν να αλλοιώσουν το αποτέλεσμα της έκθεσης των εσωτερικών ελεγκτών.

Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου στις μέρες μας, βρίσκεται σε ένα στάδιο όπου εξελίσσεται συνεχώς. Η μονάδα εσωτερικού ελέγχου κατέχει μια πολύ σημαντική και αξιοσέβαστη θέση στα ανώτατα επίπεδα διοίκησης των επιχειρήσεων και επίσης υπάρχει αυξημένη ζήτηση των υπηρεσιών της από τις οικονομικές μονάδες όλων των τομέων της οικονομίας.

3.12 Σκοπός της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου

Η μονάδα εσωτερικού ελέγχου , όπως αναφέρουν και τα επαγγελματικά πρότυπα του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, έχει σαν αντικειμενικό σκοπό την υποστήριξη των μελών διοίκησης μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού στην αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων τους . Γι αυτό τον λόγο η υπηρεσία λειτουργεί σύμφωνα με τις πολιτικές της επιχείρησης και την επαγγελματική εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου που επιβάλλουν τα πρότυπα . Έτσι η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου , προκειμένου να επιτύχει τον σκοπό της , έχει επωμιστεί τις παρακάτω υπευθυνότητες:

1. Εξέταση επάρκειας οργανωτικής δομής και διαδικασιών εξουσιοδοτήσεων .
2. Έλεγχος πληρότητας , ακρίβειας και αξιοπιστίας οικονομικών καταστάσεων .
3. Διαχείριση τυχόν επιχειρηματικών κινδύνων και προτάσεις μέτρων αποτελεσματικής αντιμετώπισης τους .
4. Αξιολόγηση της πολιτικής των προσλήψεων και αξιοποίησης ανθρωπίνου δυναμικού .
5. Παρακολούθηση των δραστηριοτήτων των τμημάτων εξετάζοντας κατά πόσο υπάρχει επίγνωση αρμοδιοτήτων και της αποστολής τους, όπως επίσης αν υπάρχει επαρκής στελέχωση και κατάλληλη αξιοποίηση ανθρωπίνου δυναμικού .
6. Έλεγχος αποδοτικότητας των μέσων παραγωγής , της συντήρησης του μηχανολογικού εξοπλισμού , της διάθεσης των προϊόντων όπως επίσης και της σωστής διαχείρισης των αποθεμάτων .
7. Έλεγχος τήρησης των πολιτικών πωλήσεων , εισπράξεων , διαθεσίμων και εκπλήρωσης των εμπρόθεσμων υποχρεώσεων της επιχείρησης .

3.13 Εσωτερικοί Ελεγκτές

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές που πλαισιώνουν τις υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου , θα πρέπει να συμμορφώνονται με τους κώδικες επαγγελματικής δεοντολογίας και συμπεριφοράς , οι οποίοι καθορίζονται από τα πρότυπα εντιμότητας, αντικειμενικότητας , επιμέλειας και αφοσίωσης .

Επίσης για την όσο το δυνατόν επαγγελματική λειτουργία των εσωτερικών ελεγκτών απέναντι σε αντικείμενα ελέγχου των επιχειρήσεων , θα πρέπει να κατέχουν επάρκεια

γνώσεων όσον αφορά στην εφαρμογή των προτύπων , των διαδικασιών και των τεχνικών του εσωτερικού ελέγχου . Επιπλέον , γνωστικά αντικείμενα όπως τα λογιστικά πρότυπα , αρχές Διοίκησης Επιχειρήσεων , εμπορική νομοθεσία , φορολογία, χρηματιστηριακές αναλύσεις , ποσοτικές μέθοδοι και μηχανογραφικά συστήματα πληροφοριών , είναι απαραίτητα για την κάλυψη των γνώσεων των εσωτερικών ελεγκτών για να καλύψουν επαρκώς το φάσμα των αντικειμένων ελέγχου των επιχειρήσεων .

Βέβαια , δεν αρκούν μόνο οι γνώσεις οι παραπάνω για να είναι αποτελεσματικοί στο έργο τους οι εσωτερικοί ελεγκτές . Παράλληλα θα πρέπει να εξασκούν και δεξιότητες που έχουν να κάνουν με την κατανόηση των ανθρωπίνων σχέσεων και με τους κανόνες αποτελεσματικής επικοινωνίας τόσο σε γραπτό όσο και σε προφορικό επίπεδο , με σκοπό την ξεκάθαρη διαβίβαση πληροφοριών όπως οι αντικειμενικοί σκοποί του ελέγχου , οι αξιολογήσεις , τα συμπεράσματα και οι συστάσεις του ελέγχου .

Η συνεχής εκπαίδευση των παραπάνω ικανοτήτων και δεξιοτήτων, είναι απαραίτητο να επιτυγχάνεται με προσωπική τους ευθύνη μέσω της παρακολούθησης συνεδρίων , σεμιναρίων, μαθημάτων ανώτερης εκπαίδευσης , προκειμένου να διατηρούν μακροχρόνια σε υψηλά επίπεδα την επαγγελματική τους επάρκεια .

Τέλος, οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να επιδεικνύουν επαγγελματική επιμέλεια στην διενέργεια των εσωτερικών ελέγχων , η οποία θα πρέπει να είναι ανάλογη της έκτασης του ελέγχου που διενεργείται . Συγκεκριμένα, οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί να εντοπίζουν εκ προθέσεως παρανομίες , σφάλματα και παραλείψεις, σπατάλες , συγκρούσεις συμφερόντων, να αποκαλύπτουν ανεπαρκή μέτρα εσωτερικού ελέγχου και να προβαίνουν σε εισηγήσεις βελτιώσεων με σκοπό την συμμόρφωση .

3.14 Εσωτερικός Έλεγχος και Διαχείριση Κινδύνων

Ένας από τους βασικούς στόχους του Εσωτερικού Ελέγχου, είναι η αναγνώριση και η διαχείριση των κινδύνων που αντιμετωπίζει η επιχείρηση που ελέγχεται .

Οι κίνδυνοι αυτοί είναι απρόβλεπτοι και πολυδιάστατοι σε ένα επιχειρησιακό περιβάλλον που συνεχώς μεταβάλλεται . Ο Εσωτερικός Έλεγχος αποτελεί ισχυρός σύμμαχος για την επιχείρηση και τις διοικήσεις τους , στην αντιμετώπιση των κινδύνων παίζοντας τον ρόλο του στρατηγικού συμβούλου όπου μέσα από τις

ελεγκτικές διαδικασίες , οι κίνδυνοι αυτοί αναδεικνύονται και αξιολογούνται, προτείνοντας παράλληλα μέτρα για την σωστή διαχείριση τους .

Σύμφωνα με τον Βελέντζα (2013),ο κίνδυνος είναι το γεγονός εκείνο που μπορεί να οδηγήσει την επιχείρηση σε εταιρική ζημιά όπου συμπεριλαμβάνονται επίσης και οι λανθασμένοι χειρισμοί – ενέργειες από πλευράς της διοίκησης . Οι κίνδυνοι σε μια επιχείρηση διακρίνονται σε εσωτερικούς δηλαδή σε εκείνους που μπορούν να προβλεφθούν και να ελεγχθούν και σε εξωτερικούς με τους οποίους η πρόβλεψη τους είναι σχεδόν αδύνατη από την επιχείρηση .

Οι κίνδυνοι οι οποίοι αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις , συνήθως διακρίνονται σε 5 κατηγορίες και είναι :

- Επιχειρηματικοί κίνδυνοι , δηλαδή εκείνοι που σχετίζονται με τον ανταγωνισμό , την προσφορά και την ζήτηση κλπ
- Λειτουργικοί κίνδυνοι , όπου μπορεί να προέρχονται τόσο από το εσωτερικό όσο και από το εξωτερικό περιβάλλον .
- Πιστωτικοί κίνδυνοι, που αφορούν τους χρόνους αποπληρωμής των απαιτήσεων των πελατών για τα πωληθέντα και ο κίνδυνος μη είσπραξης τους.
- Ο κίνδυνος Ρευστότητας , όταν εμφανίζεται ετεροχρονισμός μεταξύ των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων .
- Οι κίνδυνοι των αγορών , που αφορούν επιτόκια, πληθωρισμό κλπ με ανώμαλες εξελίξεις στον χώρο .

Επιπλέον κίνδυνοι, εξίσου σημαντικοί είναι ο συναλλαγματικός κίνδυνος με μεταβολές στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, ο κίνδυνος των τιμών των μετοχών , που προκύπτει από μεταβολή της αξίας χαρτοφυλακίου των μετοχών ή παραγώγων και ο κίνδυνος εγκληματικότητας ο οποίος μπορεί να προκληθεί από απάτες υπαλλήλων και από τρίτους όπως οι πελάτες και οι προμηθευτές .

Από την άλλη μεριά, υπάρχει και ο κίνδυνος του ελέγχου, όπου χωρίζεται στον έμφυτο κίνδυνο και στον κίνδυνο του συστήματος εσωτερικού ελέγχου όπως επίσης στον κίνδυνο δειγματοληψίας και στον μη δειγματοληπτικό κίνδυνο .

Στην 1η περίπτωση, έμφυτος κίνδυνος είναι το στοιχείο το οποίο από την φύση του είναι λανθασμένο ενώ ο κίνδυνος του συστήματος εσωτερικού ελέγχου εμπεριέχει την έλλειψη των κατάλληλων μέτρων για την πρόληψη αποφυγής ενός σφάλματος .

Στην 2^η περίπτωση , όσον αφορά τον δειγματοληπτικό κίνδυνο , υπάρχει η πιθανότητα το δείγμα που έχει ελεγχθεί να μην περιέχει το σφάλμα ή να μην είναι το κατάλληλο για τον εντοπισμό του κινδύνου , ενώ ο μη δειγματοληπτικός κίνδυνος έχει να κάνει με δείγμα ελέγχου που εμπεριέχει σφάλμα και δεν εντοπίζεται από τον ελεγκτή .

Η σχέση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και των κινδύνων είναι ανάλογη , γιατί η ύπαρξη όλο και μεγαλύτερων κινδύνων απαιτεί όσο το δυνατόν πιο ισχυρά μέτρα ελέγχου , ώστε η εκτίμηση ύπαρξης ή εμφάνισης σφάλματος , να είναι ουσιαστικά μικρή .

Ο τρόπος διαχείρισης των παραπάνω κινδύνων, στο σύγχρονο επιχειρησιακό και χρηματοοικονομικό περιβάλλον, αποτελεί έναν από τους σημαντικούς στρατηγικούς στόχους μιας επιχείρησης, προκειμένου να επιτύχει τις επιχειρηματικές της φιλοδοξίες .

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων, όπου θα πρέπει να διασφαλίζει ότι υπάρχουν και λειτουργούν σωστά συστήματα διακυβέρνησης και διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων, μέσω των εποπτικών οργάνων, όπως είναι οι επιτροπές ελέγχου και οι μονάδες εσωτερικού ελέγχου.

Σύμφωνα με τον Δρογαλά Γ. (2007), σε επιστημονικό του άρθρο σχετικά με την διαχείριση κινδύνου, αναφέρει την εκτίμηση του κινδύνου, ως απαραίτητο σημείο για τον σωστό σχεδιασμό ενός συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου .

Η εκτίμηση του κινδύνου, αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για τον περιορισμό του κινδύνου, εφόσον ο κίνδυνος στην ουσία δεν μπορεί να εκλείψει γιατί είναι σε συνάρτηση με την επιχειρηματική δραστηριότητα .

Επομένως, οι διοικήσεις, προκειμένου να καθορίσουν τον κίνδυνο σε ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου, εκτός του ότι θα πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη το ευρύτερο επιχειρησιακό περιβάλλον που δραστηριοποιούνται, θα πρέπει συγχρόνως να εκτιμούν και παράγοντες όπως :

- ✓ Την φύση και την έκταση των κινδύνων, τόσο εκείνων που αντιμετωπίζουν όσο και αυτοί που θεωρούνται αποδεκτοί προς αντιμετώπιση .
- ✓ Τις πιθανότητες εμφάνισης κάποιων απρόβλεπτων κινδύνων .
- ✓ Τις δυνατότητες αντιμετώπισης των κινδύνων σε περίπτωση εμφάνισης τους .
- ✓ Το κόστος που σχετίζεται με την λειτουργία συστημάτων και μηχανισμών ελέγχου αποτροπής εμφάνισης κινδύνων .

Από την πλευρά της μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, οι εσωτερικοί ελεγκτές διευκολύνουν την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων, χωρίς να οικειοποιούνται την ευθύνη τους, η οποία ευθύνη αποτελεί αποκλειστικό κομμάτι της διοίκησης . Συγκεκριμένα, ο ρόλος των Εσωτερικών Ελεγκτών είναι πολύ σημαντικός στην εκτίμηση και βελτίωση της αποτελεσματικής διαχείρισης του επιχειρηματικού κινδύνου, ενισχύοντας τόσο την διοίκηση όσο και την επιτροπή ελέγχου μέσα από τις αξιολογήσεις των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου και των σχετικών εκθέσεων , δημιουργώντας συνεχώς αξία για την επιχείρηση .

3.15 Το Coso Model και το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου

Το 1985, ιδρύθηκε η Επιτροπή Υποστήριξης των Οργανισμών (Committee on Sponsoring Organization of the Treadway commission ή COSO) από τις οργανώσεις :

- The Institute of Internal Auditors
- American Institute of Certified Public Accountants
- American Accounting Association
- Institute of Management Accountants
- Financial Executive Institute

με σκοπό την υποστήριξη των μεγάλων επιχειρήσεων μέσα από ένα πλαίσιο οδηγιών σε θέματα εσωτερικών διαδικασιών που έχουν σαν στόχο την ομαλή και αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων που αντιμετωπίζουν κατά την λειτουργία τους και της βελτίωσης της ποιότητας και αξιοπιστίας των οικονομικών τους καταστάσεων .

Ειδικά το 1992 , με την καινούργια έκδοση του πλαισίου οδηγιών της COSO , ο εσωτερικός έλεγχος παρουσιάζεται για πρώτη φορά πιο ολοκληρωμένος , διευρύνοντας το πεδίο ελέγχου του .

Η αποδοχή του πλαισίου ήταν μεγάλη , που ενσωματώθηκε στα Αμερικάνικα ελεγκτικά Πρότυπα το 1995 και συγκεκριμένα με το SAS 78 Consideration of the Internal Control Structure in a Financial Statement Audit , An Amendment to SAS No 55 – Εξέταση της δομής του Εσωτερικού Ελέγχου στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων , τροποποίηση της δήλωσης ελεγκτικών προτύπων αρ. 55 .

3.16 Η Δομή του Coso Model

Σύμφωνα με το πλαίσιο οδηγιών του COSO, ο ορισμός του εσωτερικού ελέγχου είναι ο εξής :

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια διεργασία που διενεργείται από το Διοικητικό Συμβούλιο , την διεύθυνση και το λοιπό προσωπικό της επιχείρησης , σχεδιασμένη ώστε να παρέχει την λογική διαβεβαίωση αναφορικά με την επίτευξη των αντικειμενικών στόχων στις ακόλουθες κατηγορίες :

- Στην αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των λειτουργιών
- Στην αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων
- Στην συμμόρφωση με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς

Το πλαίσιο του COSO αποτελείται από πέντε βασικούς πυλώνες οι οποίοι είναι οι εξής :

1. Το περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργεί η επιχείρηση (the control environment)
2. Η εκτίμηση του κινδύνου (Risk Assessment)
3. Οι ελεγκτικές δραστηριότητες (Control Activities)
4. Η πληροφόρηση και η επικοινωνία (Information and Communication)
5. Η παρακολούθηση και ο Έλεγχος (Monitoring)

Το μοντέλο του COSO απεικονίζεται και με την μορφή πυραμίδας, όπου στην βάση της βρίσκουμε το περιβάλλον ελέγχου.

Στην συνέχεια πάνω απ αυτό βρίσκουμε την εκτίμηση κινδύνου.

Επιπλέον, πάνω από την εκτίμηση των κινδύνων βρίσκουμε τις δραστηριότητες του ελέγχου και στην κορυφή της βρίσκουμε την εποπτεία του ελέγχου .

Στις πλευρές της πυραμίδας, πλάγια , παρουσιάζονται η πληροφορία και η επικοινωνία , οι οποίοι αποτελούν παράγοντες αλληλένδετους με όλα τα επίπεδα της πυραμίδας .

Σε επιστημονικό άρθρο της ελεγκτικής εταιρίας Grant Thornton (2015), παρουσιάζεται το ανανεωμένο πλαίσιο εσωτερικού ελέγχου της επιτροπής COSO του Μαΐου 2013 , όπου συνεχίζει να βασίζεται στους 5 πυλώνες που παρουσιάστηκαν στο πλαίσιο του 1992, αλλά με την διαφορά ότι αναδεικνύει 17 συγκεκριμένες βασικές αρχές, οι οποίες αποτελούν και πρότυπο . Επίσης αναφέρεται εκτενέστερα στις ανάγκες πληροφόρησης εμπλουτίζοντας τις περισσότερο σε σχέση με την χρηματοοικονομική πληροφόρηση και συγχρόνως δίνει μεγάλη έμφαση τόσο στο επιχειρησιακό όσο και στο λειτουργικό περιβάλλον .

Ειδικά στο νέο πλαίσιο αναγνωρίζεται και η σημασία της αξιοποίησης της τεχνολογίας με σκοπό την επίτευξη των στρατηγικών στόχων . Συγκεκριμένα το άρθρο αναφέρει ότι η αρχή No 11 , έχει σαν σκοπό την σύνδεση των κινδύνων που απορρέουν από τις λειτουργίες της εταιρείας με τις δικλίδες ασφαλείας των πληροφοριακών συστημάτων . Για τον λόγο αυτό , επιβάλλονται γνώσεις πληροφορικής και εμπειρία σε επιχειρησιακά πληροφοριακά συστήματα , από τα τμήματα του εσωτερικού ελέγχου προκειμένου να γίνεται αναγνώριση και ορθός έλεγχος των κινδύνων που πηγάζουν από την χρήση της τεχνολογίας .

ΜΕΡΟΣ 2^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

4.1 Θαλάσσιες Μεταφορές και Ελληνική Ναυτιλία

Οι μεταφορές στην σύγχρονη παγκόσμια οικονομία έχουν τεράστια σημασία γιατί συνδέονται άμεσα με την ικανοποίηση των ανθρωπίνων αναγκών και αποτελούν την βάση ανταλλαγής των αγαθών. Επίσης με την ανάπτυξη των εθνικών οικονομιών υπάρχει ανάλογη ανάπτυξη , οργάνωση και τελειοποίηση συγχρόνως των μεταφορικών μέσων . Δηλαδή οι θαλάσσιες μεταφορές εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την παραγωγή σε παγκόσμιο επίπεδο . Ειδικά η ανάπτυξη της αγροτικής παραγωγής και της μεταποίησης συμβάλλει στην ανάγκη εκσυγχρονισμού των μεταφορικών μέσων . Η ανάπτυξη των μεταφορικών μέσων συμβάλλει με την σειρά της σε μια πληθώρα από οικονομικά οφέλη, όπως :

- Η επέκταση καλλιεργήσιμης Γής , δημιουργίας οικισμών και πόλεων με μεταφορά μηχανικών και άλλων μέσων .
- Η κατασκευή μεγάλων βιομηχανικών και εμπορικών οικισμών σε σημεία που αποτελούν συγκοινωνιακοί κόμβοι .
- Ο καταμερισμός της εργασίας και η ανακατανομή των διαθέσιμων πλουτοπαραγωγικών πόρων με την μεταφορά πρώτων υλών σε περιοχές που δεν υπήρχαν .

Οι θαλάσσιες μεταφορές , έχουν συμβάλλει δυναμικά στην παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη και πολιτιστική πρόοδο , υπερέχοντας σε σύγκριση με άλλες μεταφορές εμφανίζοντας σημαντικά πλεονεκτήματα, όπως η μεταφορά μεγάλων φορτίων με χαμηλότερο κόστος, η προσαρμογή των θαλάσσιων μεταφορικών μέσων σε ψυγεία ,δεξαμενόπλοια, στις απαιτήσεις των μεταφερόμενων αγαθών κ.α.

Επίσης μακροχρόνια έχει παρατηρηθεί ότι ο όγκος των θαλάσσιων μεταφορών εξαρτάται από τον ρυθμό αύξησης του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, ως

συνακόλουθο του γεγονότος ότι οι μεταφορές εξαρτώνται με την παραγωγή , η οποία συνδέεται με την έννοια του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος .

Οι θαλάσσιες μεταφορές χωρίζονται σε διεθνείς και εσωτερικές . Διεθνείς είναι οι θαλάσσιες μεταφορές που αφορούν τις εισαγωγές και εξαγωγές μιας χώρας δηλαδή πραγματοποιούνται από μια χώρα σε μια άλλη ενώ εσωτερικές είναι οι μεταφορές οι οποίες διεξάγονται εντός των συνόρων μιας χώρας.

Η ελληνική εμπορική ναυτιλία συμβάλει καθοριστικά στην εθνική οικονομία τόσο από άποψη ναυτιλιακού συναλλάγματος όσο και από άποψη εφοπλιστικού κεφαλαίου. Αποτελεί σημαντικό κλάδο του τομέα των μεταφορών και θεωρείται αυτοφυής βιομηχανία γιατί αναπτύχθηκε από μόνη της, δηλαδή χωρίς χρηματοδοτήσεις και υποστηρίξεις .

4.2 Έννοια Πλοίου και Νομικά Χαρακτηριστικά

Ως μέσο για την πραγματοποίηση των θαλάσσιων μεταφορών θεωρείται το πλοίο. Κατά την επιστημονική ή τεχνική άποψη , πλοίο καλείται κάθε σκάφος που έχει πλοϊμότητα και την δυνατότητα να εκπληρώσει κάποιο ναυτιλιακό προορισμό κινούμενο στην θάλασσα αυτοδύναμα.

Κατά την νομική έννοια και σύμφωνα με τον κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου Ν. 3816/1958, πλοίο ορίζεται κάθε σκάφος χωρητικότητας καθαρής τουλάχιστον δέκα κόρων, προορισμένο να κινείται με δική του δύναμη στην θάλασσα. Επίσης σύμφωνα με τον κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου, πλοίο ορίζεται κάθε σκάφος προορισμένο να μετακινείται στο νερό για μεταφορά προσώπου ή πραγμάτων , ρυμούλκηση , επιθαλάσσια αρωγή, αλιεία , αναψυχή επιστημονικές έρευνες ή άλλο σκοπό .

Μερικά από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και ιδιομορφίες του πλοίου είναι τα εξής :

- Σύμφωνα με το Αστικό Δίκαιο , το πλοίο είναι πράγμα σύνθετο, όπου τα συστατικά του μέρη δεν αποτελούν αντικείμενα χωριστής κυριότητας ή άλλου εμπράγματος δικαιώματος .
- Το πλοίο είναι αντικείμενο και όχι υποκείμενο δικαίου , δηλαδή δεν έχει νομική προσωπικότητα, ούτε δικαιώματα και υποχρεώσεις .

- Το πλοίο αν και είναι πράγμα κινητό, εξομοιώνεται με τα ακίνητα , δηλαδή καθίστανται ως αντικείμενο υποθήκης ή αν πρόκειται για κατάσχεση , εφαρμόζονται οι διατάξεις επι κατασχέσεως ακινήτων .

Κάθε πλοίο διαθέτει την δική του ταυτότητα ως αντικείμενο έννομων σχέσεων.

Η εξατομίκευση του πλοίου γίνεται με σταθερά γνωρίσματα όπως το **όνομα** του κάθε πλοίου που επιλέγεται από τον πλοιοκτήτη , αναγράφεται υποχρεωτικά στην πρύμνη του πλοίου και καταχωρείται στα νηολόγια , δηλαδή σε ειδικά βιβλία αντίστοιχα με αυτά των ακινήτων στα βιβλία μεταγραφών .

Επίσης το **διεθνές σήμα** όπου διαθέτει κάθε πλοίο και αποτελείται από αριθμούς και γράμματα της λατινικής αλφαβήτου. Η χορήγηση του γίνεται κατά την πρώτη νηολόγηση του πλοίου υπο ελληνική σημαία από το υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας και ειδικά από το Μητρώο Σημάτων και είναι μοναδικό .

Ο **αύξων αριθμός νηολόγησης** και το **λιμάνι νηολόγησης** που αναγράφονται υποχρεωτικά και αυτά στην πρύμνη του πλοίου . Ειδικά το λιμάνι νηολόγησης παίζει σημαντικό ρόλο για το νομικό και φορολογικό καθεστώς του πλοίου όπως επίσης και με την εθνικότητα του πλοίου .Οι λιμενικές αρχές μετά την νηολόγηση , εκδίδουν πιστοποιητικό (ship's certificate of registry) που αποτελεί βασικό ναυτιλιακό έγγραφο .

Η εθνικότητα του πλοίου, αποτελεί άλλο ένα χαρακτηριστικό , όπου αποκτάται με την εγγραφή του πλοίου στα νηολόγια και η ένδειξη του είναι η σημαία που φέρει το πλοίο . Το έγγραφο Εθνικότητας , αποτελεί αποδεικτικό της εθνικότητας του πλοίου. Για να έχει ένα πλοίο την ελληνική σημαία , θα πρέπει πάνω από το 50% να ανήκει σε Έλληνες υπηκόους ή Ελληνικά νομικά πρόσωπα και να έχει εγγραφεί σε ελληνικό νηολόγιο, όπου και αποκτά την ελληνική εθνικότητα . Το λιμάνι νηολογήσεως σχετίζεται άμεσα με την εθνικότητα του πλοίου . Όμως μπορεί να χορηγηθεί και προσωρινό έγγραφο εθνικότητας , όταν το πλοίο νηολογείται σε προξενικά λιμεναρχεία στην αλλοδαπή , όπου αργότερα μπορεί να γίνει αντικατάσταση από το οριστικό έγγραφο εθνικότητας .

4.3 Ναυτιλιακά Έγγραφα Πλοίου

Σύμφωνα με το άρθρο 46 του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου (ν.δ. 187/1973), για έλεγχο και εξακρίβωση στοιχείων των πλοίων που αφορούν την ταυτότητα, την

τήρηση των κανόνων ασφαλείας και άλλων περιστατικών, είναι υποχρεωτικό , όλα τα πλοία να έχουν στην κατοχή τους τα παρακάτω ναυτιλιακά έγγραφα :

- Έγγραφο εθνικότητας, που εκδίδεται από την λιμενική αρχή μετά την καταχώρηση του πλοίου στα ειδικά νηολόγια .
- Πρωτόκολλο ή πιστοποιητικό καταμέτρησης χωρητικότητας, το οποίο δείχνει την χωρητικότητα και τις διαστάσεις του πλοίου και εκδίδεται από την αντίστοιχη λιμενική αρχή που έκανε την καταμέτρηση ή τον νηογνώμονα .
- Πρωτόκολλο επιθεώρησης ή πιστοποιητικό ασφαλείας, με έκδοση από τον αρμόδιο νηογνώμονα για εξακρίβωση πλοϊμότητας του πλοίου .
- Βιβλίο Επισκέψεων των λιμενικών αρχών
- Πιστοποιητικό γραμμής φορτώσεως .
- Ναυτολόγιο όπου αποδεικνύεται η κατάρτιση των μελών του πληρώματος .
- Ποινολόγιο , όπου είναι βιβλίο πλοίαρχου που αναγράφονται οι ποινές που επιβάλλονται σε πλήρωμα από τον πλοίαρχο.
- Ημερολόγιο πλοίου για τυχόν παρατηρήσεις του πλοίαρχου σχετικά με το πλήρωμα, τους επιβάτες και το φορτίο . Επίσης υπάρχουν και τηρούνται ξεχωριστά ημερολόγια για το κατάστρωμα (Ημερολόγιο γέφυρας) που καταγράφονται μετεωρολογικές ενδείξεις , παρατηρήσεις και γεγονότα που αφορούν την ναυσιπλοΐα, το ημερολόγιο μηχανής που τηρείται από τον Α' μηχανικό και αφορά την λειτουργία μηχανών , λέβητα, καυσίμων και κατανάλωσης . Ημερολόγιο ασυρμάτου , που καταγράφονται από τον ασυρματιστή γεγονότα που αφορούν τον ασύρματο τηλέγραφο .

4.4 Κατηγορίες Πλοίου

Οι βασικότερες κατηγορίες πλοίων με βάση το είδος μεταφοράς, του ειδικού προορισμού τους, της διαρρύθμισης των χώρων χρήσεων τους , είναι :

Α) Φορτηγά Πλοία (Cargo Ships) , όπου χαρακτηρίζονται τα πλοία προορισμένα για μεταφορές φορτίων κάθε είδους και ανάλογα με το είδος , την εκτέλεση ή μη δρομολογιακών γραμμών ή της δομής του πλοίου , διακρίνονται σε φορτηγά πλοία

ξηρών φορτίων , φορτηγά πλοία υγρών φορτίων και φορτηγά πλοία συνδυασμένων μεταφορών .

- Φορτηγά Πλοία Ξηρών Φορτίων : διακρίνονται σε πλοία που μεταφέρουν χύμα ομοειδή φορτία (bulk carrier) , όπως ζάχαρη, σιτάρι , κάρβουνο κλπ
- Πλοία μεταφοράς γενικών φορτίων (general cargo) : μεταφέρονται με πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων (container ship) . Επίσης τα πλοία μεταφοράς οχημάτων αποτελούν πλοία γενικά φορτίου .
- Φορτηγά πλοία υγρών φορτίων : Είναι τα δεξαμενόπλοια (Tanker) , τα οποία διαθέτουν δεξαμενές στις οποίες , ανάλογα με τον τύπο τους , φορτώνουν αργό πετρέλαιο , βενζίνη κλπ Επίσης συμπεριλαμβάνονται και τα πλοία που μεταφέρουν υγροποιημένο αέριο πετρελαίου (Liquefied Petroleum Gases) και υγροποιημένο φυσικό αέριο (Liquefied Natural Gases)
- Φορτηγά Πλοία Συνδυασμένων μεταφορών : Πλοία που μεταφέρουν εναλλακτικά υγρά και ξηρά χύμα φορτία (O.B.O. – ore/bulk/oil carriers)

B) Επιβατηγά Πλοία (passenger ships) , όπου είναι τα πλοία μεταφοράς επιβατών και υπό προϋποθέσεις μεταφέρουν φορτία και οχήματα . Διακρίνονται σε :

- ✓ Επιβατηγά της ακτοπλοΐας
- ✓ Κρουαζιερόπλοια
- ✓ Υπερωκεάνια Πλοία

Γ) Πλοία Ειδικού Προορισμού

Η ανάπτυξη και η εξέλιξη της τεχνολογίας και η ανάγκη για γρήγορες μεταφορές , οδήγησαν στην ανάγκη κατασκευής πλοίων για ειδικούς σκοπούς . Τέτοια πλοία είναι:

- Πλοία Ψυγεία (Refrigerated Ship)
- Αλιευτικά (Fishing Boats)
- Ωκεανογραφικά (Oceanographic Ships)

- Πλοία Τοποθέτησης Καλωδίων (Cable Ships)
- Εκπαιδευτικά (Training Ships)
- Μετεωρολογικά (Meteorological Ships)

Δ) Πλοία Βοηθητικής Ναυτιλίας (Auxiliary Ships) , τα οποία ο ρόλος τους είναι βοηθητικός των υπολοίπων πλοίων για την ομαλή και ασφαλή διέλευση τους , όπως για παράδειγμα τα βοηθητικά πλοία ανοικτής θαλάσσης (παγοθραυστικά – Icebreakers , ρυμουλκά – Tug boats , ναυαγοσωστικά – Salvage Boats, πλοηγίδες) , τα πλωτά ναυπηγήματα (βυθοκόροι – Dredges , φορτηγίδες – barges, πλωτές δεξαμενές , πλωτοί γερανοί – Floating Derricks)

4.5 Σημαίες Ευκαιρίας

Σημαίες ευκαιρίας ή ευκολίας , είναι οι σημαίες των χωρών Παναμάς, Λιβερίας , Μπαχάμες κλπ όπου αρκετοί πλοιοκτήτες χρησιμοποιούν και υψώνουν στα πλοία τους λόγω των φορολογικών διευκολύνσεων που παρέχουν . Έτσι προκειμένου τα συγκεκριμένα πλοία να είναι περισσότερο ανταγωνιστικά και να αποφεύγουν φορολογικές υποχρεώσεις των χωρών τους , οι ναυτιλιακές εταιρίες, δέχονται να νηολογήσουν τα πλοία τους με ξένη σημαία όπου υπάρχουν φορολογικές ελαφρύνσεις , εύκολες δανειοληψίες , λιγότεροι κίνδυνοι πολεμικών εμπλοκών και ελαστικότητα στα αποδεικτικά ναυτικής ικανότητας .

4.6 Ναυτιλιακή Επιχείρηση

4.6.1 Ορισμός και Χαρακτηριστικά

Ναυτιλιακή επιχείρηση, είναι η οικονομική μονάδα με αντικείμενο εργασιών το πλοίο, με την ιδιότητα του πλοιοκτήτη ή του εφοπλιστή ή της διαχειρίστριας εταιρίας η οποία εκμεταλλεύεται και διαχειρίζεται δικά της ή ξένης ιδιοκτησίας πλοία .

Το κόστος απόκτησης πλοίων για μια ναυτιλιακή είναι αρκετά υψηλό. Τα σταθερά έξοδα της αναλογικά είναι αρκετά μεγάλα και γι αυτό η επιχείρηση θεωρείται εντάσεως παγίων κεφαλαίων .

Οι ναυτιλιακές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε όλο τον κόσμο και γι αυτό οι κίνδυνοι που την περιβάλλουν είναι απρόβλεπτοι και ποικίλουν με αποτέλεσμα ο έλεγχος να είναι όλο και πιο δύσκολος.

Για παράδειγμα οι καιρικές συνθήκες μπορούν να αποτελέσουν φυσικούς κινδύνους για μια ναυτιλιακή ενώ σε επιχειρηματικούς μπορούν να αναχθούν οι πόλεμοι, η πειρατεία, η ρύπανση του περιβάλλοντος . Οικονομικής φύσεως κίνδυνοι μπορεί να είναι η μη πρόβλεψη για αύξηση ζήτησης υπηρεσιών των πλοίων , το ρίσκο των μεταφορών σε επικίνδυνες περιοχές λόγω αυξημένης προσφοράς ναύλων , οι υφέσεις και οι οικονομικές κρίσεις μιας χώρας κλπ

4.6.2 Νομική Μορφή Ναυτιλιακής Επιχείρησης

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, η ναυτιλιακή επιχείρηση που διαχειρίζεται δικά της ή ξένα εμπορικά πλοία , έχει την δυνατότητα να έχει τις παρακάτω νομικές μορφές :

- Ατομική Επιχείρηση
- Προσωπική Επιχείρηση , της Ομόρρυθμη Εταιρεία ή Ετερόρρυθμη Εταιρία
- Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
- Ανώνυμη Εταιρεία
- Ειδική Ανώνυμη Ναυτιλιακή Εταιρεία
- Συμπλοιοκτησία
- Ναυτική Εταιρεία
- Εταιρεία Επενδύσεων στην Ποντοπόρο Ναυτιλία
- Εταιρεία ιδιωτικών πλοίων αναψυχής

Οι **Ατομικές και Προσωπικές Επιχειρήσεις** , είναι σπάνιες μορφές σύστασης και λειτουργίας ναυτιλιακής επιχείρησης λόγω του προβλήματος της απεριόριστης οικονομικής ευθύνης των μελών της σε περιπτώσεις ζημιογόνων καταστάσεων και των μεγάλων κεφαλαίων που χρειάζονται .

Οι **Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης** , χρησιμοποιούνται σπάνια ως πλοιοκτήτριες, αλλά είναι συνηθισμένες μορφές ναυτιλιακών επιχειρήσεων που ασχολούνται κυρίως με την διαχείριση , την ναύλωση, την πρακτόρευση και γενικά την εκμετάλλευση ξένων πλοίων.

Οι **Ανώνυμες Εταιρίες** , είναι οι πιο συνηθισμένες μορφές ναυτιλιακών επιχειρήσεων.

Η Ειδική Ανώνυμη Ναυτιλιακή Εταιρία, αποτελεί μια ιδιαίτερη μορφή Ανώνυμης Εταιρίας, που έχει σαν σκοπό την νηολόγηση ελληνικού πλοίου ολικής χωρητικότητας 1.500 κόντων και άνω, με βάση το άρθρο 13 του ν.δ. 2687/1953.

Τα χαρακτηριστικά μιας τέτοιας μορφής εταιρίας, που την κάνουν να διαφέρει από της Ανώνυμες Εταιρίες, είναι τα εξής :

- Έχει σαν σκοπό την κυριότητα, την εκμετάλλευση, την διαχείριση των ελληνικών πλοίων που πλέουν σε διεθνή ύδατα, ο οποίος αν δεν τηρηθεί, οδηγείται σε λύση μετά από απόφαση μονομελούς πρωτοδικείου.
- Η επωνυμία της θα πρέπει να αναγράφει υποχρεωτικά τον τίτλο << Ειδική Ανώνυμη Ναυτιλιακή Εταιρία >> .
- Το κεφάλαιο της έχει την ευελιξία να εκφράζεται σε οποιοδήποτε ξένο νόμισμα, μπορεί να καταβάλλεται και εξάγεται στο εξωτερικό σε αλλοδαπές τράπεζες.
- Το κεφάλαιο είναι διαιρεμένο σε μετοχές, ανώνυμες, με την μη εισαγωγή της.
- Οι διατάξεις περί Γενικής Συνέλευσης και Διοικητικού Συμβουλίου που ισχύουν της Ανώνυμες, έχουν ισχύ και σε αυτού του είδους της εταιρίες, με την δυνατότητα των συνεδριάσεων της χωρίς την τήρηση των διατάξεων του Ν.2190/1920, της για παράδειγμα η ευελιξία συνεδρίασης και στην αλλοδαπή.
- Τα σύμβολα σύστασης της εταιρίας, τροποποιήσεις αυτών, οι τίτλοι των μετοχών, οι εξοφλήσεις των μερισμάτων, απαλλάσσονται από την καταβολή του φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίου, από τέλη χαρτοσήμου και εισφορές υπέρ νομικών προσώπων.

Η Ναυτική Εταιρία, σύμφωνα με τον νόμο 959/1979 αποτελεί μια κεφαλαιουχική εταιρία με αποκλειστικό σκοπό την κυριότητα και την εκμετάλλευση Ελληνικών Εμπορικών Πλοίων . Είναι εμπορική εταιρία και αποκτά νομική προσωπικότητα με την καταχώρηση του καταστατικού της στο Μητρώο Ναυτικών Εταιρειών του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας . Διαθέτει χαρακτηριστικά τόσο από τις Ανώνυμες όσο και από της ΕΠΕ και θεωρείται εταιρία μικτής μορφής . Το κεφάλαιο της διαιρείται σε μετοχές και μπορεί να συσταθεί από τουλάχιστον δύο άτομα – μετόχους. Ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο ανέρχεται στο ποσό των 5000 € , ενώ η ονομαστική τιμή της μετοχής δεν μπορεί να οριστεί κατώτατη από το 1 € (άρθρο 5 Ν. 959/79).

Σύμφωνα με την ερμηνευτική εγκύκλιο του νόμου 959/79 (Ε12254/252/1979) , υπάρχει σαφής διάκριση μεταξύ Ναυτικών εταιριών που είναι πλοιοκτήτριες και Ναυτικών Εταιριών που είναι διαχειρίστριες πλοίων. Αν και μόνο οι τελευταίες υποχρεούνται στην τήρηση διπλογραφικών βιβλίων, ως επί το πλείστον το μεγαλύτερο ποσοστό των νεοϊδρυθέντων εταιριών τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας δηλαδή διπλογραφικά .

Στις Πλοιοκτήτριες Ναυτικές Εταιρίες , με βάση της διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 27/75 "περί φορολογίας πλοίων", τα κέρδη της απαλλάσσονται της πληρωμής των φόρων .

Οι μετοχές των Ναυτικών Εταιριών , είναι δυνατό να εισαχθούν στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών , μετά από έγκριση της επιτροπής κεφαλαιαγοράς .

Η διοίκηση και η εκπροσώπηση της Ναυτικής Εταιρίας , γίνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο, ενώ η Γενική Συνέλευση αποτελεί το ανώτατο όργανο της Εταιρίας και συγκαλείται της συνεδρίαση , μία φορά τον χρόνο .

Ο Ισολογισμός και οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις , συντάσσονται από το Δ.Σ στο τέλος κάθε εταιρικής χρήσης και καταρτίζονται στο νόμισμα που εκφράζεται το κεφάλαιο της ναυτικής εταιρίας . (άρθρο 35 Ν. 959/79).

Οι Ανώνυμες εταιρίες και οι Ειδικές Ανώνυμες Ναυτιλιακές Εταιρίες , έχουν την δυνατότητα μετατροπής τους σε Ναυτικές Εταιρίες , σύμφωνα με απόφαση της Γενικής Συνελεύσεως των μετόχων της, χωρίς να είναι δυνατό το αντίθετο, δηλαδή της, μετατροπής της Ναυτικής Εταιρίας σε άλλη μορφή .

Ο νόμος 959/1979 τροποποιήθηκε με τους νόμους 1892/1990 και 2987/2002 , με απώτερο σκοπό να επωφεληθούν οι έλληνες πλοιοκτήτες με πλεονεκτήματα που ήδη παρείχαν εταιρίες από χώρες του Παναμά και της Λιβερίας .

4.6.3 Οργανωτική Δομή Ναυτιλιακής Επιχείρησης

Ανάλογα με το είδος των πλοίων και την εκμετάλλευσή της, υπάρχει διαφορά στην οργάνωση των τμημάτων της ναυτιλιακής επιχείρησης .

Συγκεκριμένα τα εμπορικά φορτηγά πλοία, χωρίζονται σε δύο τμήματα. Στο τμήμα που περιλαμβάνει το κατάστρωμα , την γέφυρα και το τμήμα ενδιαίτησης (Deck) και το τμήμα της μηχανής όπου διακρίνουμε το μηχανοστάσιο και τον μηχανολογικό εξοπλισμό του πλοίου . Επομένως η δομή μια Ναυτιλιακής Επιχείρησης που διαχειρίζεται τέτοιου είδους πλοία είναι η εξής :

- Γενική Διεύθυνση (General Management) , όπου συντονίζει τις δραστηριότητες της λειτουργίας και διαχείρισης των πλοίων .
- Τεχνικό Τμήμα (Technical Department) , όπου έχει σχέση με όλα τα τεχνικά θέματα που αφορούν την λειτουργία των πλοίων, με την προμήθεια των εφοδίων και ανταλλακτικών καταστρώματος και μηχανοστασίου .
- Τμήμα Διαχείρισης (Operations Department) , όπου έχει την υπευθυνότητα θεμάτων διαχείρισης , προμήθειας τροφίμων , εφοδιασμό νερού, καυσίμων και λιπαντικών .
- Safety and Training Department, όπου λειτουργεί σύμφωνα με τον ISM Code και υποστηρίζει την Εταιρία σε θέματα που έχουν να κάνουν με την Ασφάλεια και την προστασία του περιβάλλοντος .
- Οικονομικό Τμήμα (Accounts Department) , όπου είναι υπεύθυνο για τα οικονομικά της ναυτιλιακής , της χρηματοδοτήσεις , για τον έλεγχο των κέντρων κόστους, για την είσπραξη των απαιτήσεων και πληρωμή των υποχρεώσεων , την μισθοδοσία του προσωπικού , με την τήρηση στατιστικών στοιχείων και προϋπολογισμών .
- Τμήμα Ναυλώσεων (Chartering department) , όπου παρακολουθεί την ναυλαγορά , συνεργάζεται με της ναυλομεσίτες με σκοπό να επιτύχει την όσο το δυνατόν καλύτερη ναύλωση για το πλοίο σε μεταφορές φορτίων .

- Τμήμα Προσωπικού , με υπευθυνότητα σε διαχείριση προσλήψεων προσωπικού, σύναψη συμβάσεων με μέλη πληρώματος .
- Τμήμα Προμηθειών (Purchasing) , όπου είναι υπεύθυνο για την διεκπεραίωση των παραγγελιών για την τροφοδοσία των πλοίων με τρόφιμα, νερό και της προμήθειες .
- Τμήμα Νομικό και Ασφαλειών (Legal Insurance and Claims Departments) , με αρμοδιότητες της η παροχή νομικών συμβουλών σε διοίκηση , ο έλεγχος και η έγκριση συμφωνιών και συμβολαίων .

Η οργανωτική δομή των επιβατηγών πλοίων διαφέρει μόνο ως προς το τμήμα ναυλώσεων , όπου αντικαθίστανται από το τμήμα πωλήσεων ή Marketing και από εξωτερικούς συνεργάτες (δίκτυο πρακτόρων) , με σκοπό την προώθηση πωλήσεων σε εισιτήρια και εκδρομές (κρουαζιέρα). Ένα σημαντικό τμήμα για τα επιβατηγά και τα κρουαζιερόπλοια , είναι το Hotel Department , δηλαδή το ξενοδοχειακό τμήμα , με αρκετό προσωπικό σε θέσεις εστιατορίων, μπαρ , κομμωτηρίων, σαλονιών ομορφιάς, πισίνας , διασκέδασης εν πλω, ενδιαίτησης επιβατών, πλυντηρίου , καταστημάτων , καζίνο, γυμναστήριο, φωτογραφείο , ιατρείο κ.λ.π.

4.6.4 Οργάνωση Λογιστηρίου Ποντοπόρου Ναυτιλιακής Εταιρίας

Το λογιστήριο μιας ναυτιλιακής εταιρίας με εκμετάλλευση ποντοπόρων πλοίων παρουσιάζει αρκετά προβλήματα, που καθιστούν την οργάνωση της δύσκολη. Συγκεκριμένα, τα πλοία που ταξιδεύουν σε όλο τον κόσμο και αγκυροβολούν σε διάφορα λιμάνια, διεξάγουν δαπάνες όπως υλικά , τρόφιμα , καύσιμα , λιπαντικά κλπ για τις διάφορες ανάγκες τους και δέχονται και υπηρεσίες όπως επισκευές και συντηρήσεις ανάλογα με το εύρος του προβλήματος τους με συνέπεια η λήψη και η αποστολή των δικαιολογητικών στα λογιστήρια των ναυτιλιακών εταιριών να γίνεται καθυστερημένα .

Οι δαπάνες αυτές διατυπώνονται στο εγχώριο νόμισμα των χωρών που έχουν συμβεί . Οπότε τα λογιστήρια όταν λαμβάνουν τα εξοδολόγια που στέλνονται από τους αρμόδιους των συναλλαγών αυτών , θα πρέπει να αντιμετωπίζουν τις υποχρεώσεις

αυτές με τις ανάλογες συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν τόσο στην έκδοση των τιμολογίων όσο και στην πληρωμή τους .

Άλλο ένα πρόβλημα που συναντάνε τα λογιστήρια των ποντοπόρων πλοίων , είναι ο επιμερισμός των δαπανών επισκευών των πλοίων που αποτελεί μια από τις σοβαρότερες δαπάνες και που ένα μέρος καλύπτεται από ασφαλιστικές εταιρίες , στα πλαίσια της πενταετούς επιθεώρησης (Special Survey) , που διεξάγεται από ειδικούς νηογνώμονες .

4.6.5 Οργάνωση Λογιστηρίου Ναυτιλιακής Εταιρίας Επιβατηγών Πλοίων

Το λογιστήριο Ναυτιλιακής Εταιρίας που εκμεταλλεύεται ακτοπλοϊκά πλοία , ανήκει στην οικονομική διεύθυνση της εταιρίας και διακρίνεται στα γραφεία Γενικής Λογιστικής , όπου γίνεται ενημέρωση όλων των λογιστικών βιβλίων, με παρακολούθηση των κέντρων κόστους, των μακροχρόνιων και βραχυχρόνιων υποχρεώσεων σε προμηθευτές , τράπεζες, δημόσιους φορείς , μετόχους, σε γραφεία διαχείρισης επίσημων εγγράφων , διαχείρισης ταμειακών διαθεσίμων , Προϋπολογισμών, Εσόδων , Γραφεία αμοιβών προσωπικού με τήρηση και έλεγχο μισθοδοσίας .

4.7 Ναυτιλιακή Λογιστική

4.7.1 Εισαγωγή

Ναυτιλιακή Λογιστική , είναι ο κλάδος της ιδιωτικής λογιστικής, με εξειδίκευση στην λογιστική παρακολούθηση των ναυτιλιακών επιχειρήσεων .

Αντικειμενικός σκοπός της Ναυτιλιακής Λογιστικής, είναι ο προσδιορισμός , η παρακολούθηση και ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων της Ναυτιλιακής Επιχείρησης , του Ναυτιλιακού κόστους και του μερικού ή ολικού αποτελέσματος .

Η κάθε ναυτιλιακή εταιρία, μπορεί να έχει διαφορετικό εξειδικευμένο αντικείμενο εκμετάλλευσης , ανεξάρτητα αν εντάσσονται όλες στον κλάδο των μεταφορών , με συνέπεια να δυσκολεύουν το έργο της Ναυτιλιακής Λογιστικής . Η διαφοροποίηση αυτή του αντικειμένου της εκμετάλλευσης , επηρεάζει άμεσα το Λογιστικό σχέδιο, όπου σχεδιάζεται και προσαρμόζεται για την σωστή παρακολούθηση των λογαριασμών , λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές κατηγορίες εσόδων και εξόδων που υπάρχουν στις Ναυτιλιακές Επιχειρήσεις .

4.7.2 Νομική Μορφή

Στα διπλογραφικά βιβλία ανεξάρτητα από το ύψος των ακαθάριστων τους εσόδων, διακρίνουμε τις παρακάτω νομικής μορφής εταιρίες :

- Ημεδαπές και αλλοδαπές Ανώνυμες Εταιρείες (Άρθρο 4 Π.Δ. 186/1992)
- Ημεδαπές και αλλοδαπές Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (Άρθρο 4 Π.Δ. 186/1992)
- Ειδικές Ανώνυμες Ναυτιλιακές Εταιρείες (Άρθρο 13 Ν.Δ. 2687/1953)
- Ναυτικές Εταιρείες του Ν959/1979, που έχουν την διαχείριση και την εκμετάλλευση πλοίων σε ιδιοκτησία τρίτων .
- Εταιρείες επενδύσεων στην Ποντοπόρο Ναυτιλία .

Στα απλογραφικά βιβλία , δηλαδή σε βιβλία εσόδων - εξόδων εντάσσονται οι εξής κατηγορίες :

- Οι κάθε τύπου αλλοδαπές εταιρείες (άρθρο Π.Δ. 186/1992) , εγκατεστημένες στην Ελλάδα βάσει του Α.Ν. 89/1967 και Α.Ν. 378/1968 .
- Οι Ναυτικές Εταιρείες του Ν 959/1979, που είναι πλοιοκτήτριες .
- Οι εκμεταλλευτές πλοίων Β' κατηγορίας του άρθρου 3 του Ν. 27/1975 (Λοιπά μηχανοκίνητα πλοία, ιστιοφόρα και πλοιάρια γενικώς)

4.7.3 Λοιπά Βιβλία Πλοίου

Υπάρχουν όμως και άλλα βιβλία όπου η τήρηση τους αποτελεί ανάγκη για την ναυτιλιακή επιχείρηση , λόγω των ταξιδιών των πλοίων σε διεθνή ύδατα και της πληθώρας των συναλλαγών που προκύπτουν σε διάφορα λιμάνια παγκοσμίως . Τα βιβλία αυτά , αν και δεν ορίζονται ως λογιστικά αλλά περισσότερο πληροφοριακά , ενδεικτικά είναι τα εξής :

✓ Βιβλίο ταξιδιών

Το βιβλίο αποτελεί ημερολόγιο που καταγράφονται λεπτομέρειες , όπως ημερομηνίες και ώρες αναχώρησης – άφιξης , λεπτομέρειες φορτοεκφορτώσεων , επισκευές , παραλαβές καυσίμων , εφοδίων , τροφίμων και πληροφορίες που έχουν να κάνουν με οικονομικό και διαχειριστικό τομέα.

✓ **Βιβλίο καυσίμων , λιπαντικών και ύδατος**

Σύμφωνα με το βιβλίο αυτό γίνεται παρακολούθηση των αποθεμάτων των καυσίμων , των λιπαντικών και ύδατος , η ανάλωση αυτών , δίνοντας σημαντικές πληροφορίες τόσο σε διοικητικό τομέα όσο και σε οικονομικό τομέα , όπως για την καλή λειτουργία των μηχανών , τον έγκαιρο προγραμματισμό εφοδιασμού , το κόστος λειτουργίας μηχανών κτλ

✓ **Βιβλίο – Μητρώο Πληρωμάτων**

Βιβλίο με πληροφοριακά στοιχεία των ατομικών στοιχείων των εργαζομένων , των σπουδών τους , των ναυτικών τους προσόντων , της ειδικότητας τους , των μισθοδοτικών τους μεταβολών .

✓ **Βιβλίο κόστους και διαχείρισεως τροφοδοσίας**

Βιβλίο που παρακολουθείται το ημερήσιο κόστος τροφοδοσίας του πλοίου .

✓ **Βιβλίο παραλαβής δικαιολογητικών στοιχείων**

Βιβλίο ημερολογιακό που καταγράφει τις ακριβείς ημερομηνίες παραλαβής των δικαιολογητικών , από συναλλαγές σε διάφορα λιμάνια παγκοσμίως , ώστε να χρησιμοποιηθούν ανάλογα στο λογιστήριο της διαχειρίστριας εταιρίας κατά την παραλαβή τους .

4.7.4 Λογαριασμοί

Η ναυτιλιακή λογιστική , αν και δεν έχει ιδιαίτερες διαφορές στο είδος και στην έκταση των λογαριασμών που τηρούνται στους άλλους κλάδους της λογιστικής, έχει όμως διαφορές που έχουν να κάνουν με την ιδιομορφία συγκεκριμένων συναλλαγών και που διαμορφώνουν ανάλογα και τους αντίστοιχους λογαριασμούς για την παρακολούθηση του κόστους .

Οι σπουδαιότεροι λογαριασμοί που χρησιμοποιούνται για να αποτυπώσουν τις ιδιαιτερότητες των συναλλαγών μιας Ναυτιλιακής Επιχείρησης είναι οι παρακάτω :

- ❖ Πλοία (Ships)
- ❖ Ναυλωτές (Charterers) – Φορτωτές (Shippers)
- ❖ Πρακτορεία και Γραφεία ταξιδιών (Agencies)
- ❖ Πράκτορες (Agents)
- ❖ Εκναυλωτές (Carriers)
- ❖ Ναυλομεσίτες (Shipbrokers) – Μεσίτες (Brokers)
- ❖ Ασφαλιστές (Underwriters)
- ❖ Ασφαλειομεσίτες (Insurance brokers)
- ❖ Οργανισμοί Αυτασφαλίσεων (Protection and Indemnity Clubs)
- ❖ Αποθέματα και Αγορές τροφοεφοδίων (Suppliers) – Τροφοδότες (Ship chandlers)
- ❖ Καύσιμα (Bunkering) , λιπαντικά κλπ
- ❖ Αμοιβές και έξοδα πληρώματος , τροφοδοσία πληρώματος
- ❖ Συντήρηση και επισκευές (Maintenance and repairs)
- ❖ Ετήσια και Ειδική Επιθεώρηση (Annual and Special survey)
- ❖ Έξοδα λιμένων (Port dues and taxes), έξοδα φορτοεκφορτώσεως και στοιβασίας
- ❖ Επισκευαστές (Repairers – Shipyards)
- ❖ Λογαριασμός Πλοιάρχου (Master’s account)
- ❖ Λογαριασμός εσόδων από ναύλους , μισθώματα, φορτωτικές

4.7.5 Λογαριασμοί σε Ξένο Νόμισμα και Τόπος Εγκατάστασης

Η νομοθεσία κάθε χώρας ορίζει τους δικούς της κανόνες όσον αφορά στον καθορισμό της γλώσσας και του νομίσματος που θα συντάσσονται οι οικονομικές καταστάσεις και θα τηρούνται οι λογαριασμοί . Έτσι όταν ένα πλοίο δραστηριοποιείται σε θαλάσσιες περιοχές ανά την υφήλιο , τα παραστατικά που συγκεντρώνει για αποστολή στην έδρα της ναυτιλιακής επιχείρησης που βρίσκεται και το λογιστήριο , θα πρέπει να καταχωρούνται και να μετατρέπονται στο εθνικό νόμισμα της χώρας, καταγράφοντας και τις ανάλογες συναλλαγματικές διαφορές . Με βάση την ελληνική νομοθεσία , διακρίνουμε τις παρακάτω περιπτώσεις όπου η κάθε νομικής μορφής ναυτιλιακές επιχειρήσεις υποχρεούνται να τηρούν τις οικονομικές καταστάσεις στο νόμισμα της χώρας :

1. Στην ελληνική γλώσσα , έχουν την δυνατότητα τήρησης των λογιστικών τους βιβλίων οι ημεδαπές και αλλοδαπές Α.Ε., οι Ε.Π.Ε. , οι Ειδικές Ανώνυμες Ναυτιλιακές Εταιρείες .
2. Σε άλλη γλώσσα όμως , έχουν την δυνατότητα να τηρούν τα λογιστικά τους βιβλία οι Ναυτιλιακές Εταιρείες του Ν. 959/1979 δηλαδή οι Ναυτικές Εταιρείες , με πρόβλεψη από την Γενική Συνέλευση ή την εταιρική τους σύμβαση , με εξαίρεση τις περιπτώσεις εκμετάλλευσης ή διαχείρισης πλοίων που ανήκουν σε τρίτους ή είναι πλοιοκτήτριες με τήρηση απλογραφικών βιβλίων .

Η εγκατάσταση όμως αλλοδαπών εταιριών στην Ελλάδα με βάση τον Α.Ν. 89/1967 και τον Α.Ν. 378/1968, δεν είναι παράγοντας τήρησης των λογιστικών τους βιβλίων στην Ελληνική Γλώσσα , δηλαδή δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 41 Ν. 2190/1920.

4.7.6 Η Επίδραση των Δ.Π.Χ.Α. (I.F.R.S.) στις Ναυτιλιακές Εταιρείες

Οι Ναυτιλιακές Εταιρείες με δραστηριότητες σε παγκόσμιο επίπεδο, υποχρεώνονται να ακολουθούν κοινά αποδεκτά λογιστικά πρότυπα. Ένα βασικό λογιστικό πλαίσιο που χρησιμοποιείται παγκοσμίως και με το οποίο οι Ναυτιλιακές Εταιρείες καλούνται να υιοθετήσουν προκειμένου να καταρτίσουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις , είναι τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς ή Δ.Π.Χ.Α. (International Financial Reporting Standards – I.F.R.S.) . Τα Δ.Π.Χ.Α. αποτελούν ένα ευρύ φάσμα λογιστικών προτύπων, εμπλουτισμένα από κανόνες και λογιστικές αρχές , τα οποία εκδίδονται από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board – IASB) . Τα ΔΠΧΑ αντικατέστησαν το 2005 τα ΔΛΠ , όπου μέχρι τότε ήταν σε ισχύ σε όλα τα κράτη – μέλη της Ε.Ε.

Με την υιοθέτηση των IFRS από τις Ναυτιλιακές Εταιρείες , υπάρχει το πλεονέκτημα οι επιχειρήσεις να παρουσιάζουν με όσο το δυνατόν πιο ορθή ποιοτικά απεικόνιση την λογιστική πληροφόρηση στις οικονομικές τους καταστάσεις . Από την άλλη μεριά , λόγω των ιδιαίτερων θεμάτων που υπάρχουν στις Ναυτιλιακές Εταιρείες, πολλοί κλάδοι της Ναυτιλιακής Λογιστικής επηρεάζονται σημαντικά από την χρήση των ΔΠΧΑ , με αποτέλεσμα να μελετούν προσεκτικά την λήψη των στρατηγικών τους επιχειρηματικών αποφάσεων .Οι κλάδοι που επηρεάζονται ιδιαίτερα , είναι το κόστος κεφαλαίου, η μέθοδος της αρχικής αναγνώρισης και μεταγενέστερης αποτίμησης , οι αποσβέσεις και η υπολειμματική αξία, η απομείωση της αξίας των

χρηματοοικονομικών στοιχείων , οι μισθώσεις , η αναγνώριση των εσόδων και εξόδων , οι ενοποιήσεις και τέλος τα χρηματοοικονομικά μέσα .

Συγκεκριμένα τα πρότυπα που επηρεάζουν σημαντικά τις οικονομικές καταστάσεις των Ναυτιλιακών Εταιριών , είναι τα εξής :

- ΔΛΠ 16 Ενσώματες Ακίνητοποιήσεις και ΔΛΠ 38 Άυλα περιουσιακά Στοιχεία , όπου είναι δυνατόν να επηρεάσουν την κατάσταση οικονομικής θέσης των ναυτιλιακών επιχειρήσεων .
- Το ΔΛΠ 36 που σχετίζεται με τις απομειώσεις όπως επίσης και το ΔΛΠ 37 που σχετίζεται με τις προβλέψεις , είναι δυνατόν να επηρεάσουν την κατάσταση οικονομικής θέσης και την κατάσταση Συνολικών Εσόδων . (Νεγκάκης 2015)
- Το ΔΠΧΑ 13 που σχετίζεται με την εύλογη αξία , τον τρόπο καθορισμού της και τις μεθόδους αποτίμησης της .
- Επίσης το ΔΛΠ 23 το οποίο έχει να κάνει με το κόστος Δανεισμού , είναι ένα πρότυπο το οποίο έχει άμεση επίδραση στις Ναυτιλιακές εξαιτίας του γεγονότος των επενδύσεων τους σε πλοία , που βασίζονται σε χρηματοδότηση.
- Επιπλέον οι ναυτιλιακές εταιρίες που υπάγονται σε όμιλο επιχειρήσεων , επηρεάζονται σημαντικά από τους κανόνες και τις αρχές που διέπουν τα ΔΠΧΑ 10 και ΔΛΠ 28 , τα οποία σχετίζονται με τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις .
- Επίσης το νέο λογιστικό πρότυπο ΔΠΧΑ 15 <<Εσοδα από Συμβάσεις με πελάτες>>, όπου τέθηκε σε υποχρεωτική εφαρμογή την 01 Ιανουαρίου 2018 , επηρεάζει επίσης σημαντικά τον λογιστικό χειρισμό αναγνώρισης του εσόδου στις ναυτιλιακές εταιρίες . Συγκεκριμένα, σύμφωνα με KPMG (2018), όσον αφορά την ποντοπόρο ναυτιλία, οι σημαντικότερες αλλαγές έχουν σχέση με την αναγνώριση του εσόδου κατά την διάρκεια φόρτωσης του πλοίου , την λογιστικοποίηση των λειτουργικών εξόδων , των εξόδων ταξιδιού όπως καύσιμα και λιμενικά τέλη, όπως επίσης και τις προμήθειες .
- Τέλος το ΔΠΧΑ 16 <<Μισθώσεις – Leases>> το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή την 01/01/2019 έχει και αυτό μεγάλη επίδραση στις Ναυτιλιακές Εταιρείες,

όπου αντικαθιστά το Δ.Λ.Π. Νο 17 Μισθώσεις . Το πρότυπο αυτό σύμφωνα με BDO (2018) , καταργεί την διάκριση που υπήρχε μεταξύ λειτουργικής και χρηματοδοτικής μίσθωσης, ενώ απαιτεί την αναγνώριση και απεικόνιση στις οικονομικές καταστάσεις του μισθωτή (οντότητα) όλων των συμβάσεων μίσθωσης , αυξάνοντας με αυτόν τον τρόπο το ενεργητικό της και τις υποχρεώσεις της . Από την άλλη μεριά, δηλαδή από την πλευρά του εκμισθωτή, όπως είναι επιχειρήσεις – ιδιοκτήτες πλοίων (ship owners), σύμφωνα με KPMG (2019), συνεχίζεται η ταξινόμηση των μισθώσεων σε λειτουργικές και χρηματοοικονομικές, εφαρμόζοντας διαφορετικό λογιστικό χειρισμό για κάθε κατηγορία και έχοντας ελάχιστο αντίκτυπο στις οικονομικές τους καταστάσεις . Αντίθετα, το πρότυπο αυτό , επηρεάζει τους ναυλωτές πλοίων ανάλογα με την μορφή ναύλωσης με συνέπεια να επιδρά σημαντικά στα συνολικά περιουσιακά στοιχεία τους , στις συνολικές τους υποχρεώσεις και σε διάφορους χρηματοοικονομικούς δείκτες μέτρησης επιδόσεων τους , όπως για παράδειγμα του δείκτη μόχλευσης .

ΜΕΡΟΣ 3ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΙΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

5.1 Έσοδα Εκμετάλλευσης Ναυτιλιακής Επιχείρησης

5.1.1 Εισαγωγή

Ο έλεγχος των εσόδων εκμεταλλεύσεως μιας Ναυτιλιακής Επιχείρησης, προϋποθέτει πολύ καλή γνώση των κατηγοριών των εσόδων , ανάλογα με το είδος του πλοίου που διαχειρίζεται η Ναυτιλιακή .

Επιγραμματικά, οι βασικότερες κατηγορίες των εσόδων των πλοίων είναι οι εξής :

- Έσοδα από Ναυλώσεις

- Έσοδα από χρονοναυλώσεις
- Έσοδα από φορτωτικές και συναφή έγγραφα (φορταποδείξεις)
- Έσοδα από παρεπόμενους όρους ναυλοσυμφώνων , χρονοναυλοσυμφώνων και φορτωτικών .
- Έσοδα από εισιτήρια μεταφοράς επιβατών .
- Έσοδα από εστιατόρια, κυλικεία, μπάρς, self – services, καταστήματα, καζίνο και επιπλέον δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών ψυχαγωγίας προς τους επιβάτες .
- Λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης όπως προμήθειες, τόκοι κλπ

5.1.2 Έσοδα από Συμβάσεις Ναυλώσεων

Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της Ναυτιλιακής Επιχείρησης, είναι απαραίτητο να ξεκαθαρίσουμε έννοιες που έχουν να κάνουν με τις Ναυλώσεις .

Έτσι σύμφωνα με Σαρακοστίδης Στ. (2013) , παρατίθενται οι παρακάτω έννοιες :

Ναύλωση , είναι η σύμβαση με αντικείμενο την χρησιμοποίηση του πλοίου μερικώς ή ολικώς, με βάση κάποιο αντάλλαγμα , προκειμένου να διενεργηθούν θαλάσσιες μεταφορές πραγμάτων ή επιβατών . (παρ.1 αρθρ. 107 του Κ.Ι.Ν.Δ. ν. 3816/1958)

Ναυλωτής (Charterer) , είναι ο αντισυμβαλλόμενος μεταξύ αυτού και του πλοιοκτήτη στην σύμβαση ναυλώσεως .

Ναυλομεσίτης (Broker) , είναι το πρόσωπο φυσικό ή νομικό που διαμεσολαβεί με εξουσιοδότηση για την κατάρτιση και τις υπογραφές της σύμβασης ναυλώσεως , από τον Ναυλωτή ή τον Πλοιοκτήτη . Υπάρχουν περιπτώσεις όπου προκειμένου να καταρτιστεί μια σύμβαση , μεσολαβούν πολλοί Μεσίτες , όπως εκείνοι που προσφέρουν τα φορτία για μεταφορές όπως και εκείνοι που προσφέρουν τα πλοία προς Ναύλωση .

Οι πιο συνηθισμένες μορφές σύμβασης ναυλώσεων είναι :

1. Η σύμβαση ναυλώσεως κατά ταξίδιο (Voyage charter party)

2. Η σύμβαση ναυλώσεως για πολλαπλά συνεχή ταξίδια (Consecutive voyages charter party)
3. Η σύμβαση χρονοναυλώσεως (Time charter)
4. Η σύμβαση ναυλώσεως κατά παραχώρηση ή του πλοίου γυμνού (charter party by demise or bareboat)

Όπως έχει αναφερθεί παραπάνω, τα συμβαλλόμενα πρόσωπα σε μια σύμβαση είναι ο πλοιοκτήτης (shipowner) ή εκπρόσωπος του με την ιδιότητα του εκναυλωτή και ο ναυλωτής (charterer). Επίσης στην σύμβαση μπορεί να συμπεριληφθεί και ο φορτωτής (Shipper) , αυτός δηλαδή που παραδίδει τα φορτία . Στην προκειμένη περίπτωση η σύμβαση συνδέει και τον φορτωτή όπου τον δεσμεύει βάση της φορτωτικής που εκδίδει και που συνδέει τον εκναυλωτή με τον φορτωτή .

Γενικά, όλοι οι τύποι ναυλοσυμφώνων σύμφωνα με τους Πρωτοψάλτης, Σαρακοστίδης (2003) έχουν τα εξής χαρακτηριστικά :

- Επωνυμία και έδρα του πλοιοκτήτη, το όνομα, η χωρητικότητα, dead weight, η θέση του πλοίου και η ημερομηνία και η ώρα φόρτωσης (Preliminary Voyage)
- Η επωνυμία και η έδρα των ναυλωτών
- Το λιμάνι ή λιμάνια φορτώσεως , το είδος και η ποσότητα του φορτίου
- Το λιμάνι ή τα λιμάνια εκφορτώσεως
- Η ποσότητα του φορτίου με την οποία ο ναυλωτής υποχρεούται να φορτώσει στο πλοίο
- Ο χρόνος φορτώσεως και εκφορτώσεως (Ειδικοί όροι : Laytime , Demurrage , Despatch)
- Όροι γενικής αβαρίας (general average) , παρεκκλίσεως (deviation), απαλλαγών (exceptions) , διαιτησίας(arbitration), προμήθειας (brokerage) , πολέμου (war), απεργιών (strike), πάγου (ice)
- Ο καθορισμός του ναύλου και ο τρόπος πληρωμής αυτού (Freight clause)

Στο ναυλοσύμφωνο για πολλαπλά συνεχή ταξίδια, η ναύλωση του πλοίου έχει σκοπό την εκτέλεση ορισμένου αριθμού ταξιδίων μέσα σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο .

Από λογιστικού ενδιαφέροντος , μεγάλη σημασία για τα λογιστήρια των ναυτιλιακών εταιριών , παίζει ρόλο ο προσδιορισμός της έναρξης και της λήξης ενός ταξιδιού , το οποίο ολοκληρώνεται με την εκφόρτωση, παράδοση και παραλαβή του φορτίου . Αυτό αφορά κυρίως την κατανομή των εξόδων εκμεταλλεύσεως του πλοίου, εφόσον μεσολαβούν περίοδοι αναμονής, αργίας, δεξαμενισμού, επισκευών κλπ του πλοίου . Η τελευταία μέρα του ναυλοσυμφώνου είναι πολύ σημαντική και θεωρείται στην διεθνή ναυτιλιακή ορολογία ως cancelling date . Σε περίπτωση που παρέλθει αυτή η μέρα και το πλοίο δεν προσέλθει μέχρι εκείνη την μέρα για εκφόρτωση , ή προσέλθει εκπρόθεσμα, τότε ο ναυλωτής έχει το δικαίωμα ακύρωσης του ναυλοσυμφώνου ή να ζητηθεί αποζημίωση .

5.1.3 Έσοδα από Χρονοναυλώσεις

Η χρονοναύλωση αποτελεί μια άλλη μορφή ναυλώσεως, όπου ο πλοιοκτήτης παραχωρεί στον ναυλωτή το πλοίο του και το πλήρωμα του έναντι ανταλλάγματος σε προκαθορισμένο χρόνο , το οποίο ονομάζεται μίσθωμα (hire) . Στις υποχρεώσεις του ναυλωτή, είναι να χρησιμοποιεί το πλοίο για την μεταφορά νόμιμων εμπορευμάτων να πραγματοποιεί νόμιμα ταξίδια, να πληρώνει τα καύσιμα του πλοίου, τα έξοδα των λιμένων, τα έξοδα φορτοεκφορτώσεως και στοιβασίας και κυρίως το μίσθωμα του πλοίου .

Από την άλλη ο πλοιοκτήτης έχει την υποχρέωση πληρωμής της μισθοδοσίας του πληρώματος , της ασφάλισης του πλοίου, την διευθέτηση των τροφίμων και των εφοδίων του και να διατηρεί το πλοίο σε καλή κατάσταση ικανή για αναχώρηση ταξιδιού με όλες τις προδιαγραφές που διέπονται .

Η ναύλωση κατά παραχώρηση ή η ναύλωση του πλοίου γυμνού (charter party by demise or bareboat) μοιάζει με την χρονοναύλωση και αποτελεί παραλλαγή της . Η διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι ο ναυλωτής έχει τον αποκλειστικό έλεγχο και της διαχείρισης του πλοίου σε αντίθεση με τον πλοιοκτήτη του οποίου παραμένει μόνο η κυριότητα . Οι όροι της σύμβασης αυτής δεν διαφέρουν από εκείνους της χρονοναυλώσεως και επίσης η παράδοση του πλοίου γίνεται χωρίς πλήρωμα και πλοίαρχο .

Στις θαλάσσιες μεταφορές αυτές των περιπτώσεων χρονοναύλωσης και ναύλωσης κατά παραχώρηση, το ενοίκιο (hire) αποτελεί την αμοιβή του εκναυλωτή, το οποίο καταβάλλεται κάθε μήνα.

Άλλες μορφές ναυλώσεως εκτός από τις παραπάνω , είναι οι εξής :

- Ναύλος πληρωτέος κατά την παράδοση (Freight payable on delivery)
- Πλήρης και μερικός ναύλος (full and sort freight)
- Κατ' αποκοπή ναύλος (Lump sum Freight)
- Προκαταβλητέος ναύλος (Advance Freight)
- Κατ' αναλογία ή αναλογικός ναύλος (Pro rata freight)
- Ναύλος επιστροφής (Back Freight)
- Νεκρός ναύλος (Dead freight)
- Καθ' αξία ναύλος (ad valorem freight)

Ο προσδιορισμός του ναύλου ή του ενοικίου ανήκει στην προσωπική κρίση των αντισυμβαλλομένων , ενώ σημαντικό ρόλο παίζει και το περιεχόμενο του φορτίου το οποίο καθορίζει ανάλογα τον τρόπο υπολογισμού.

Όσον αφορά τις συμβάσεις των ναυλώσεων , υπάρχουν εξειδικευμένοι όροι νομικού και οικονομικού ενδιαφέροντος και που αφορούν τόσο την λογιστική όσο και την ελεγκτική των ναυτιλιακών επιχειρήσεων . Οι όροι αυτοί είναι οι έννοιες Σταλίες, Επισταλίες, Αντεπισταλίες και Επίσπευση .

Ο όρος Σταλίες (Laytime) , αναφέρεται στον χρόνο φόρτωσης και εκφόρτωσης του πλοίου και η έναρξη του καθορίζεται από :

- Την άφιξη του πλοίου στο σημείο του λιμανιού που έχει συμφωνηθεί
- Στην ετοιμότητα του πλοίου για φόρτωση και εκφόρτωση, και
- Στην ειδοποίηση των ναυλωτών

Στον χρόνο των Σταλιών που καθορίζεται στο ναυλοσύμφωνο , θα πρέπει το πλοίο να έχει φορτώσει και να ξεφορτώσει το εμπόρευμα του . Επίσης , ο όρος αυτός προσδιορίζεται πάλι από την ποσότητα εκφόρτωσης κατά ώρα ή ημέρα .

Σε περίπτωση παρέλευσης του όρου αυτού , δηλαδή όταν η φόρτωση ή η εκφόρτωση δεν έχει ολοκληρωθεί στο σωστό χρονικό διάστημα , τότε η καθυστέρηση αυτή του πλοίου αναφέρεται στην σύμβαση ως επισταλίες (Demurrages), όπου και καθορίζεται το ποσό της αποζημίωσης για την καθυστέρηση αυτή .

Η ελληνική νομοθεσία , καθορίζει τις επισταλίες ως πρόσθετο ναύλο και όχι ως αποζημίωση που υποστηρίζουν διάφορες θεωρίες .

Στην περίπτωση που ο καθορισμένος χρόνος των Επισταλιών δεν γίνει εφικτός και παρέλθει ο χρόνος αυτός , τότε αναφερόμαστε στον όρο Αντεπισταλίες (Detention), όπου τότε ο πλοίαρχος μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα να ζητήσει αποζημίωση και αποκατάσταση της ζημιάς που έχει υποστεί από την καθυστέρηση .

Αντίθετα, όταν η φόρτωση και εκφόρτωση του πλοίου επιτευχθεί σε χρονικό διάστημα μικρότερο των Σταλιών, τότε μιλάμε για την έννοια της Επισπεύσεως (Despatch time) και υπάρχει συμφωνία πληρωμής σαν ανταμοιβή στον Ναυλωτή , Φορτωτή ή παραλήπτη από τον Εκναυλωτή που συνήθως αντιστοιχεί στο μισό των επισταλιών . Το όφελος στην περίπτωση αυτή , είναι η δυνατότητα του πλοίου να αναζητήσει άλλο ταξίδι .

Άλλοι ειδικοί όροι των Ναυλοσυμφώνων έχουν να κάνουν με τις προμήθειες των Ναυλομεσιτών . Ναυλομεσίτης (Shipbroker) , είναι ο διαμεσολαβητής μεταξύ του μεταφορέα (Ship-carrier) και του φορτωτή ή παραλήπτη (shipper , Consignee), ο οποίος μεσολαβεί φέρνοντας τους σε επαφή προκειμένου να επισυναφθεί η σύμβαση του ναυλοσυμφώνου . Για τις υπηρεσίες του αυτές , του παρέχεται αμοιβή η οποία συνήθίζεται να υπολογίζεται ως ποσοστό του ναύλου και ονομάζεται προμήθεια ή μεσιτικά (Brokerage) . Η προμήθεια αυτή , αναφέρεται επίσης και στο ναυλοσύμφωνο .

Επιπλέον όροι και ορολογίες που αναφέρονται σε ναυλοσύμφωνο και είναι γνωστοί από το Διεθνές Εμπόριο είναι οι εξής :

1. Gross form of charter : υπάρχει συμφωνία πληρωμής όλων των εξόδων φορτώσεως και εκφορτώσεως του πλοίου από τον εκναυλωτή .
2. Net form of charter : όπου αντίθετα με τον προηγούμενο όρο , υπάρχει συμφωνία πληρωμής όλων των εξόδων φορτώσεως και εκφορτώσεως του πλοίου από τον ναυλωτή .
3. Free in Out (F.I.O.) : Ο ναυλωτής βαρύνεται με έξοδα φορτώσεως και εκφορτώσεως , ενώ ο εκναυλωτής βαρύνεται με τα έξοδα λιμένων .
4. Berth or Liner terms : Τα έξοδα φορτώσεως και εκφορτώσεως βαρύνονται από τον εκναυλωτή με όρους που αφήνουν ανοιχτούς τυχόν λοιπές ρυθμίσεις ως προς το βάρος των εξόδων αυτών .

5. Deadweight capacity: με βάση το μέγιστο επιτρεπόμενο βύθισμα του πλοίου, ο όρος αυτός καθορίζει το σύνολο του βάρους του φορτίου, των καυσίμων, των εφοδίων, των τροφίμων και του ύδατος που έχει την δυνατότητα να παραλάβει ένα πλοίο.
6. Load Line : Η γραμμή φορτώσεως που δείχνει το μέγιστο βύθισμα που μπορεί να φορτωθεί ένα πλοίο.
7. Displacement : το εκτόπισμα του πλοίου, που εκφράζεται σε μονάδες όγκου ή βάρους ανάλογα και αντιστοιχεί στον όγκο ή στο βάρος του ύδατος που εκτοπίζει.
8. Safety of life at sea (S.O.L.A.S.) : Διεθνείς κανόνες ασφαλείας με υποχρεωτική εφαρμογή από τους πλοιοκτήτες.

5.1.4 Έσοδα από Φορτωτικές

Η Φορτωτική είναι το έγγραφο που αποδεικνύει την παραλαβή και φόρτωση των εμπορευμάτων στο πλοίο. Αποτελεί τίτλο ιδιοκτησίας και αποδεικτικό κατάρτισης σύμβασης θαλάσσιας μεταφοράς. Η έκδοση της γίνεται από τον πλοίαρχο μετά την φόρτωση, σε όνομα ορισμένου προσώπου που απευθύνεται η εκφόρτωση, κατ' εντολή του φορτωτή.

Άλλα έγγραφα που χρησιμοποιούνται, συγγενή προς την φορτωτική, είναι τα εξής :

- a) Εντολή Φορτώσεως (Loading Order): Με το έγγραφο αυτό υπάρχει ρητή εντολή στον φορτωτή του πλοίου να ξεκινήσει την φόρτωση του.
- b) Απόδειξη του υποπλοιάρχου (Mate's receipt): Η απόδειξη αυτή εκδίδεται κατά την φόρτωση και εκφόρτωση των εμπορευμάτων και αποτελεί την βάση για την έκδοση της φορτωτικής.
- c) Διατακτική παραδόσεως (delivery order)
- d) Φορτωτική – παραλαβής προς φόρτωση (receipt for shipment bill of lading)
- e) Διαφορτωτική : Η μεταφορά εμπορευμάτων με περισσότερα μεταφορικά μέσα μέχρι τον τελικό προορισμό.
- f) Φορταπόδειξη (Receipt of baggage) : Η έκδοσή της γίνεται για την μεταφορά μικρής ποσότητας εμπορευμάτων ή των αποσκευών των επιβατών.

Τα κυριότερα στοιχεία που περιλαμβάνονται στα διεθνώς αναγνωρισμένα είδη φορτωτικών , είναι τα εξής :

- Η ακριβής περιγραφή του φορτίου, με λεπτομέρειες για το φορτίο που παραλήφθηκε , όπως η ποσότητα, η ποιότητα, το βάρος και ο όγκος του
- Η ονομασία του πλοίου μεταφοράς
- Η ημερομηνία φορτωτικής
- Το όνομα του φορτωτή και του παραλήπτη του φορτίου
- Οι λιμένες φορτώσεως και εκφορτώσεως του φορτίου
- Ο ναύλος και ο τρόπος πληρωμής του
- Ο αριθμός των πρωτότυπων φορτωτικών που εκδόθηκαν
- Η υπογραφή του πλοιάρχου
- Οι όροι συμφωνίας της μεταφοράς

Σε περίπτωση που ο ναύλος είναι πληρωμένος ή προπληρωμένος , τότε αυτό αναγράφεται πάνω στην φορτωτική ως σημείωση και δεν αναγράφεται το ποσό στην φορτωτική πάνω .

Επίσης, άλλη περίπτωση μη αναγραφής του ναύλου στην φορτωτική είναι όταν έχει προηγηθεί ναυλοσύμφωνο, όπου ορίζεται το ύψος, ο τρόπος και ο χρόνος πληρωμής του ναύλου και η φορτωτική δεν πρόκειται να μεταβιβασθεί σε τρίτους .

Υπάρχουν και κάποια κονδύλια που αποτελούν δικαιώματα της φορτωτικής και αναγράφονται πάνω στην φορτωτική εκτός από τον ναύλο και τις επισταλίες, όπως ο επίναυλος , τα πλοιαρχικά δικαιώματα , οι φόροι ΦΠΑ για φορτωτικές πλοίων εσωτερικών γραμμών και σε ενδοκοινοτικές μεταφορές, η προμήθεια του ναυτικού πράκτορα κλπ .

Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το υπουργείο εμπορικής ναυτιλίας, οι φορτωτικές που χρησιμοποιούνται στις εσωτερικές θαλάσσιες μεταφορές , έχουν όρο ελεύθερο γενικής ή κοινής αβαρίας (free of general average) . Σύμφωνα με τον όρο αυτόν , ο μεταφορέας επιβαρύνεται αποκλειστικά με τυχόν ζημιές και έξοδα, δηλαδή δεν υπάρχει η αρχή της ανάλογης εισφοράς πλοίου και φορτίου για την κάλυψη των ζημιών . Σε αντίθεση με τις διεθνώς αναγνωρισμένες φορτωτικές που περιλαμβάνουν ειδικούς όρους για τις ειδικές αβαρίες και τον διακανονισμό τους .

5.1.5 Έσοδα από Εισιτήρια Μεταφοράς Επιβατηγών Πλοίων

Τα ταξίδια των πλοίων θαλάσσιων περιηγήσεων γίνονται βάση κάποιου προγράμματος , ενώ τα επιβατηγά ή επιβατηγά – οχηματαγωγά πλοία δρομολογούνται για συγκεκριμένες θαλάσσιες γραμμές εσωτερικού και εξωτερικού .

Οι παραπάνω περιπτώσεις των πλοίων , εκδίδουν εισιτήρια με εξαίρεση τα πλοία που έχουν χρονοναυλωθεί ή ναυλωθεί για να μεταφέρουν επιβάτες . Στην αξία των εισιτηρίων των επιβατών , συμπεριλαμβάνονται και κάποια τέλη – δικαιώματα, όπως τέλη διαφόρων λιμενικών ταμείων , λεμβουχικά δικαιώματα όπως επίσης και με ασφάλιστρο υπέρ του Ν.Α.Τ. που αποτελεί ποσοστό επί του ναύλου και καλύπτει τον επιβάτη από τυχόν κινδύνους θαλασσίων ατυχημάτων .

Η διάθεση των εισιτηρίων γίνεται από ένα δίκτυο πωλήσεων που αποτελείται από τουριστικά πρακτορεία, γραφεία ταξιδιών , γραφεία – υποκαταστήματα της ναυτιλιακής, μέσα στα πλοία ή στους χώρους επιβίβασης .

Η διανομή των εισιτηρίων στα διάφορα πρακτορεία, γραφεία ταξιδιών και υποκαταστήματα γίνεται με αριθμητική σειρά μέσω μιας απόδειξης παραλαβής ούτως ώστε η ναυτιλιακή επιχείρηση να έχει γνώση της παραλαβής και της έκδοσης τους .

Μετά την είσπραξη από την έκδοση των εισιτηρίων , τα πρακτορεία είναι υποχρεωμένα , βάση της σύμβασης τους με την ναυτιλιακή , να εκδίδουν τιμολόγιο προμηθείας τους προς την ναυτιλιακή ανάλογα με τον τζίρο των εισιτηρίων που εκδώσανε και την διαφορά από τις εισπράξεις υποχρεούνται να την αποδώσουν στην ναυτιλιακή .

5.2 Διαδικασίες Ελέγχου Εσόδων Ναυτιλιακής Επιχείρησης

5.2.1 Εισαγωγή

Σύμφωνα με το ΕΓΛΣ (704 παρ. 1), ως έσοδα αποτελούν τα περιουσιακά στοιχεία που εισέρχονται στην επιχείρηση από την διάθεση των εμπορευμάτων της ή την παροχή των υπηρεσιών της . Οι λογαριασμοί των οργανικών κατ' είδος εσόδων , παρακολουθούνται στην ομάδα 7 του ΕΓΛΣ και αποτελούνται από την κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης , όπως επίσης και από δευτερεύουσες δραστηριότητες της. Συγκεκριμένα, οι κατηγορίες εσόδων, όπου γίνεται η απεικόνιση , η καταχώρηση και η παρακολούθηση σε λογαριασμούς ,είναι οι εξής :

- Έσοδα από πωλήσεις υλικών, αγοράς ή παροχής υπηρεσιών, με βάση την κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης , όπου παρακολουθούνται σε λογαριασμούς 70,71,72,73 .
- Έσοδα από επιχορηγήσεις , έσοδα από παρεπόμενες ασχολίες δηλαδή έσοδα από δευτερεύουσες δραστηριότητες σε σχέση με την κύρια, έσοδα κεφαλαίων δηλαδή έσοδα που προκύπτουν από τοποθετήσεις κεφαλαίων σε συμμετοχές και χρεόγραφα, από καταθέσεις σε τράπεζες και από δανεισμούς προς τρίτους. Τα έσοδα αυτά παρακολουθούνται στους λογαριασμούς 74,75,76 αντίστοιχα .

Οι βασικές λογιστικές αρχές που πρέπει να ακολουθούνται και να ελέγχεται η τήρηση τους , είναι η αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων και η αρχή του συσχετισμού των εσόδων με τα έξοδα .

Όλες οι συναλλαγές θα πρέπει να λογιστικοποιούνται και να ελέγχονται σύμφωνα με τις παραπάνω αρχές .

Με βάση την αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων, όλα τα έσοδα που αφορούν την χρήση , θα πρέπει να έχουν συμπεριληφθεί σε αυτή, ενώ εκείνα που αφορούν επόμενη ή προηγούμενη χρήση, θα πρέπει να συμπεριληφθούν σε μεταβατικούς λογαριασμούς .

Ενώ με βάση την αρχή του συσχετισμού των εσόδων και εξόδων , θα πρέπει να γίνεται έλεγχος και αντιστοίχιση των εσόδων που πραγματοποιήθηκαν με δημιουργία εξόδων , όπου αυτός ο συσχετισμός είναι πολύ σημαντικός προκειμένου να διαμορφωθεί το οικονομικό αποτέλεσμα (κέρδος ή ζημιά) το οποίο προκύπτει σύμφωνα με τον κανόνα :

$$\text{Πωλήσεις} - \text{Κόστος Πωληθέντων} - \text{Έξοδα Διοικήσεως} - \text{Έξοδα Διάθεσης} - \text{Χρηματοοικονομικά έξοδα} = \text{Κέρδη προ Φόρων} .$$

5.2.2 Διαδικασίες Εσωτερικού Ελέγχου Εσόδων – Γενικά

Η εξέταση των διαδικασιών των εσόδων που μπορεί να πραγματοποιήσει ο εσωτερικός έλεγχος μιας Ναυτιλιακής Επιχείρησης , σε γενικές γραμμές , έχει σαν σκοπό την εξακρίβωση :

1. Της πραγματοποίησης και καταχώρησης όλων των συναλλαγών των πωλήσεων που σχετίζονται με την τρέχουσα χρήση.

2. Της γνησιότητας τόσο των εκδιδόμενων λογιστικών στοιχείων όσο και των στοιχείων που λαμβάνονται.
3. Της σωστής παρακολούθησης και παρουσίασης των λογαριασμών στα λογιστικά βιβλία.
4. Της εφαρμογής των αποφάσεων της διοίκησης όσον αφορά σε πολιτικές πωλήσεων.

Οι ακόλουθες ελεγκτικές διαδικασίες , πέραν των εξειδικεύσεων που θα αναλυθούν παρακάτω, μπορούν να εφαρμοστούν για όλα τα είδη εσόδων μιας Ναυτιλιακής Επιχείρησης και είναι οι εξής :

- Έλεγχος και σύγκριση πωλήσεων τρέχουσας περιόδου με προηγούμενες χρήσεις , μέσω κατάρτισης πινάκων αναλυτικών ανά κατηγορία εσόδων .
- Έλεγχος συμφωνίας αθροισμάτων ημερολογίου πωλήσεων , εισπρακτέων λογαριασμών , συγκεντρωτικού ημερολογίου και γενικού καθολικού .
- Έλεγχος εξακρίβωσης της αρχής της αυτοτέλειας των χρήσεων και της αρχής της συσχέτισης των εσόδων με τα έξοδα .
- Συγκέντρωση πληροφοριών μέσω συμπλήρωσης ερωτηματολογίου που αφορά τον τρόπο διενέργειας των πωλήσεων , τον τρόπο λογιστικής παρακολούθησης τους, τις αρμοδιότητες του προσωπικού που σχετίζονται με τις πωλήσεις και έπειτα τον δειγματικό έλεγχο για την διαπίστωση της ακρίβειας των πληροφοριών που έλαβε από την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου .
- Έλεγχος σωστού καταμερισμού εργασιών των εργαζομένων όσον αφορά σε καθήκοντα, αρμοδιότητες και εξουσιοδοτήσεις .
- Έλεγχος εκδιδόμενων παραστατικών πωλήσεων και οι λογαριασμοί εσόδων που έχουν χρησιμοποιηθεί στην καταχώρηση τους.
- Έλεγχος σωστής κατανομής των εσόδων σε κατηγορίες όπως τακτικά, έκτακτα, ομαλά , ανώμαλα, οργανικά, ανόργανα κλπ .
- Έλεγχος του ΦΠΑ των εκροών, της υποβολής των δηλώσεων και των πληρωμών.

5.2.3 Διαδικασίες Εσωτερικού Ελέγχου Εσόδων – Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων

- **Ελεγκτικές Διαδικασίες – Επιστημονικές Εσόδων από Συμβάσεις Ναυλώσεων**

Όσον αφορά με τα έσοδα των Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων, αυτά δικαιολογούνται μέσα από τα ναυλοσύμφωνα . Στα ναυλοσύμφωνα κατά Ταξείδιο ή σε πολλαπλά συνεχή ταξείδια , απεικονίζονται οι όροι μεταφοράς , ο ναύλος , οι σταλίες , οι επισταλίες , η επίσπευση , η προμήθεια και επιπλέον έξοδα φορτοεκφόρτωσης από αντίστοιχα λιμάνια . Όμως για τον ακριβή προσδιορισμό των εσόδων , είναι απαραίτητο να αναγράφονται στα ναυλοσύμφωνα τα πραγματικά στοιχεία μεταφοράς , όπως η ποσότητα που φορτώθηκε , ο χρόνος φορτοεκφόρτωσης, τα λιμάνια που προσέγγισε κλπ

Όλα τα παραπάνω, αποτελούν απαραίτητα στοιχεία ελέγχου για τους εσωτερικούς ελεγκτές , οι οποίοι θα πρέπει να ελέγχουν λεπτομερώς τους ειδικούς όρους των ναυλοσυμφώνων .

Ο Έλεγχος των σταλιών, επισταλιών, αντεπισταλιών και επίσπευσης γίνεται με βάση τον πίνακα συμβάντων (Statement of Facts), τα φύλλα χρόνου (Time Sheets), ενώ οι προμήθειες ελέγχονται σύμφωνα με τα ναυλοσύμφωνα . Επίσης , τα ημερολόγια των πλοίων, οι αλληλογραφίες των πλοιάρχων, οι δαπάνες και οι πληρωμές των πρακτόρων που έχουν πραγματοποιηθεί στα διάφορα λιμάνια προσέγγισης των πλοίων, τα δελτία χρόνου φόρτωσης και εκφόρτωσης, τα δελτία στοιβασίας, επαληθεύσεων, τα δηλωτικά των φορτίων , αποτελούν αποδεικτικά στοιχεία , με τα οποία οι ελεγκτές συγκρίνουν τα πραγματικά στοιχεία με τους διάφορους όρους των συμβάσεων .

Στις περιπτώσεις των συμβάσεων χρονοναύλωσης, ναυλώσεων κατά παραχώρηση ή του πλοίου γυμνού, γίνεται έλεγχος της πραγματικότητας του χρόνου έναρξης και λήξης της χρονοναύλωσης , μέσα από στοιχεία που λαμβάνουν από πρακτικά παράδοσης και παραλαβής του πλοίου προς και από τους χρονοναυλωτές , από το ημερολόγιο του πλοίου , όπως και από την αλληλογραφία του πλοίου .

Με επαλήθευση των εκκαθαρίσεων των χρονοναυλώσεων, είναι δυνατό να διαπιστωθούν και να απαιτηθούν πρόσθετα έσοδα προς όφελος της Ναυτιλιακής Επιχείρησης . Συγκεκριμένα, επιπλέον έσοδα δημιουργούνται, όταν ο πραγματικός χρόνος είναι μεγαλύτερος από τον αναγραφόμενο στις συμβάσεις , όπου και αποτελεί την βάση υπολογισμού του εσόδου .

Επίσης, ένα άλλο παράδειγμα δημιουργίας πρόσθετων εσόδων , είναι η παράδοση καυσίμων στην έναρξη και λήξη της χρονοναύλωσης , όπου γίνεται η καταμέτρηση του είδους και της ποσότητας των αποθεμάτων σε καύσιμα από μηχανικό του πλοίου και η αξία αυτών τιμολογείται και πληρώνεται από τον παραλήπτη . Για τις δαπάνες των καυσίμων , κατά την διάρκεια της χρονοναύλωσης , υπεύθυνοι είναι οι χρονοναυλωτές του πλοίου .

Τέλος, όταν το πλοίο βρίσκεται εκτός μίσθωσης (off hire), για τις ημέρες και τις ώρες αυτές όπου γίνεται η μείωση του μισθώματος , τα απαραίτητα δικαιολογητικά του ελέγχου είναι και πάλι τα στοιχεία που έχουν προαναφερθεί όπως το ημερολόγιο του πλοίου , αλληλογραφία του πλοιάρχου και χρονοναυλωτών, εκκαθαρίσεις, αλληλογραφία πρακτόρων και μεσιτών .

Επειδή οι συμβάσεις αυτές είναι αμοτεροβαρείς και για καλύτερη ενημέρωση των οικονομικών τους δεδομένων , είναι απαραίτητο η απεικόνιση τους σε λογαριασμούς τάξεως .

- **Ελεγκτικές Διαδικασίες – Επιστημόσεις Εσόδων από Ειδικούς Όρους**

Ο εσωτερικός έλεγχος θα πρέπει να εξετάζει και τους ειδικούς όρους των συμβάσεων όπου πιθανόν να προκύπτουν πρόσθετα έσοδα και να υπάρξουν οικονομικές απαιτήσεις από τους εκναυλωτές . Οι **σταλίες (laytime)**, είναι ο χρόνος αναμονής φόρτωσης και εκφόρτωσης του πλοίου, ο οποίος καθορίζεται εξ αρχής στο ναυλοσύμφωνο και συμπεριλαμβάνεται στον ναύλο που απαιτείται .

Οι **επισταλίες (demurrage)** όμως, όπου ορίζεται ως ο επιπλέον χρόνος αναμονής, αποτελεί πρόσθετος ναύλος , πέραν του συμφωνηθέντος ναύλου στην σύμβαση και απεικονίζεται λογιστικά ως επιπλέον έσοδο σε ανάλογους λογαριασμούς .

Ο υπολογισμός των επισταλιών και ο αντίστοιχος έλεγχος γίνεται σύμφωνα με τα απαραίτητα δικαιολογητικά των χρόνων φόρτωσης και εκφόρτωσης και τους όρους των ναυλοσυμφώνων .

Αντίθετα με τις επισταλίες , η **επίσπευση (dispatch)** , δηλαδή η ταχύτερη φορτοεκφόρτωση και η μείωση του χρόνου αναμονής , συνήθως συμψηφίζεται με τις επισταλίες (εφόσον δεν περιλαμβάνεται στο τίμημα που έχει συμφωνηθεί αρχικά) και

απεικονίζεται λογιστικά ως αντίθετη εγγραφή εσόδων με χρέωση λογ. 73 και πίστωση λογ 30 δηλαδή πελάτες ναυλωτές .

Οι **αντεπισταλίες** , δηλαδή το χρονικό διάστημα πέραν του χρόνου των επισταλιών , αποτελεί κυρίως αποζημίωση για τον Πλοιοκτήτη και λογιστικά απεικονίζεται ως πρόσθετος ναύλος με διάκριση του λογαριασμού ως έσοδα από αντεπισταλίες κατά πλοίο .

Άλλοι ειδικοί όροι, όπως η **επίσχεση** , οι **απαλλαγές και οι εξαιρέσεις** , αποτελούν νομικές έννοιες, οι οποίες μόνο όταν αποκτούν οικονομικά δεδομένα από απαιτήσεις , τότε υπάρχει ενδιαφέρον από την λογιστική και τον εσωτερικό έλεγχο .

- **Ελεγκτικές Διαδικασίες – Επιστημάνσεις Εσόδων από Φορτωτικές**

Εκτός των συμβάσεων με Ναυλωτές, οι Ναυτιλιακές Επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιήσουν επιβατηγά – οχηματαγωγά πλοία τακτικών γραμμών εσωτερικού και εξωτερικού , φορτηγά πλοία, προκειμένου να μεταφέρουν εμπορεύματα . Οι μεταφορές διεξάγονται με τις φορτωτικές ή αποδείξεις μεταφοράς οχημάτων όπου αναγράφεται και ο ναύλος .

Για ένα αποτελεσματικό και κατάλληλο σύστημα διαχείρισης και παρακολούθησης , είναι απαραίτητη η προαρίθμηση και η θεώρηση των φορτωτικών . Από την άλλη, όταν δηλαδή δεν υπάρχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις , τότε ο έλεγχος γίνεται με σύγκριση του δηλωτικού του πλοίου προς τις τελωνειακές αρχές και του αντίγραφου αυτών που παραδίδεται στο λογιστήριο της ναυτιλιακής επιχείρησης .

Επομένως , βασικά στοιχεία ελέγχου των φορτωτικών και φορτοαποδείξεων, αποτελούν τα δηλωτικά των φορτίων των πλοίων προς τα τελωνεία, οι εκκαθαρίσεις – οικονομικές καταστάσεις των αντίστοιχων τμημάτων των πλοίων, η προαρίθμηση και θεώρηση τους, τα αντίστοιχα δηλωτικά των πρακτορείων .

Στις περιπτώσεις που εκδίδονται φορτωτικές για φορτία που μεταφέρουν πλοία ναυλωμένα, τότε αυτές δεν αποτελούν έσοδα από ναύλους αφού αυτά προέρχονται από τα ναυλοσύμφωνα ή χρονοναυλοσύμφωνα .

Υπάρχει και η περίπτωση της διαφορτωτικής που αν η Ναυτιλιακή Επιχείρηση είναι ο πρώτος μεταφορέας , τότε στα έσοδα της θα πρέπει να αποτυπώσει μόνο το μέρος που τις αναλογεί και το υπόλοιπο να το διαμοιράσει στους επόμενους μεταφορείς . Ομοίως και όταν η Ναυτιλιακή είναι ο τελευταίος μεταφορέας και εισπράζει το σύνολο του ναύλου . Οπότε από πλευράς λογιστικών εγγραφών, το ποσό του ναύλου που αναλογεί στην ναυτιλιακή επιχείρηση καταχωρείται στον λογαριασμό έσοδα από

Παροχή Υπηρεσιών , με χρέωση του πρώτου μεταφορέα, ή όταν εισπράξει όλο το ποσό του ναύλου, πιστώνει τον λογαριασμό εσόδων με την αναλογία της και τους λογαριασμούς των υποχρεώσεων προς τους άλλους μεταφορείς (Λογ 53.97).

- **Ελεγκτικές Διαδικασίες – Επιστημόνσεις Εσόδων από Πώληση Εισιτηρίων Επιβατηγών Πλοίων**

Η εισπραξη των εσόδων γίνεται με την έκδοση των εισιτηρίων για λογαριασμό πλοίων μεταφοράς επιβατών εσωτερικών και εξωτερικών γραμμών .

Η αξία του εισιτηρίου , εκτός από τον απαραίτητο ναύλο, περιλαμβάνει επίσης τους φόρους (Φ.Π.Α.) και τα λιμενικά τέλη δηλαδή δικαιώματα υπέρ τρίτων .

Η έκδοση των εισιτηρίων, μπορεί να γίνει είτε από τα πλοία της Ναυτιλιακής είτε από τα διάφορα υποκαταστήματα της . Επίσης από διάφορα πρακτορεία ή γραφεία ταξιδιών , τα οποία για λογαριασμό της Ναυτιλιακής και έναντι προμήθειας επι των πωλήσεων , εκδίδουν εισιτήρια .

Απαραίτητη προϋπόθεση για ένα αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου εισπραξης εισιτηρίων , είναι η ποσοτική παρακολούθηση των εισιτηρίων και η αριθμητική τους σειρά , τόσο αυτών που έχουν διανεμηθεί στα διάφορα καταστήματα , πρακτορεία , γραφεία ταξιδιών, όσο και εκείνων που υπάρχουν ως απόθεμα .

Η Ναυτιλιακή Επιχείρηση , κάθε μήνα έχει σαν υποχρέωση να κοινοποιεί και να στέλνει εκκαθαρίσεις (δηλωτικά) των εισιτηρίων που έχουν πουληθεί , με ανάλυση της αριθμητικής σειράς των εισιτηρίων, του κόστους δηλαδή του Μικτού και του καθαρού ναύλου , της τυχόν προμήθειας που αναλογεί, με σκοπό την απόδοση των εισπράξεων από τα υποκαταστήματα και τους λοιπούς συνεργάτες .

Ειδικά τα πρακτορεία και τα γραφεία ταξιδιών , μετά τον έλεγχο των δηλωτικών που διεξάγουν από το δικό τους σύστημα παρακολούθησης κρατήσεων (backoffice), για τις πωλήσεις που διενήργησαν , είναι υποχρεωμένοι να εκδίδουν τιμολόγιο προμηθείας (Τ.Π.Υ.) με αντίστοιχο δελτίο συμψηφιστικών πράξεων προς την Ναυτιλιακή , όπου η προμήθεια συμψηφίζεται και αποδίδεται ως πληρωμή τελικά η διαφορά που προκύπτει .

- **Ελεγκτικές Διαδικασίες – Επιστημόνσεις Λοιπών Εσόδων Εκμετάλλευσης**

Στα επιβατηγά πλοία, υπάρχουν και άλλες πηγές εσόδων όπως η εκμετάλλευση εστιατορίων, Μπάρ, κυλικείων, καταστημάτων πώλησης διαφόρων ειδών,

κινηματογράφος κλπ . Συνήθως η διαχείριση γίνεται είτε από την ίδια την επιχείρηση, είτε από εκμίσθωσή τους σε τρίτους .

Η εκμίσθωση μπορεί να είναι με μίσθωμα βάση σύμβασης ή βάση ποσοστού έναντι των πωλήσεων και των εισπράξεων .

Οι παραπάνω εκμεταλλεύσεις, αποτελούν αυτοτελείς επιχειρησιακές μονάδες και ο εσωτερικός έλεγχος είναι απαραίτητος τόσο όσον αφορά τα έσοδα όσο και από την μεριά των δαπανών που αφορούν αγορές τροφίμων , ποτών , λοιπών αγαθών κλπ , προς αποφυγή κινδύνων από λανθασμένη διαχείριση .

Η φυσική απογραφή όλων των αγαθών των καταστημάτων σε ετήσια βάση, είναι απαραίτητη και αναγκαία με σκοπό την καλύτερη διαχείριση και λογιστική απεικόνιση των αποθεμάτων .

Επίσης και για τον Φ.Π.Α. που έχει εισπραχθεί από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών σε δρομολόγια γραμμών εσωτερικού, απαιτούνται κατάλληλες ελεγκτικές επαληθεύσεις .

Οπότε , ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου για την πληρέστερη κάλυψη όλου του κυκλώματος των εκμεταλλεύσεων , είναι σημαντικός .

5.3 Έξοδα Εκμετάλλευσης Ναυτιλιακής Επιχείρησης

5.3.1 Εισαγωγή

Οι πλοιοκτήτες και οι Ναυτιλιακές Επιχειρήσεις έχουν σαν σκοπό την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αύξηση της διαφοράς μεταξύ των εσόδων του πλοίου και των εξόδων εκμεταλλεύσεων τους .

Το κόστος εκμετάλλευσης ενός πλοίου , αναφέρεται στα τρέχοντα έξοδα και έξοδα ταξιδιού , όπου δεν συμπεριλαμβάνονται οι τόκοι και οι αποσβέσεις .

Τα έξοδα που παρακολουθούνται στην γενική λογιστική κατά είδος , κατανέμονται στην αναλυτική λογιστική κατά προορισμό , με αποτέλεσμα να δημιουργείται λογαριασμός κόστους κατά προορισμό ή λογαριασμός λειτουργικού κόστους .

Οπότε η ελάχιστη ανάπτυξη των κατά είδος εξόδων των λογαριασμών του λογιστικού σχεδίου , δεν προσδιορίζουν μόνο το πλοίο αλλά γίνεται και κατανομή κατά προορισμό (κατά πλοίο) .

Τα έξοδα διοικήσεως και διαχείρισης , αποτελούν μια σημαντική λογιστική κατηγορία για τις Ναυτιλιακές Επιχειρήσεις .

Μια ενδεικτική ανάλυση εξόδων σε κατηγορίες , είναι η εξής :

- Αμοιβές και έξοδα πληρωμάτων
- Έξοδα κινήσεως Πλοίου
- Συντήρηση και επισκευές πλοίου
- Ασφάλιστρα
- Δαπάνες Κεφαλαίου
- Προβλέψεις Εκμετάλλευσης

Αξίζει να σημειωθεί , ότι είναι απαραίτητη η διάκριση των εξόδων σε σταθερά και μεταβλητά έξοδα, με σκοπό τον σωστό προσδιορισμό του κατά ταξιδίου ή γραμμής κόστους εκμετάλλευσης όπως επίσης και για τον προϋπολογισμό του κόστους ενός ταξιδιού και της πρόκρισης του ναύλου .

Ο όρος πρόκριση ή εκτίμηση ναυλώσεως , είναι έννοια που χρησιμοποιείται στην ναυτιλιακή ορολογία και αφορά την σύγκριση μεταξύ του κόστους Εκμετάλλευσης ενός πλοίου για συγκεκριμένο ταξίδι ή χρονοναύλωση ή θαλάσσια γραμμή και του προσφερόμενου ναύλου με σκοπό την λήψη κατάλληλης απόφασης για την εκμετάλλευση του πλοίου .

Μεταβλητά έξοδα , είναι τα έξοδα που πραγματοποιούνται κατά την διάρκεια του ταξιδιού του πλοίου , ενώ τα σταθερά έξοδα είναι εκείνα που διεξάγονται όταν το πλοίο βρίσκεται σε κίνηση, είτε βρίσκεται σε κάποιο λιμάνι για φόρτωση ή εκφόρτωση ή επισκευές .

Απαραίτητη προϋπόθεση για τον σωστό καταμερισμό των εξόδων , αποτελεί ο προσδιορισμός της χρονικής έναρξης και λήξεως ενός ταξιδιού . Ο προϋπολογισμός του κόστους εκμετάλλευσης ενός πλοίου παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην προσφορά υπηρεσιών από την πλευρά των ναυτιλιακών επιχειρήσεων στην σύγκριση με τον ναύλο ο οποίος εξαρτάται και διαμορφώνεται από την αγορά . Στην ουσία , το προϋπολογιστικό κόστος είναι το άθροισμα μεταξύ του προϋπολογισμού των σταθερών εξόδων (τρέχοντα έξοδα) και των μεταβλητών εξόδων (έξοδα ταξιδιού) .

Για τον προσδιορισμό των τρεχόντων εξόδων και τον προϋπολογισμό τους , συνήθως λαμβάνεται υπόψη η Μισθοτροφοδοσία του πληρώματος και λοιπά έξοδα που σχετίζονται με το πλήρωμα , η ασφάλιση του σκάφους, η συντήρηση οι επισκευές, τα εφόδια , τα Λιπαντικά, η Ύδρευση κλπ

Ενώ για τα έξοδα ταξιδιού , λαμβάνονται υπόψη τα καύσιμα , τα λιμενικά έξοδα ,τα έξοδα διωρύγων, τα έξοδα φορτίων , στοιβασίας , αποστοιβασίας, καθαρισμού κυτών, η επίσπευση , οι προμήθειες ναύλων κλπ .

5.3.2 Αμοιβές και Έξοδα Πληρωμάτων

Οι αμοιβές και τα έξοδα των πληρωμάτων , αποτελούν ξεχωριστή κατηγορία ελέγχου και περιλαμβάνονται τα εξής :

- Η Μισθοδοσία του πλοιάρχου και των πληρωμάτων
- Οι Εργοδοτικές Ασφαλιστικές εισφορές
- Η Ιατρική , φαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη των πληρωμάτων
- Οι Αποζημιώσεις των απολυομένων
- Οι Δαπάνες αποστολής και παλιννοστήσεως των πληρωμάτων
- Διάφορες άλλες δαπάνες πληρωμάτων
- Τροφοδοσία των πληρωμάτων

Ο Πλοίαρχος και το πλήρωμα αποτελούν ειδικό εξειδικευμένο προσωπικό μιας Ναυτιλιακής Επιχείρησης , με καθήκοντα εργασίας τους να επιτελούνται στα πλοία. Το προσωπικό διαφέρει αρκετά από εκείνο των υπαλλήλων στα γραφεία των Ναυτιλιακών στην ξηρά .

Το ειδικό προσωπικό , για να μπορέσει να εργαστεί στα πλοία , θα πρέπει να έχει αποδεικτικό ναυτικής ικανότητας , να έχει απογραφεί από συγκεκριμένο μητρώο ναυτολογίας και να κατέχει ναυτικό φυλλάδιο .

Για τις προσλήψεις των πλοιάρχων και των υπολοίπων μελών του πληρώματος , υπογράφονται ειδικές συμβάσεις Ναυτολόγησεως και καταχωρούνται στο Ναυτολόγιο . Το Ναυτολόγιο του πλοίου , είναι ειδικό βιβλίο , όπου γίνονται οι καταχωρήσεις όλων των εργαζομένων στα πλοία .

Από τις συμβάσεις ναυτολόγησης απορρέουν υποχρεώσεις τόσο των εργαζομένων όσο και των εργοδοτών . Στις υποχρεώσεις του εργοδότη , συμπεριλαμβάνονται και τα έξοδα αποστολής και παλιννόστησης των ναυτικών .

Τα έξοδα αποστολής των ναυτικών καλύπτουν τα εισιτήρια τους για την μετάβαση τους μέχρι το λιμάνι στο οποίο θα συναντήσουν οι Ναυτικοί το πλοίο για να ναυτολογηθούν .

Λογιστικά , τα έξοδα αποστολής και τα έξοδα διατροφής και διαμονής κατά την διάρκεια του ταξιδιού μετάβασης, παρακολουθούνται σε ίδιο λογαριασμό ως έξοδα αποστολής πληρωμάτων .

Τα έξοδα Παλιννόστησης, δηλαδή ο επαναπατρισμός του ναυτικού στον τόπο κατοικίας , προκύπτει με την λύση της σύμβασης ναυτολόγησης .

Ομοίως τα έξοδα επιστροφής , δηλαδή εισιτήρια και διαμονή μέχρι την άφιξη του στην Ελλάδα , αποτελεί υποχρέωση του εργοδότη , δηλαδή της Ναυτιλιακής Επιχείρησης .

Λοιπά έξοδα πληρώματος , αποτελεί και η τροφοδοσία , καθώς το πλήρωμα έχει δικαίωμα διατροφής κατά την διάρκεια παραμονής του στο πλοίο και γι αυτό θα πρέπει να γίνεται πολύ καλός προγραμματισμός από το κατάλληλο πλήρωμα , σε τρόφιμα και ποτά .

Η Λογιστική καταχώρηση των εξόδων τροφοδοσίας, γίνεται στην ομάδα 2 του Ε.Γ.Λ.Σ.

Ο υπολογισμός του κόστους τροφοδοσίας σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο προκύπτει αλγεβρικά ως εξής:

$$\text{Κόστος τροφοδοσίας} = \text{Αξία Αποθεμάτων Έναρξης} + \text{Συνολική αξία Αγορών της Περιόδου} - \text{Αξία Αποθεμάτων Λήξης}$$

Ο προσδιορισμός της αξίας των αποθεμάτων έναρξης και λήξης γίνεται με φυσική καταμέτρηση των ποσοτήτων και αποτιμήσεων τους με βάση τις γνωστές μεθόδους αποτίμησης FIFO, LIFO , μέση τιμή κτήσεως .

5.3.3 Ελεγκτικές Διαδικασίες – Επιστημόσεις Εσωτερικού Ελέγχου Αμοιβών Και Εξόδων Προσωπικού

- **Αμοιβές Προσωπικού**

Η συμβολή της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου στην μισθοδοσία προσωπικού είναι αρκετά σημαντική ελέγχοντας διαδικασίες όπως η πρόσληψη προσωπικού , το ωράριο εργασίας , η σύνταξη μισθοδοτικών καταστάσεων, η πληρωμή των

συγκεκριμένων υποχρεώσεων και η λογιστική παρακολούθηση . Πέρα όμως από τον έλεγχο των διαδικασιών ο εσωτερικός έλεγχος σε ένα τμήμα προσωπικού και μισθοδοσίας παίζει πολύ ιδιαίτερο ρόλο συμβάλλοντας στην πρόληψη και την αντιμετώπιση τυχόν λαθών , σε δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης μέσα στην επιχείρηση και στον έλεγχο της πληρότητας των πληροφοριών που παρέχονται στην διοίκηση για την λήψη αποφάσεων .

Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου ενός τμήματος προσωπικού και μισθοδοσίας για να είναι ικανοποιητικό θα πρέπει να περιλαμβάνει διαδικασίες :

- Καταγραφής αναγκών και αποφάσεων πρόσληψης προσωπικού
- Δημιουργίας αρχειοθέτησης των προσωπικών και ατομικών στοιχείων των εργαζομένων .
- Παρακολούθησης του χρόνου εργασίας
- Εξόφλησης μισθοδοσίας προσωπικού σε ατομικούς τραπεζικούς τους λογαριασμούς
- Εξόφλησης υποχρεώσεων προς ασφαλιστικά ταμεία και δημόσιο , όπως ΑΠΔ, αποστολή μηνιαίων βεβαιώσεων αποδοχών , ΦΜΥ .
- Λογιστικής παρακολούθησης της μισθοδοσίας μέσα από την λογιστικοποίηση των μισθοδοτικών καταστάσεων .

Οι βασικοί στόχοι του εσωτερικού ελέγχου για τις αμοιβές προσωπικού είναι, να υπάρχει επάρκεια στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου , η επιχείρηση όσον αφορά τις αμοιβές ,ασφαλίσεις και κρατήσεις να έχει προσαρμοστεί σύμφωνα με την εργατική , ασφαλιστική και φορολογική νομοθεσία , να έχουν καταχωρηθεί όλες οι αμοιβές και οι συνδεόμενες επιβαρύνσεις και προβλέψεις, όπως επίσης να έχουν εφαρμοστεί σωστά και όλες οι εργατικές συλλογικές συμβάσεις .

Σχετικές ελεγκτικές διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου όσον αφορά την μισθοδοσία των πληρωμάτων είναι οι εξής :

1. Θα πρέπει να καταρτιστεί ένας συγκεντρωτικός πίνακας μισθοδοσίας κατά πλοίο για την περίοδο που ελέγχεται , ο οποίος πίνακας θα είναι σύμφωνος με τις μισθοδοτικές καταστάσεις που έχουν καταρτιστεί στις συγκεκριμένες περιόδου.

2. Στην συνέχεια, διαπιστώνονται λογιστικές συμφωνίες και δεδομένα μέσα από αναλυτικά καθολικά, γενικό καθολικό ,ισοζύγια , με τα αντίστοιχα στοιχεία του συγκεντρωτικού πίνακα .
3. Επίσης συσχετίζονται οι κρατήσεις και οι εργοδοτικές εισφορές μέσα από την ΑΠΔ και από καταστάσεις του προγράμματος μισθοδοσίας , με τους αντίστοιχους λογαριασμούς υποχρεώσεων όπως ο λογ . 55 Υποχρεώσεις προς Ασφαλιστικά ταμεία και του λογ 54.03 Φόροι – Τέλη Αμοιβών προσωπικού , όπως ΦΜΥ , ειδική εισφορά αλληλεγγύης .
4. Δειγματοληπτικά ελέγχονται οι μισθοδοτικές καταστάσεις και συσχετίζονται με τα αντίστοιχα μητρώα πληρωμάτων, συμβάσεις , ναυτολόγια κλπ ως προς το ύψος των μισθών των υπερωριών, του χρόνου ναυτολογήσεως, των κρατήσεων, των εργοδοτικών εισφορών και της συμφωνίας των ατομικών φύλλων μισθοδοσίας .
5. Με έγκριση του πλοιάρχου , γίνεται επίσης έλεγχος των εξοφλήσεων της μισθοδοσίας προσωπικού, της διαχείρισης των οφειλόμενων μισθών και των αναδρομικών όπως επίσης και της έγκαιρης απόδοσης των φόρων προς το δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία .
6. Όσον αφορά σε απολύσεις , ελέγχονται τα απαραίτητα δικαιολογητικά και το ύψος των αποζημιώσεων , η αιτιολογία και ο χρόνος προειδοποίησης προς όφελος της επιχείρησης για την καταβολή του 50% της οφειλόμενης αποζημίωσης , σύμφωνα με την εργατική νομοθεσία .
7. Επαληθεύεται επίσης ότι όλα τα μέλη του πληρώματος που αναγράφονται στις μισθοδοτικές καταστάσεις , επιβαίνουν στο πλοίο , μέσα από το ναυτολόγιο, το ημερολόγιο του πλοίου και οποιοδήποτε άλλο έγγραφο χρήσιμο για την περίπτωση αυτή .

Στις αμοιβές του πληρώματος , περιλαμβάνονται επίσης κάθε είδους δαπάνη της επιχείρησης που πηγάζει από τις οικείες συλλογικές συμβάσεις του προσωπικού της, όπως και οι δαπάνες κοινωνικών ασφαλίσεων , δηλαδή το δικαίωμα νοσηλείας με έξοδα του εργοδότη , σε περιπτώσεις ασθένειας ή ατυχήματος .

- **Έξοδα Προσωπικού**
 - **Τροφοδοσία Πληρωμάτων**

Στις συλλογικές συμβάσεις εργασίας συνήθως καθορίζεται και η ημερήσια σίτιση σε ευρώ για κάθε μέλος του πληρώματος πλοίου . Σύμφωνα με το Ναυτεργατικό Δίκαιο, η τροφή αποτελεί σε είδος μέρος του μισθού και οφείλεται ως προσαύξηση .

Τα πλοία εφοδιάζονται σε μεγάλες ποσότητες σε τρόφιμα και ποτά όπου το κόστος προκύπτει από τα αντίστοιχα τιμολόγια . Ο προσδιορισμός της αξίας των αποθεμάτων στο τέλος μιας περιόδου δίνει την δυνατότητα να προσδιοριστεί επίσης και η ημερήσια κατά μέλος του πληρώματος επιβάρυνση, η οποία συγκρίνεται με την ημερήσια ποσότητα που ορίζει ο νόμος . Οπότε ο έλεγχος της τροφοδοσίας προμηθειών θα πρέπει να περιλαμβάνει έναν πίνακα αγορών όπου γίνεται ανάλυση κατ' είδος ποσότητα και αξία , ελέγχου δικαιολογητικών δειγματοληπτικά αγορών , εγκρίσεων , παραλαβών και αποθηκεύσεων τους . Επίσης θα πρέπει να συσχετίζονται οι λογαριασμοί των αγορών με τους αντίστοιχους λογαριασμούς των προμηθευτών και με τις αποθήκες των αποθεμάτων .

- **Έξοδα Αποστολής και Παλινοστήσεως Πληρωμάτων – Λοιπά Έξοδα**

Για την πραγματοποίηση των εξόδων αποστολής και παλινοστήσεως των πληρωμάτων θα πρέπει να υπάρχει έγκριση και εντολή της επιχείρησης ή του Πλοίαρχου. Ο έλεγχος των δαπανών αυτών γίνεται με βάση τα δικαιολογητικά έκδοσης αεροπορικών εισιτηρίων, τιμολόγια ξενοδοχείων, σιδηροδρομικά εισιτήρια κλπ .

Συνήθως η διαχείριση αυτών των δαπανών γίνεται από την οικονομική υπηρεσία του πλοίου ή τον Πλοίαρχο , όπου αποδίδουν στο τέλος λογαριασμό στην Ναυτιλιακή επιχείρηση με καταστάσεις αναλυτικές των εισπράξεων και των πληρωμών που διέπραξαν με επισυναπτόμενα τα αντίστοιχα δικαιολογητικά . Ο έλεγχος της απόδοσης λογαριασμού θα πρέπει να γίνεται με βάση τα δικαιολογητικά αυτά και με αντιπαραβολή τους με τους αντίστοιχους λογαριασμούς που τηρούνται από την επιχείρηση .

5.4 Ελεγκτικές Διαδικασίες – Επιστημάνσεις Εξόδων Κινήσεως Πλοίου

5.4.1 Πρακτόρευση

Τα πλοία των Ναυτιλιακών εταιριών, προσεγγίζουν τα διάφορα λιμάνια ανά τον κόσμο για διάφορους λόγους , όπως για παράδειγμα για φόρτωση , για εκφόρτωση, εφοδιασμό καυσίμων , τροφίμων , νερού , ανταλλακτικών , συντήρησης – επισκευών κλπ όπου δημιουργούνται διάφορες συναλλαγές .

Τα έξοδα λιμένων , όπως ονομάζονται , σε γενικές γραμμές είναι τα εξής :

- Τέλη προσδέσεως
- Φαρικά , υγειονομικά και λιμενικά τέλη
- Πλοηγικά
- Δαπάνες Ρυμουλκήσεως
- Προξενικά τέλη
- Έξοδα Τελωνείου
- Λοιπά έξοδα όπως τηλεπικοινωνίες , ταχυδρομικά .

Επίσης όταν το πλοίο απασχολείται αποκλειστικά σε υπηρεσίες μεταφοράς , τότε έχουμε και τα έξοδα φορτίου που διακρίνονται αναλυτικά στις εξής κατηγορίες :

- Έξοδα Φορτώσεως
- Έξοδα στοιβασίας και αποστοιβασίας
- Έξοδα διευθετήσεως φορτίου
- Έξοδα καταμετρήσεων και επαληθεύσεων
- Έξοδα εκφορτώσεως
- Διάφορα έξοδα τελωνειακών ή λιμενικών διατυπώσεων
- Ειδικό φόρο τέλη σε κάποια λιμάνια .

Τα έξοδα λιμένων και φορτίων, λογιστικά καταχωρούνται στην κατηγορία των εξόδων κινήσεως των πλοίων , δηλαδή λογ . 62 του ΕΓ.Λ.Σ.

Για όλα τα παραπάνω έξοδα είναι δύσκολη η διεκπεραίωση από την Ναυτιλιακή ή τον Πλοίαρχο, λόγω των διαφοροποιήσεων κάθε χώρας και άλλων προβλημάτων που δημιουργούνται λόγω της απόστασης, της γλώσσας , της διαφοράς ώρας κλπ

Την εργασία αυτή , την αναλαμβάνουν ειδικά γραφεία, επαγγελματίες , φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ονομάζονται Ναυτικοί Πράκτορες .

Οι Ναυτικοί Πράκτορες, παρέχουν υπηρεσίες προς την Ναυτιλιακή Επιχείρηση και των πλοίων της, με συμφωνητικό που ονομάζεται σύμβαση πρακτόρευσης όπου αναφέρονται οι όροι και οι κανόνες για την διεκπεραίωση των υπηρεσιών .

Συγκεκριμένα στο συμφωνητικό περιγράφονται οι πληρωμές και οι αμοιβές που δικαιούνται ο Ναυτικός Πράκτορας , όπως παρακάτω :

- ✓ Αμοιβή για τις υπηρεσίες που προσέφερε , δηλαδή τα πρακτορειακά δικαιώματα .
- ✓ Τα έξοδα που δημιούργησε προκειμένου να διεκπεραιώσει τις εργασίες πρακτόρευσης.
- ✓ Λοιπά έξοδα κατ' εντολή της Ναυτιλιακής για ανάγκες του πλοίου ή των φορτίων .

Ο Ναυτικός Πράκτορας , στο τέλος των υπηρεσιών του , είναι υποχρεωμένος να στέλνει εκκαθάριση εξόδων και πληρωμών συνοδευόμενη με τα ανάλογα παραστατικά στα γραφεία της Ναυτιλιακής και ειδικά στο Οικονομικό τμήμα .

Η Ναυτιλιακή , λογιστικά, παρακολουθεί τις δοσοληψίες του Ναυτικού Πράκτορα , σε λογαριασμό Προμηθευτών (Λογ. 50 Προμηθευτές και Πράκτορες) , με ανάλυση του λογαριασμού που εξυπηρετεί στην ενημέρωση και ο οποίος λογαριασμός πιστώνεται με βάση την εκκαθάριση και χρεώνεται με πληρωμές , καταθέσεις , εμβάσματα ως έναντι ή εξόφλησης της σχετικής εκκαθάρισης .

Εναλλακτικά , στην περίπτωση της χρονονάυλωσης του πλοίου , τα έξοδα φορτώσεως και εκφορτώσεως δεν βαρύνουν τον εκναυλωτή (πλοίο) αλλά τον ναυλωτή δηλαδή την εταιρία που έχει ναυλώσει το πλοίο .

Μια άλλη ομάδα εξόδων, που αναλαμβάνουν συνήθως οι ναυτικοί πράκτορες να διεκπεραιώσουν , είναι τα έξοδα συντήρησης και επισκευών των πλοίων . Τα έξοδα αυτά περιλαμβάνονται στο ετήσιο πρόγραμμα υποχρεωτικών συντηρήσεων και επισκευών του πλοίου , αποτελούν σταθερό κόστος εκμετάλλευσης και αφορούν συνήθως ενδεικτικά τα παρακάτω τμήματα του πλοίου :

- ➔ Το σκάφος
- ➔ Τις κύριες και βοηθητικές μηχανές του πλοίου
- ➔ Τα ναυτιλιακά όργανα
- ➔ Τις εγκαταστάσεις των μέσων επικοινωνίας

- ➔ Τα διαμερίσματα του πληρώματος και των επιβατών
- ➔ Τα σωστικά μέσα
- ➔ Τα μηχανήματα και τις εγκαταστάσεις φορτοεκφορτώσεως

Λογιστικά, τα έξοδα αυτά απεικονίζονται σε αναλυτικούς λογαριασμούς του λογ. 62 Παροχές Τρίτων .

Η εκτέλεση των εργασιών αυτών από τεχνικές επιχειρήσεις ή ναυπηγεία, λόγω της ιδιαίτερης σημασίας τους για το πλοίο, παρακολουθούνται σε λογαριασμό 50.90 <<Ναυπηγεία και Συνεργεία Επισκευών και Συντήρησης >> με ανάλυση σε τριτοβάθμιο κατά ναυπηγείο και εντάσσονται ακριβώς κάτω από τον λογαριασμό 50 <<Προμηθευτές και Πράκτορες >> για καλύτερη πληροφόρηση .

Ομοίως και σε αυτή την περίπτωση των δαπανών , όταν αναλαμβάνονται από τους Ναυτικούς Πράκτορες , οι λογαριασμοί των ναυπηγείων ή των επισκευαστών εξοφλούνται μέσω των πρακτόρων, διαβιβάζοντας με την σειρά τους συγχρόνως στην ναυτιλιακή την σχετική εκκαθάριση .

5.4.2 Καύσιμα – Λιπαντικά

Ο έλεγχος του κόστους των καυσίμων αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες διαχείρισης του κόστους του πλοίου . Οι τιμές των καυσίμων , αποτελούν βασικό στοιχείο διαμόρφωσης του κόστους ενός ταξιδιού και γι αυτό τον λόγο απαιτείται προσοχή στις επιλογές των τόπων ανεφοδιασμού, των προμηθευτών, καθώς οι τιμές ανά τον κόσμο διαφοροποιούνται . Επίσης , παράγοντες που καθορίζουν την ποσότητα των καυσίμων του πλοίου και επηρεάζουν σημαντικά την δαπάνη των καυσίμων και λιπαντικών , είναι η ταχύτητα του πλοίου, ο τύπος των μηχανών και οι καιρικές συνθήκες .

Η λογιστική παρακολούθηση των καυσίμων και των λιπαντικών γίνεται σε λογαριασμό της ομάδας 2 , ως Αποθέματα και Αγορές . Το κόστος των αναλωθέντων καυσίμων και λιπαντικών προσδιορίζεται με βάση το αλγεβρικό άθροισμα της αξίας των αποθεμάτων έναρξης και λήξης μιας περιόδου , όπως επίσης και των αγορών της περιόδου και απεικονίζεται στον λογαριασμό γενικής εκμετάλλευσης στο τέλος της χρήσης , διαμορφώνοντας το λογιστικό αποτέλεσμα.

Επομένως, για να καθοριστεί η αξία των αναλωθέντων καυσίμων και λιπαντικών , απαιτείται ποσοτική απογραφή και αποτίμηση των αποθεμάτων, σύμφωνα με τις γνωστές μεθόδους αποτίμησης FIFO, LIFO, μέση τιμή κτήσεως . Απογραφή των

αποθεμάτων καυσίμων μπορεί να γίνεται εκτός του τέλους της χρήσης και κατά περιόδους μέσα στην χρήση, δηλαδή κατά την αποπεράτωση ενός ταξιδιού ή κάθε μήνα, με σκοπό την σωστή χρονική οριοθέτηση και οριστικοποίηση της δαπάνης των αναλωθέντων καυσίμων και λιπαντικών.

Όσον αφορά με την ανάλωση των λιπαντικών, ο υπολογισμός της γίνεται ως ποσοστό της ανάλωσης των καυσίμων.

Η πληροφόρηση γενικά των τιμών καυσίμων από διάφορα μέρη του κόσμου που έχει προορισμό το πλοίο, είναι επιτακτική από την διοίκηση του πλοίου με σκοπό ο ανεφοδιασμός τους να γίνεται με όσο το δυνατόν καλύτερες τιμές.

5.4.3 Ελεγκτικές Διαδικασίες Απογραφής Καυσίμων

Οι διαδικασίες εφοδιασμού και παραλαβής καυσίμων, θα πρέπει να περιλαμβάνονται σε ένα εγχειρίδιο το οποίο θα πρέπει να είναι σε γνώση του απαραίτητου πληρώματος που είναι υπεύθυνο και να τηρείται πιστά, έχοντας την έγκριση της διοίκησης.

Πριν την έναρξη του ανεφοδιασμού, θα πρέπει να γίνεται απογραφή του υπολοίπου όλων των τύπων των καυσίμων.

Η διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθηθεί κατά την απογραφή των καυσίμων, σύμφωνα με Παπαστάθη Π. (2014) είναι η εξής :

- Η μέτρηση στο περιεχόμενο των δεξαμενών, όπου υπάρχει η δυνατότητα, θα πρέπει να γίνεται με χειροκίνητο τρόπο (μπουσά). Σε διαφορετική περίπτωση, λαμβάνονται υπόψη οι μετρήσεις των ηλεκτρονικών συστημάτων του πλοίου.
- Ελέγχεται η κλίση του πλοίου, ώστε να γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις σύμφωνα με τους πίνακες ογκομέτρησης των δεξαμενών των πλοίων.
- Καταγράφεται η θερμοκρασία ξεχωριστά σε κάθε δεξαμενή που έχει το πλοίο.
- Γίνεται μετατροπή του όγκου στη θερμοκρασία απογραφής, σε όγκο στους 15° C και στην συνέχεια σε τόνους.
- Συγκρίνεται το υπόλοιπο της απογραφής με το υπόλοιπο που εμφανίζεται στο Voyage Report του Α' Μηχανικού.

Ο εσωτερικός έλεγχος, εκτός της παραπάνω παρακολούθησης για την ορθή τήρηση της διαδικασίας απογραφής των καυσίμων, επιπλέον, μελετάει τα συμβόλαια με τους προμηθευτές, με σκοπό να διαπιστώσει κατά πόσο οι όροι των συμβολαίων είναι ευνοϊκοί για την εταιρία συγκρίνοντας με την αγορά των καυσίμων.

Ελέγχει διαδικασίες παραγγελίας καυσίμων και συγκρίνει με κανονισμό προμηθειών καυσίμων και προγράμματος από Α΄ Μηχανικό .

Κατά τον έλεγχο εφοδιασμού, θα πρέπει να διαπιστωθεί ότι έχουν ληφθεί όλα τα προληπτικά μέτρα για την αποφυγή κάποιου επεισοδίου ρύπανσης και σύμφωνα με τους κανόνες που έχουν επιβληθεί από τον παγκόσμιο οργανισμό ναυτιλίας, που υποχρεώνει σε διαδικασίες τήρησης ελέγχου πριν την παραλαβή , κατά την διάρκεια και μετά την ολοκλήρωση της παραλαβής .

Γι αυτό τον λόγο , ελέγχεται αν υπάρχει και η κατάλληλη γνώση και εμπειρία από την μεριά του προσωπικού , όσον αφορά στις οδηγίες παραλαβής καυσίμων και τήρησης προληπτικών μέτρων .

Για την ποσότητα καυσίμων που έχει παραληφθεί , γίνεται έλεγχος αν έχουν γίνει οι απαραίτητες μετρήσεις στις δεξαμενές του πλοίου , με σύγκριση των ηλεκτρονικών ενδείξεων των μετρητών του πλοίου (flow meter) και χειροκίνητου τρόπου .

Μετά από κάθε εφοδιασμό, οι προμηθευτές είναι υποχρεωμένοι να παραδίδουν δελτίο χημικής ανάλυσης όπου αναφέρονται τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του καυσίμου .

Για την διασφάλιση ποιότητας των καυσίμων , οι ναυτιλιακές είναι απαραίτητο να λαμβάνουν δείγματα από εταιρίες υπογράφοντας συμβάσεις . Οπότε , ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών , είναι να ελέγχουν τον αριθμό των δειγμάτων που έχουν ληφθεί αν είναι επαρκής για λήψη αποφάσεων , αν έχουν αποσταλεί στα πλοία και αν οι ενέργειες που διεξάγονται από τα υπεύθυνα άτομα για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων , είναι ορθές .

Επίσης, ο εσωτερικός έλεγχος παίρνει δείγμα τουλάχιστον τριών παραγγελιών και ελέγχει αν έχουν τηρηθεί οι διαδικασίες όπως :

- Αν εκδόθηκαν οι αιτήσεις αγοράς από το πλοίο
- Αν έχουν τις ανάλογες εγκρίσεις
- Αν τα ΔΑ – Τιμολόγια των προμηθευτών , έχουν τις απαραίτητες υπογραφές του Μηχανικού και την σφραγίδα του πλοίου .
- Εάν οι αναγραφόμενες ποσότητες των παραγγελιών είναι σε αντιστοίχιση με τις παραληφθείσες .

Στην προκειμένη περίπτωση , γίνονται και επαληθεύσεις σε πράξεις του Δελτίου Αποστολής, που σχετίζονται με την μετατροπή από ποσότητα καυσίμων σε όγκο και σε βάρος .

Τέλος , ελέγχεται η πιστωτική πολιτική της εταιρίας και των όρων σύμβασης, αν είναι συμβατή με τις πληρωμές των προμηθευτών όπως επίσης και η τιμολόγηση των παραγγελιών να είναι συμβατή με διεθνή τιμή Platt's και με την ισοτιμία fixing EUR-USD την ημερομηνία παράδοσης .

5.5 Δαπάνες Ασφάλισης & Ελεγκτικές Διαδικασίες

Οι συμβάσεις θαλάσσιας ασφάλισης, αποτελούν σημαντική και απαραίτητη δαπάνη για την Ναυτιλιακή Επιχείρηση. Είναι συμβάσεις αμοτεροβαρείς στις οποίες ο ασφαλιστής αναλαμβάνει αντί ασφαλιστρού να αποζημιώσει τον ασφαλιζόμενο για τις ζημιές που πιθανόν θα υποστεί σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα από ορισμένους θαλάσσιους κινδύνους . Αντικείμενο της θαλάσσιας ασφάλισης μπορεί να είναι κάθε έννομο συμφέρον όπως για παράδειγμα :

- Το πλοίο
- Το φορτίο
- Ο ναύλος
- Οι επιβάτες και πλήρωμα του πλοίου
- Το αναμενόμενο κέρδος των εμπορευμάτων που εκτίθεται σε θαλάσσιους κινδύνους
- Τα σχετικά προς το φορτίο έξοδα ταξιδιού, όπως έξοδα φόρτωσης και εκφόρτωσης, δασμοί τελωνείου, λιμενικά δικαιώματα
- Το ασφάλιστρο
- Οι κοινές αβαρίες
- Το ναυτικό δάνειο μαζί με τους τόκους
- Οι αποδοχές των ναυτικών σε περίπτωση διακοπής της παροχής της εργασίας τους στο πλοίο χωρίς την θέληση τους

Οι καλύψεις των ασφαλιστικών συμβολαίων, μπορεί να είναι υποχρεωτικοί, όπως : η ασφαλιστική κάλυψη που αφορά το σκάφος , τις μηχανές και τον εξοπλισμό του πλοίου, η ασφαλιστική κάλυψη που αφορά κινδύνους πολέμου και παρόμοιες ενέργειες ή που αφορά ενυπόθηκο ενδιαφέρον .

Συγχρόνως , υπάρχουν και προαιρετικές καλύψεις , όπως η απώλεια του ναύλου ή ενοικίου και καλύψεις ναυπηγούμενου ή μετασκευαζόμενου πλοίου .

Ο καθορισμός του ποσού του ασφαλιστρου , καθορίζεται συνήθως με την έναρξη ασφάλισης του πλοίου με εξαίρεση σε περιπτώσεις που υπάρχει πρόβλεψη για μεταγενέστερο προσδιορισμό ποσοστού ασφαλιστρου .

Λογιστικά, η δαπάνη αυτή θεωρείται σταθερή και η απεικόνιση της υπάρχει σε λογαριασμό **62.05 <<Ασφάλιστρα>>** , ενώ σε τριτοβάθμια ανάλυση σε λογαριασμό **62.05.90 << Ασφάλιστρα πλοίων >>** .Οι παραπάνω αναλύσεις του λογαριασμού έχουν να κάνουν με πληροφόρηση κατηγορίας πλοίων και διαχωρισμός ανα πλοίο .

Οι υποχρεώσεις από ασφάλιστρα προς τους ασφαλιστές και ασφαλειομεσίτες , απεικονίζονται σε αναλυτικό λογαριασμό **53.91 <<Ασφαλιστές και Ασφαλειομεσίτες >>** .

Εκτός από τις συμβάσεις θαλάσσιας ασφάλισης, υπάρχουν και οι οργανισμοί αυτασφάλισης , οι οποίες είναι ενώσεις πλοιοκτητών , με σκοπό την κάλυψη κινδύνων που δεν καλύπτουν οι παραπάνω συμβάσεις . Οι κίνδυνοι αυτοί θεωρούνται ως αστική ευθύνη των πλοιοκτητών έναντι τρίτων και χαρακτηρίζονται ως ενώσεις προστασίας και αποζημίωσης .

Η θαλάσσια ασφάλιση γενικά παρέχει πολλές ιδιαιτερότητες , που ένας εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να είναι γνώστης για να διεκπεραιώσει τις ελεγκτικές του διαδικασίες . Παρόλα αυτά, ο εσωτερικός έλεγχος θα πρέπει να εξετάζει σοβαρά τα παρακάτω :

- ✓ Το ασφαλιζόμενο κεφάλαιο σε σκάφος και μηχανές σύμφωνα με το οποίο υπολογίζεται το ετήσιο ασφάλιστρο θα πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον την αναπόσβεστη αξία του ασφαλισμένου πλοίου .
- ✓ Τα ασφάλιστρα που αποτελούν δαπάνες ασφάλισης , αποδεικνύονται από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια και τις πρόσθετες πράξεις .
- ✓ Σε περίπτωση που ένα πλοίο παραμένει για μεγάλο χρονικό διάστημα σε λιμάνι , π.χ για επισκευές , τότε μπορεί να υπάρξει ανάλογη επιστροφή ασφαλιστρων λόγω των περιορισμών σε κινδύνους που εκτίθεται .
- ✓ Ιδιαίτερος έλεγχος θα πρέπει να γίνεται στα έξοδα που καλύπτονται λεπτομερώς όπως επίσης και τις ασφαλιστικές αποζημιώσεις .

5.6 Λοιπές Διαδικασίες Ελέγχου Εξόδων Ναυτιλιακής Επιχείρησης

Εκτός από τις εξειδικεύσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω , όσον αφορά τα έξοδα των Ναυτιλιακών επιχειρήσεων, υπάρχουν επιπλέον ελεγκτικές διαδικασίες που εφαρμόζονται από ένα κατάλληλα δομημένο σύστημα εσωτερικού ελέγχου και σε γενικές γραμμές, οι πιο σημαντικές είναι οι εξής :

- ✓ Επιλέγεται συγκεκριμένη χρονική περίοδος όπου γίνεται δειγματοληπτικός έλεγχος παραστατικών με σκοπό να αποδειχθεί η γνησιότητα τους και η σύνδεση τους με τις συναλλαγές που έχουν διεκπεραιωθεί .
- ✓ Διερευνάται αν έχει γίνει κατάλληλος καταμερισμός καθηκόντων , αρμοδιοτήτων και εξουσιοδοτήσεων όπου για παράδειγμα να γίνεται διαχωρισμός των ατόμων που διενεργούν τις καταχωρήσεις των εξόδων , με εκείνων που είναι υπεύθυνοι για τις πληρωμές .
- ✓ Εξακριβώνεται αν έχει τηρηθεί η αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων ούτως ώστε να έχουν συμπεριληφθεί μέσα στην χρήση όλες οι δαπάνες που την αφορούν και να έχουν γίνει όλες οι κατάλληλες προβλέψεις των εξόδων .
- ✓ Γίνεται έλεγχος για ύπαρξη μη εκπιπτόμενων δαπανών και διενέργειας φορολογικής αναμόρφωσης αυτών, με σκοπό τον προσδιορισμό του φόρου εισοδήματος .
- ✓ Έλεγχος ενταλμάτων πληρωμής και επαλήθευση τους με αντίστοιχες λογιστικές εγγραφές . Επίσης διερευνούνται τυχόν ανοιχτά υπόλοιπα προμηθευτών και αναζητάτε η αιτία .
- ✓ Ελέγχονται οι αποδείξεις πληρωμών μισθοδοσίας προσωπικού , να έχουν γίνει μέσω τραπεζικών λογαριασμών , ώστε να είναι αναγνωρίσιμες φορολογικά οι δαπάνες μισθοδοσίας ως εκπιπτόμενες .
- ✓ Έλεγχος ύπαρξης κατάλληλου συστήματος εσωτερικού ελέγχου για κάθε λογαριασμό εξόδου, όπως η έκδοση , παραλαβή , καταχώρηση του κατάλληλου παραστατικού στοιχείου , σύνταξης προϋπολογισμού εξόδων , εξέτασης αποκλίσεων μεταξύ πραγματοποιηθέντων και προϋπολογισθέντων εξόδων .
- ✓ Εξετάζεται αν η παραλαβή υλικών και η πραγματοποίηση των υπηρεσιών έχει γίνει με βάση τους όρους που έχουν συμφωνηθεί και υπογραφεί στις ανάλογες συμβάσεις όπως η ποιότητα , η ποσότητα και το κόστος .

5.7 Διαδικασίες Ελέγχου Ενεργητικού Ναυτιλιακής Επιχείρησης

5.7.1 Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία

- Εισαγωγή

Τα πλοία για την Ναυτιλιακή επιχείρηση αποτελούν πάγια στοιχεία και με την πάροδο των ετών φθείρονται και απαξιώνονται . Οι αποσβέσεις των πλοίων αποτελούν μέσο επαναχρηματοδότησης της επένδυσης και όχι αποτέλεσμα πραγματικής απαξίωσης της αξίας τους . Επίσης υπάρχουν φορολογικές ελαφρύνσεις από τις αποσβέσεις των πλοίων για τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις , με εξαίρεση εκείνες που αναφέρονται στον Ν. 27/1975 , σύμφωνα με τον οποίον οι αποσβέσεις δεν αποτελούν φορολογικό κίνητρο για τις Ναυτιλιακές γιατί η φορολόγηση των πλοίων καθορίζεται από την χωρητικότητα σε κόρους και της ηλικίας των πλοίων .

Η απόσβεση ενός πλοίου καθορίζεται από τα εξής στοιχεία :

- Την Αξία Κτήσης
- Την Υπολειμματική Αξία
- Την Διάρκεια Ωφέλιμης Ζωής του Πλοίου

Ο υπολογισμός της αποσβεστέας αξίας του πλοίου γίνεται με την διαφορά της Αξίας Κτήσης και της Υπολειμματικής της αξίας , ενώ το ετήσιο ποσοστό απόσβεσης προκύπτει από τον υπολογισμό του κλάσματος της αποσβεστέας αξίας του προς τα έτη ωφέλιμης ζωής του πλοίου .

Αποσβεστέα Αξία = Αξίας Κτήσης - Υπολειμματική Αξία

Ποσοστό Απόσβεσης = $\frac{\text{Αποσβεστέα Αξία}}{\text{Έτη Ωφέλιμης Ζωής}}$

Η Σταθερή μέθοδος απόσβεσης , είναι η μέθοδος που χρησιμοποιείται συνήθως ενώ η διάρκεια της παραγωγικής ζωής του πλοίου, διαμορφώνεται ανάλογα με τον τύπο και το φορτίο που μεταφέρει και κυμαίνεται για μια περίοδο από 12 έως 20 έτη .

Συντελεστές απόσβεσης έχουν καθοριστεί σύμφωνα με το Π.Δ. 88/73 για πλοία χωρητικότητας μέχρι 500 τόνων και είναι οι παρακάτω :

- ✓ 20% για το πρώτο έτος εγγραφής σε Ελληνικό Νηολόγιο (πλοίο με ελληνική σημαία)
- ✓ 10% για το δεύτερο μέχρι και πέμπτο έτος παραμονής σε Ελληνικό Νηολόγιο (πλοίο με ελληνική σημαία)
- ✓ 5% για το έκτο έτος παραμονής σε Ελληνικό Νηολόγιο (πλοίο με ελληνική σημαία)

Αντίθετα, για πλοία με χωρητικότητα άνω των 500 τόνων, δεν υπάρχει καθορισμός συντελεστών απόσβεσης .

Τέλος για πλοία που ταξιδεύουν για ορισμένο χρονικό διάστημα μέσα στο έτος , ο υπολογισμός του ποσού της απόσβεσης προκύπτει από την διαίρεση της ετήσιας προς 365 ημέρες και στην συνέχεια του πολλαπλασιασμού του αποτελέσματος με τις μέρες διάρκειας του ταξιδιού ώστε να γίνει αναλογικά η επιβάρυνση του πλοίου από τις αποσβέσεις για το συγκεκριμένο ταξίδι .

Ετήσια Απόσβεση / 365 ημέρες = **Ημερήσια Απόσβεση**

Ημερήσια Απόσβεση * Ημέρες ταξιδιού = **Αναλογούσα Απόσβεση Πλοίου**

Για την Ναυτιλιακή Επιχείρηση δεν παύει το πλοίο να αποτελεί μια από τις σημαντικότερες επενδύσεις . Επίσης , εκτός από τα πλοία Ελεύθερης Ναύλωσης, μια Ναυτιλιακή μπορεί να διαθέτει δικές τις λιμενικές εγκαταστάσεις σε λιμάνια ανά τον κόσμο με σκοπό την εξυπηρέτηση των πλοίων τους . Μέσα στον Ναυτιλιακό χώρο , οι πιο συνηθισμένες μορφές επένδυσης, αποτελούν η Ναυπήγηση με υλικά του Ναυπηγού και η αγορά.

- Ναυπήγηση Πλοίου

Σύμφωνα με το Ναυτικό Δίκαιο , η σύμβαση ναυπήγησης, είναι στην ουσία σύμβαση μισθώσεως έργου , όπου περιλαμβάνονται όλες οι λεπτομέρειες των τεχνικών προδιαγραφών του πλοίου , η χρονική περίοδος κατασκευής και αποπεράτωσης , ο χρόνος παράδοσης , οικονομικοί όροι κλπ

Η κυριότητα του πλοίου αποκτάται με έγγραφη συμφωνία και νηολόγηση του πλοίου. Ο κώδικας του Ναυτικού Δικαίου , ορίζει την νηολόγηση ως την πράξη εγγραφής του πλοίου στα νηολόγια του κράτους. Η πράξη αυτή περιλαμβάνει όλα τα

χαρακτηριστικά στοιχεία του πλοίου και την ιθαγένεια του πλοιοκτήτη, τους τίτλους κτήσεως της κυριότητας κλπ . , όπου υπογράφεται και χρονολογείται από τον φύλακα του Νηολογίου .

Με την Νηολόγηση του το πλοίο, αποκτά εθνικότητα και αποδεικνύεται με βάση την σημαία που φέρει και το αποδεικτικό έγγραφο εθνικότητας το οποίο αποτελεί ένα από τα ναυτιλιακά έγγραφα του πλοίου . Επίσης μπορούν να υπογραφούν και συμπληρωματικές συμβάσεις κατασκευής ειδικών μηχανημάτων και εξοπλισμού του πλοίου. Οι ανωτέρω αμφοτεροβαρείς συμβάσεις , θα πρέπει να απεικονίζονται σε λογαριασμούς τάξεως ώστε να υπάρχει άμεση πληροφόρηση όσον αφορά με τις απαιτήσεις και τις υποχρεώσεις τους .

Οι προκαταβολές που δίδονται κατά τις υπογραφές των συμβάσεων , θα πρέπει να καταχωρούνται σε λογαριασμό 15 του Ε.Γ.Λ.Σ. << Ακινητοποιήσεις υπό Εκτέλεση & Προκαταβολές κτήσεως παγίων >> . Με την ολοκλήρωση της ναυπήγησης και παράδοσης του πλοίου ώστε να αρχίσει η εκμετάλλευση του, γίνεται η μεταφορά του κόστους ναυπήγησης από τον λογαριασμό 15 του ΕΓΛΣ στον λογαριασμό 13 <<Μεταφορικά Μέσα>> .

- Αγορά Πλοίου

Αντίθετα με την Ναυπήγηση , η αγορά ενός πλοίου είναι ο άλλος τρόπος απόκτησης της κυριότητας του . Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελούν οι έγγραφες συμφωνίες, δηλαδή συμφωνητικά αγοραπωλησίας και εγγραφή – καταχώρηση στα νηολόγια , δηλαδή στα βιβλία , όπου καταχωρούνται οι σχετικές πράξεις νηολόγησης με τις οποίες αποδεικνύονται οι ιδιοκτησίες των πλοίων . Οι λογιστικές εγγραφές των προκαταβολών και του κόστους κτήσεως σε λογαριασμό παγίων, είναι ανάλογες με εκείνες που αναφέρθηκαν παραπάνω στην ναυπήγηση.

Για να τεθεί ένα πλοίο σε παραγωγική λειτουργία , δημιουργούνται κάποια ειδικά έξοδα τα οποία συμπεριλαμβάνονται στο κόστος κτήσης. Συγκεκριμένα τα έξοδα αυτά είναι έξοδα παραλαβής και μεταφοράς του πλοίου στον λιμένα προορισμού και είναι τα εξής :

- Έξοδα αποστολής και διαμονής στον τόπο παραλαβής των αρμόδιων επιθεωρητών , τεχνικών, νηογνομόνων όπως επίσης και η αμοιβή τους .
- Έξοδα αποστολής ,διαμονής όπως επίσης και οι αμοιβές των πληρωμάτων που θα παραλάβουν το πλοίο .
- Η αμοιβή του ναυτικού πράκτορα, εκτελωνιστικά και άλλα σχετικά έξοδα .

Αντίστοιχα, έξοδα μεταφοράς μπορούν να θεωρηθούν :

- Τα καύσιμα – λιπαντικά.
- Υλικά, εφόδια, τρόφιμα, ποτά και λοιπά αναγκαία έξοδα για την κίνηση του πλοίου και την διατροφή του πληρώματος .
- Επιπλέον , έξοδα συναφή με τον απόπλου του πλοίου από τον λιμένα παραλαβής του , όπως επίσης και αντίστοιχα από τον λιμένα προορισμού του όπως σημαίες , έντυπα , ναυτικοί χάρτες κλπ

Τέλος, οι Μετασκευές , οι βελτιώσεις και τροποποιήσεις των πλοίων προσαυξάνουν το κόστος κτήσεως τους , για το λόγο ότι βελτιώνουν την παραγωγικότητα και την αποδοτικότητα του πλοίου .

5.7.2 Λοιπές Ενσώματες & Ασώματες Ακίνητοποιήσεις

Μια Ναυτιλιακή Επιχείρηση, εκτός από τις επενδύσεις σε πλοία, μπορεί να διαθέτει και άλλα περιουσιακά στοιχεία ως πάγια , όπως γήπεδα , οικόπεδα, κτίρια, μηχανήματα, μεταφορικά μέσα, έπιπλα, σκεύη και λοιπός εξοπλισμός .

Ιδιαιτερότητα στις Ναυτιλιακές, σε σύγκριση με άλλες επιχειρήσεις, είναι οι λιμενικές εγκαταστάσεις που μπορεί να κατέχει . Συγκεκριμένα, είναι δυνατόν μεγάλες σε μέγεθος Ναυτιλιακές Εταιρίες , να διαθέτουν δικές τους λιμενικές εγκαταστάσεις φορτοεκφορτώσεων για τα πλοία τους που εκτελούν μεταφορές σε τακτικές γραμμές με σκοπό να κερδίζουν χρόνο, να εκτελούν περισσότερα ταξίδια με χαμηλότερο κόστος .

Οι λιμενικές εγκαταστάσεις , παρακολουθούνται λογιστικά στον λογαριασμό του Ε.Γ.Λ.Σ. 11 << Κτίρια – Εγκαταστάσεις Κτιρίων – Τεχνικά Έργα >> με ανάπτυξη σε 2^ο βάθμιο λογαριασμό 11.01 << Τεχνικά Έργα Εξυπηρέτησης Μεταφορών >> , ή αν πρόκειται για εγκαταστάσεις σε Ακίνητα τρίτων , τότε με ανάπτυξη του λογαριασμού 11.08 <<Τεχνικά Έργα Εξυπηρέτησης Μεταφορών σε Ακίνητα Τρίτων >> .

5.7.3 Ελεγκτικές Επισημάνσεις και Διαδικασίες Παγίου Ενεργητικού

Ο Εσωτερικός Έλεγχος που διεξάγει έλεγχο σε ενσώματα πάγια μιας Επιχείρησης έχει σαν σκοπό την μεγαλύτερη δυνατή απόδοση κεφαλαίων από την επένδυση σε

πάγια περιουσιακά στοιχεία , στην διαπίστωση της ύπαρξης τους και στην σωστή απεικόνιση τους στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις .

Τα μέσα που χρειάζονται οι εσωτερικοί ελεγκτές για την διεξαγωγή του εσωτερικού ελέγχου είναι να υπάρχει επάρκεια στο καθολικό της επιχείρησης που να τους διευκολύνει στις αναλύσεις τους σε αγορές παγίων, πωλήσεις και επαλήθευσης αποσβέσεων . Επίσης, ένα λειτουργικό σύστημα έγκρισης αγορών και πωλήσεων παγίων με υπογραφές από αρμόδια στελέχη και η ύπαρξη περιοδικών φυσικών απογραφών με την καταγραφή της πραγματικής κατάστασης των περιουσιακών στοιχείων .

Στην συνέχεια οι ελεγκτές , καλούνται να μελετήσουν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζεται από την επιχείρηση , χρησιμοποιώντας γραπτές περιγραφές, διαγράμματα ροής και ερωτηματολόγια.

Τα θέματα που συνήθως εξετάζουν μέσα από τα εργαλεία ελέγχου που χρησιμοποιούν είναι τα εξής :

- Η τήρηση μητρώου παγίων όπου θα πρέπει να εμφανίζονται όλες οι μεταβολές ανά πάγιο όπως οι αγορές , οι προσθήκες, οι πωλήσεις , οι αποσβέσεις κλπ και των οποίων τα μεγέθη να είναι σύμφωνα με εκείνα των αντίστοιχων λογαριασμών .
- Η παρακολούθηση των παγίων που έχουν πλήρως αποσβεστεί αλλά παραμένουν σε χρήση με σκοπό τυχόν βελτίωση τους στο μέλλον και πώληση τους .
- Η συχνότητα των περιοδικών ελέγχων και απογραφών των παγίων που εμφανίζονται στο μητρώο , η συμφωνία της ετήσιας απογραφής των παγίων με το βιβλίο <<μητρώο παγίων>> από άτομα διαφορετικά που πραγματοποίησαν την απογραφή .
- Η ύπαρξη κανονισμού διαχείρισης παγίων , εγκεκριμένου από την Διοίκηση ή Διοικητικό Συμβούλιο, όπου να αναφέρονται διαδικασίες όπως :

- Παραλαβή παγίων και Τεχνικών Έργων
- Συμβόλαια παγίων περιουσιακών στοιχείων
- Μετακίνηση παγίων
- Φύλαξη παγίων

- Αξιοποίηση παγίων
 - Συντήρηση και επισκευές
 - Πώληση παγίων
 - Καταστροφή παγίων
 - Δωρεές παγίων
 - Ασφάλιση παγίων
 - Απογραφές παγίων
 - Αξιοποίηση οικοπέδων – εκτάσεις γης .
-
- Οι τυχόν εγκρίσεις από μέλη της διοίκησης ή από επιτροπές για προσθήκες , αντικαταστάσεις , πωλήσεις , εκποιήσεις κλπ των παγίων λόγω του σημαντικού κόστους που αποτελούν .
 - Η ύπαρξη τυχόν πολιτικής για τον διαχωρισμό των δαπανών που πρέπει να κεφαλαιοποιούνται και εκείνων που θεωρούνται έξοδα επισκευής και συντήρησης . Σκοπός εδώ είναι η διαπίστωση παράβασης των γενικών παραδεκτών λογιστικών αρχών στον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων και της οικονομικής θέσης της επιχείρησης .
 - Ο έλεγχος λογιστικοποίησης των παγίων στοιχείων, η ύπαρξη εγγράφων και παραστατικών , η εμφάνιση τους στον Ισολογισμό , η περιοδική συμφωνία του μητρώου παγίων με το γενικό καθολικό .
 - Ο έλεγχος των αποσβέσεων και των αντίστοιχων λογιστικών εγγραφών, η μέθοδος απόσβεσης που χρησιμοποιεί η επιχείρηση, οι τυχόν προσθήκες και η αύξηση της αξίας τους .
 - Η συντήρηση και επισκευή των παγίων αν εντάσσεται στον ετήσιο προϋπολογισμό δαπανών συντήρησης και εάν υπάρχει αρμόδιο τεχνικό τμήμα συντήρησης κατάλληλα στελεχωμένο και οργανωμένο . Επιπλέον εξετάζεται η ύπαρξη σχετικής καρτέλας συντήρησης παγίου όπου καταχωρούνται η τακτική και η έκτακτη συντήρηση , οι επισκευές και τα ανταλλακτικά που αναλώθηκαν.
 - Σε περιπτώσεις πωλήσεων περιουσιακών στοιχείων , εάν τηρήθηκαν όλες οι διαδικασίες πώλησης σύμφωνα με τον κανονισμό διαχείρισης παγίων , εάν πάρθηκαν προσφορές και αξιολογήθηκαν από αρμόδια επιτροπή , εάν έγιναν

οι ανάλογες συμβολαιογραφικές πράξεις , εκδόθηκαν τα αντίστοιχα τιμολόγια και εισπράχθηκαν τα αντίστοιχα ποσά .

- Για περιουσιακά στοιχεία μεγάλης αξίας, εξετάζονται επίσης εάν είναι ασφαλισμένα κατά παντός κινδύνου , όπως κλοπή, πυρκαγιά , πλημμύρες , τρομοκρατικές ενέργειες. Εάν υπάρχουν ζημιές προς διευθέτηση με αποζημιώσεις σύμφωνα με όρους ασφάλισης συμβολαίων ή αν υπάρχουν διεκδικήσεις από ασφαλιστικές εταιρίες και σε τι ύψος κυμαίνονται αυτές .
- Τέλος εξετάζουν και θέματα ενοικίασης παγίων με την μέθοδο της χρηματοδοτικής μίσθωσης (Leasing) , όπου ελέγχεται η πρακτική , ο χειρισμός και οι ιδιαιτερότητες του θέματος , η ορθή λογιστική καταχώρηση και εμφάνιση των περιουσιακών στοιχείων leasing όπως επίσης και το φορολογικό μέρος τους .

Ειδικά για τα πλοία ο Εσωτερικός Ελεγκτής , καλείται να έχει πλήρη εικόνα όσον αφορά σε αποδεικτικά έγγραφα που τα κατοχυρώνουν ως περιουσιακά στοιχεία μιας Ναυτιλιακής Επιχείρησης .

Το πλοίο για μια Ναυτιλιακή Επιχείρηση , εφόσον αποτελεί περιουσιακό της στοιχείο, απεικονίζεται σε λογαριασμούς παγίων Ενεργητικού σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ.

Η νηολόγηση του, η υποθήκευση του κλπ , θεωρείται από νομικής απόψεως ως ακίνητο , ενώ η αγοραπωλησία τους αντιμετωπίζεται όπως των κινητών πραγμάτων .

Οι αγοραπωλησίες των πλοίων γίνονται με ιδιωτικά έγγραφα ενώ οι κυριότητες τους αποδεικνύονται από τα πιστοποιητικά των οικείων Νηολογίων όπως επίσης και τα αντίστοιχα βάρη (υποθήκες , προσημειώσεις κλπ) που αποδεικνύονται από τα πιστοποιητικά αρμόδιων αρχών στον λιμένα νηολογήσεως των πλοίων .

Όσον αφορά με το κόστος κτήσεως του πλοίου, γίνεται έλεγχος των συμφωνητικών – συμβάσεων αγοραπωλησίας του πλοίου , των σχετικών τραπεζικών κινήσεων από τα εμβάσματα και του πρωτοκόλλου παραδόσεως – παραλαβής που συντάσσεται μεταξύ αγοραστή και πωλητή .

Στην συνέχεια, ελέγχονται οι δαπάνες μεταφοράς όπου αποδεικνύονται με τα αντίστοιχα νόμιμα παραστατικά και προσαυξάνουν το κόστος κτήσης του πλοίου .

Ο έλεγχος επίσης των συμβάσεων ναυπηγήσεως και όλων των σχετικών εγγράφων , μπορούν να αποδείξουν την κτήση κυριότητας των πλοίων και του αντίστοιχου κόστους , μετά την νηολόγηση τους .

Ειδικά, όσον αφορά με τις εγκριτικές πράξεις νηολόγησης των πλοίων , σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν.Δ. 2687/1953, θα πρέπει να μελετούνται με προσοχή , διότι μπορεί να υπάρχουν διατάξεις ευνοϊκές , με προνόμια και τυχόν φορολογαπαλλαγές .

5.7.4 Χρηματικά Διαθέσιμα

- Εισαγωγή

Η Τρίτη ομάδα του ΕΓΛΣ , αναφέρεται στον πρωτοβάθμιο λογαριασμό <<38>> Χρηματικά Διαθέσιμα , με τον οποίον γίνεται η παρακολούθηση των διαθέσιμων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης , όπως το ταμείο, οι καταθέσεις όψεως και προθεσμίας σε ευρώ ή σε ξένο νόμισμα . Η ομάδα αυτή εντάσσεται στην κατηγορία των κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης .

Στο αναλυτικό καθολικό του λογ. 38 γίνεται η παρακολούθηση των χρηματικών διαθέσιμων όπου ειδικά για τον λογαριασμό ταμείο 38.00 , καταχωρούνται τα εντάλματα πληρωμής και τα γραμμάτια είσπραξης που αποτελούν τα παραστατικά κίνησης του λογαριασμού . Ο λογαριασμός Ταμείο , θα πρέπει να έχει πάντα χρεωστικό υπόλοιπο για την κάλυψη των αναγκών της επιχείρησης . Το αντίθετο αποτέλεσμα , δηλαδή η ύπαρξη πιστωτικού υπολοίπου , αποτελεί λόγο υποψίας απόκρυψης εσόδων από πωλήσεις ή μεγαλύτερο ποσό δαπανών ή αγορών που οδηγεί στο συμπέρασμα ανακρίβειας των βιβλίων και συγχρόνως απόρριψης τους από τις ελεγκτικές αρχές .

Υπάρχει επίσης και άλλη μια κατηγορία που είναι παρεμφερής με εκείνη των ταμειακών διαθέσιμων και είναι τα ταμειακά ισοδύναμα όπου αποτελούν και αυτά μέρος των διαθέσιμων και αντικείμενο ελέγχου .

Σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 7, << Κατάσταση ταμειακών ροών >> τα ταμειακά ισοδύναμα είναι οι βραχυπρόθεσμες , υψηλής ρευστότητας επενδύσεις, που είναι άμεσα μετατρέψιμες σε συγκεκριμένα ποσά ταμειακών διαθέσιμων και οι οποίες υπόκεινται σε ασήμαντο κίνδυνο μεταβολής της αξίας τους .

- Ελεγκτικές Διαδικασίες Χρηματικών Διαθεσίμων

Ένα αποτελεσματικό σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου , όσον αφορά τα χρηματικά διαθέσιμα , θα πρέπει να αποσκοπεί στις ακόλουθες εξασφαλίσεις :

Από τις πιο βασικές ελεγκτικές διαδικασίες είναι η συμφωνία των πραγματικών και λογιστικών υπολοίπων όπως επίσης και η διαπίστωση της ορθής καταχώρησης των Γραμματίων Είσπραξης και των Ενταλμάτων Πληρωμής . Τα παραστατικά αυτά θα πρέπει να έχουν συνεχή αρίθμηση, ακριβείς αιτιολογίες και να συνοδεύονται με τα απαραίτητα δικαιολογητικά . Επίσης εξετάζονται και οι υπογραφές των ατόμων που έχουν συναλλαχθεί και έχουν απεικονισθεί στα αντίστοιχα παραστατικά .

Όσον αφορά με τις πληρωμές, γίνεται έλεγχος αν γίνεται προγραμματισμός και αν για κάθε πληρωμή εκδίδεται ένταλμα πληρωμής, που να συνοδεύονται από τα αντίστοιχα πρωτότυπα τιμολόγια, ή δελτία παραλαβής αγαθών ή εντολών προμήθειας αγορών .

Διαπιστώνεται επίσης ότι όλες οι πληρωμές έχουν τις κατάλληλες εγκρίσεις, σύμφωνα με τις εξουσιοδοτήσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, όπως επίσης του αρμόδιου έκδοσης των ενταλμάτων πληρωμής , του ταμιά και εκείνου που λαμβάνει τα χρήματα .

Θα πρέπει να γίνεται έλεγχος εάν η συμφωνία και το κλείσιμο του ταμείου γίνεται σε καθημερινή βάση , εάν υπάρχει διαχωρισμός του ατόμου που ελέγχει το ταμείο και του ταμιά και εάν ενημερώνεται ο Οικονομικός Διευθυντής για τυχόν διαφορές (ελλείμματα ή πλεονάσματα) .

Ο χώρος που στεγάζεται το ταμείο και το χρηματοκιβώτιο θα πρέπει να είναι ειδικός και ξεχωριστός από άλλα τμήματα ώστε να μην υπάρχει πρόσβαση από άλλα άτομα εκτός από τους υπεύθυνους και να υπάρχει σύστημα συναγερμού σε λειτουργία . Ο κανόνας αυτός , ισχύει τόσο για τον χώρο ταμείου στα γραφεία μιας Ναυτιλιακής Επιχείρησης όσο και στην οικονομική υπηρεσία του πλοίου .

Επίσης, θα πρέπει να γίνεται διαχωρισμός του ατόμου που διενεργεί την συμφωνία των extrait των τραπεζών που βρίσκονται οι λογαριασμοί όψεως της εταιρίας και των αντίστοιχων υπολοίπων του λογαριασμού 38.03 <<καταθέσεις όψεως >> των βιβλίων της επιχείρησης , με τον ταμιά και με το άτομο που συναλλάσσεται με τις τράπεζες .

Δεν αρκεί όμως η ορθή λογιστικοποίηση και καταχώρηση των στοιχείων που σχετίζονται με τους λογαριασμούς των ταμειακών διαθεσίμων . Επειδή σε κάθε υγιείς

οικονομικά επιχείρηση , θα πρέπει να υπάρχει ένας στρατηγικός προσανατολισμός όσον αφορά την ρευστότητα της, είναι πολύ σημαντικό και η συμμετοχή των υπευθύνων όσον αφορά στην συνέπεια τους στις αποφάσεις της διοίκησης . Όπου αυτές οι αποφάσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικές και ζωτικές για την επιχείρηση, εφόσον το ύψος των διαθεσίμων της επιχείρησης, μετρητά και ισοδύναμα μετρητά βρίσκονται σε ικανοποιητικό επίπεδο .

Σε γενικές γραμμές , ο εσωτερικός έλεγχος των χρηματικών διαθεσίμων περιλαμβάνει τα εξής :

- Γίνεται επιλογή δείγματος από ταμειακές συναλλαγές Και εξετάζονται εάν έχουν υπογραφές από τα κατάλληλα άτομα, εάν υπάρχουν τα σχετικά δικαιολογητικά , όπως επίσης και εάν έχουν γίνει οι κατάλληλες λογιστικές εγγραφές .
- Γίνεται συμφωνία των εγγραφών στους εισπρακτέους λογαριασμούς και στους λογαριασμούς όψεως από καταθέσεις στα ημερολόγια , με τις αντίστοιχες καταστάσεις ταμειακών εισπράξεων .
- Επαληθεύεται η ορθή απεικόνιση των μετρητών της επιχείρησης και των τραπεζικών λογαριασμών στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης .
- Διαπιστώνεται η μη υπερβολική συσσώρευση υπολοίπων χρηματικών διαθεσίμων , παρά μόνο του ποσού που είναι αναγκαίο για τις καθημερινές ανάγκες της επιχείρησης , σύμφωνα με τον προϋπολογισμό της .
- Γίνεται έρευνα σε πληρωτές επιταγές και εξετάζεται αν έχουν εξοφληθεί ή ακυρωθεί ή αν έχουν παραμείνει ανεξόφλητες , όπου ειδικά για την τελευταία περίπτωση διερευνάται το χρονικό διάστημα που έχουν παραμείνει ανείσπρακτες , τον λόγο που εκδόθηκαν , τα δικαιολογητικά έγγραφα , διότι υπάρχει λόγος συγκάλυψης ταμειακού ελλείμματος .
- Ελέγχονται οι επιταγές επίσης και ως προς το δικαίωμα υπογραφής τους από τα εξουσιοδοτημένα άτομα .

- Ο Λογαριασμός Πλοιάρχου (Masters General Account – M.G.A.)

Ο Γενικός Λογαριασμός του Πλοιάρχου - ΓΛΠ (Master's General Account -MGA), είναι μια οικονομική κατάσταση , η οποία συντάσσεται από τον Πλοίαρχο του

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

πλοίου ή από τμήμα λογιστηρίου και υποβάλετε στην Ναυτιλιακή Εταιρία .Συγκεκριμένα, είναι ένας δοσοληπτικός λογαριασμός μεταξύ του Πλοιάρχου και της Ναυτιλιακής (οικονομικός απολογισμός) , όπου παρουσιάζονται οι δαπάνες και οι εισπράξεις μιας περιόδου κυρίως ενός μήνα . Ο ΓΛΠ αποτελείται από τέσσερις σελίδες , όπου στις 3 πρώτες παρουσιάζονται με ανάλυση οι πληρωμές του πλοιάρχου , ενώ στην τέταρτη σελίδα καταγράφονται ανακεφαλαιωτικά οι εισπράξεις και οι πληρωμές του .

Τα πεδία που αναπτύσσονται στις τρεις πρώτες σελίδες του ΓΛΠ , είναι τα εξής :

- * Μισθοδοτικός πίνακας (Portage Bill or Wages Account)
- * Πεδίο <<Οδοιπορικών και άλλων εξόδων >> (Crew Traveling and other expenses)
- * Πεδίο <<Υπερωριών>> (Crew Overtime)
- * Πεδίο <<extra αμοιβών >> (Crew Extra / Bonus)
- * Πεδίο <<εξόδων λιμένος Πλοιάρχου >> (Captain's Port expenses)
- * Πεδίο <<Εφοδίων πληρωμένων από τον Πλοίαρχο >> (Stores Paid by the Master)
- * Πεδίο <<Ιατρικών εξόδων πληρωμένων από τον Πλοίαρχο>> (Medical expenses Paid by the Master)
- * Πεδίο <<Τροφίμων πληρωμένων από τον Πλοίαρχο>> (Provisions Paid by the Master)
- * Πεδίο <<έκτακτων μικροεξόδων πληρωμένων από τον Πλοίαρχο>> (Sundries paid by the Master)

Ο Ανακεφαλαιωτικός πίνακας της 4^{ης} σελίδας καταγράφει συγκεντρωτικά όλες τις χρηματικές συναλλαγές (πληρωμές ή εισπράξεις) του Πλοιάρχου που είχαν

καταγραφεί αναλυτικά στις προηγούμενες σελίδες του λογαριασμού . Ο πίνακας αυτός έχει την μορφή ενός λογαριασμού σε σχήμα T , όπου στην χρέωση , δηλαδή στο αριστερό μέρος καταχωρίζονται όλες οι εισπράξεις , ενώ στο δεξί μέρος , στην πίστωση καταχωρίζονται όλες οι πληρωμές που έγιναν .Στην συνέχεια το υπόλοιπο του λογαριασμού , πιστωτικό ή χρεωστικό , ελέγχεται και επιβεβαιώνεται στο τέλος από το λογιστήριο της εταιρίας .

Ο ΓΛΠ, αποτελεί έναν πολύ σημαντικό πίνακα οικονομικής και διαχειριστικής πληροφόρησης, γιατί το λογιστήριο μιας Ναυτιλιακής Εταιρίας βασίζεται σε αυτόν για την καταγραφή των απαραίτητων λογιστικών εγγραφών.

Υπάρχουν δύο τρόποι σύνταξης, λειτουργίας και παρακολούθησης του ΓΛΠ, με κριτήριο Α ο Πλοίαρχος να είναι **Διαχειριστής** όλων των εξόδων του πλοίου και **Υπεύθυνος Μισθοδοσίας** του πληρώματος και κριτήριο Β ο Πλοίαρχος να είναι **μόνο Διαχειριστής** όλων των εξόδων του πλοίου και **όχι** Υπεύθυνος Μισθοδοσίας του πληρώματος.

Η Λογιστική λειτουργία του λογαριασμού του Πλοιάρχου είναι η εξής :

Ο λογαριασμός του Πλοιάρχου χρεώνεται με τα ποσά που έλαβε από την Εταιρεία, τους πράκτορες , τους Ναυλωτές, τα εμβάσματα που έστειλε η εταιρία στις οικογένειες του πληρώματος , τις Προκαταβολές και τα ποσά εξόφλησης του πληρώματος από την Εταιρεία , τις κρατήσεις Ασφαλιστικών ταμείων και φόρων .

Ενώ αντίθετα πιστώνεται, με τα ποσά που πλήρωσε τόσο για διάφορες δαπάνες όσο και για την μισθοδοσία (Μικτές Αποδοχές) .

Το υπόλοιπο του Πλοιάρχου , υπολογίζεται με βάση τις πληροφορίες που αντλούνται από τον συγκεντρωτικό πίνακα και το οποίο θα πρέπει να συσχετίζεται με το ποσό το οποίο θα πρέπει να λαμβάνει σύμφωνα με τον ατομικό λογαριασμό μισθοδοσίας του . Απεικονίζεται επίσης με την μορφή πίνακα (Master's actual Balance) στην 4^η σελίδα και αθροίζει τα εξής :

- Το πιστωτικό ή χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού του πλοιάρχου .
Συνήθως είναι πιστωτικό .

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

- Τα μετρητά που υπάρχουν στο πλοίο με το κλείσιμο του λογαριασμού . (cash on board)
- Το κόστος των τηλεφωνικών καρτών που υπάρχουν στο πλοίο με το κλείσιμο του λογαριασμού
- Το σύνολο των τυχόν χρεωστικών υπολοίπων μελών του πληρώματος (Crew Debit Balance)

Από τα παραπάνω αφαιρούνται :

- Το σύνολο των πιστωτικών υπολοίπων των μελών του πληρώματος (crew credit balance)

Το ποσό που προκύπτει είναι το υπόλοιπο που έχει να λαμβάνει ο Πλοίαρχος στο κλείσιμο του ΓΛΠ , το οποίο πρακτικά είναι πάντα πιστωτικό και θα πρέπει να συμφωνεί με το υπόλοιπο του ατομικού λογαριασμού μισθοδοσίας του Πλοίαρχου .

Αποδεικτικά Έγγραφα του ΓΛΠ

Ο πίνακας ΓΛΠ , θα πρέπει να συνοδεύεται από αποδεικτικά έγγραφα που να δικαιολογούν τις χρηματικές συναλλαγές που έχουν πραγματοποιηθεί , όπως :

- ✓ Καταστάσεις Υπερωριών προσωπικού, καταστρώματος , γενικών υπηρεσιών
- ✓ Καταστάσεις εκτάκτων αμοιβών προσωπικού
- ✓ Καταστάσεις αγοράς και καταναλώσεως τηλεφωνικών καρτών
- ✓ Κατάσταση αγοράς και καταναλώσεως τσιγάρων
- ✓ Καταστάσεις μηνιαίων, τακτικών και εκτάκτων εμβασμάτων
- ✓ Καταστάσεις καταβολής μετρητών από τον Πλοίαρχο στο πλήρωμα
- ✓ Αντίγραφα φύλλων μισθοδοσίας μελών πληρώματος
- ✓ Κατάσταση απογραφής τροφίμων , αναψυκτικών και αλκοολούχων ποτών
- ✓ Κατάσταση κρατήσεων υπέρ ΠΝΟ
- ✓ Κατάσταση κρατήσεων υπέρ εστίας Ναυτικών
- ✓ Κατάσταση Ασφαλιστικών εισφορών Αξιοματικών και πληρώματος
- ✓ Κατάσταση κρατήσεων φόρου εισοδήματος
- ✓ Κατάσταση κρατήσεων εισφοράς αλληλεγγύης

Η ανάπτυξη με τα χρόνια ειδικών εφαρμογών λογισμικού στον χώρο της ναυτιλίας , έχει διευκολύνει πολύ την κατάρτιση του πίνακα ΓΛΠ σε σύγκριση με τα παλιότερα

χρόνια που η καταγραφή του ήταν αρκετά χρονοβόρα . Το σημαντικό πλεονέκτημα των εφαρμογών αυτών , είναι ότι υπάρχει αμφίδρομη επικοινωνία του πλοίου με το αντίστοιχο οικονομικό τμήμα της ναυτιλιακής , όπου υπάρχει άμεση πληροφόρηση και ενημέρωση, περιορίζοντας έτσι την γραφειοκρατία .

5.8 Έλεγχος Καθαρής Θέσης

Ο Εσωτερικός Έλεγχος, κατά την διενέργεια ελέγχου της καθαρής θέσης , ασχολείται με τον έλεγχο των Ιδίων Κεφαλαίων, μερισμάτων, αποθεματικών, άλλων κατατεθειμένων κεφαλαίων και παρακρατηθέντων κερδών . Ο σκοπός του ελέγχου για αυτή την κατηγορία είναι :

- Η διαπίστωση της τήρησης όλων των νομικών διαδικασιών
- Η διαπίστωση της σωστής παρουσίασης των λογαριασμών στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις .
- Η Αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου .
- Η εξακρίβωση της σωστής καταχώρησης των σημαντικών λογαριασμών και συναλλαγών κατά την διάρκεια του οικονομικού έτους σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας .

Το Διοικητικό Συμβούλιο των εταιριών, είναι το αρμόδιο όργανο το οποίο εγκρίνει μια σειρά από πράξεις όπως η καταβολή των μερισμάτων, ο καθορισμός του αριθμού των μετοχών και της τιμής έκδοσης τους, οι κάθε είδους μετατροπές τους και αλλαγές στην τιμή έκδοσης, ο τρόπος αποτίμησης μη χρηματικών περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Επίσης, καθορίζονται οι αμοιβές των μελών του Δ.Σ., των διευθυντικών στελεχών και των εσωτερικών ελεγκτών , όπως επίσης και η γενικότερη πολιτική των αμοιβών του προσωπικού της εταιρίας .

Γι αυτό τον λόγο, απαραίτητη προϋπόθεση ελέγχου των εγγραφών που έχουν να κάνουν με λογαριασμούς της καθαρής θέσης , είναι η επαλήθευση τους με τις επίσημες αποφάσεις του Δ.Σ. οι οποίες αρχικά ελέγχονται και εγκρίνονται από την Γενική Συνέλευση των μετόχων .

Κατά την έναρξη του ελέγχου τους οι ελεγκτές , εξετάζουν εάν η επιχείρηση χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες ανεξάρτητου γραφείου, εξειδικευμένου με κατάλληλο προσωπικό, που να διαχειρίζεται το μητρώο των μετοχών και τις μεταβιβάσεις

τους . Η χρήση του ανεξάρτητου γραφείου διευκολύνει το έργο των ελεγκτών γιατί υπάρχει αυστηρότερη επιτήρηση και διαδικασία στις συναλλαγές του μετοχικού κεφαλαίου με σκοπό την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αποτροπή της απάτης ή λάθους .

Αντίθετα , όταν δεν χρησιμοποιείται ανεξάρτητο γραφείο , το Δ.Σ. αναθέτει στον αντιπρόεδρο της επιχείρησης , να είναι υπεύθυνος των μεταβιβάσεων των μετοχικών τίτλων .

Κατά την διεξαγωγή του εσωτερικού ελέγχου της καθαρής θέσης , ελέγχονται τα αντίστοιχα λογιστικά βιβλία και καταστάσεις όπως το βιβλίο μετόχων, το ημερολόγιο μεταβιβάσεως μετοχών, το αρχείο αποδείξεως παραλαβής των τίτλων των μετοχών . Στα συγκεκριμένα βιβλία και καταστάσεις , θα πρέπει να έχουν πρόσβαση μόνο ανώτερα διοικητικά στελέχη ενώ θα πρέπει να απαγορεύεται η πρόσβαση από το υπαλληλικό προσωπικό της εταιρίας .

Η διαδικασία πληρωμής των μερισμάτων , όταν διεξάγεται από ανεξάρτητο γραφείο, διευκολύνει το σύστημα εσωτερικού ελέγχου από τυχόν απάτη ή λάθους κατά την διανομή . Συγκεκριμένα, η εταιρία είναι υποχρεωμένη να παραδώσει στον ανεξάρτητο πράκτορα ή γραφείο επικυρωμένο αντίγραφο κατάστασης μετόχων με δικαίωμα πληρωμής μερίσματος, όπως επίσης και την αντίστοιχη επιταγή με το ποσό που αναλογεί στον καθένα . Στην συνέχεια , το γραφείο ενημερώνει τους μετόχους για την διαδικασία είσπραξης του μερίσματος και τέλος αποστέλλει στην εταιρεία κατάλογο με τις πληρωμές που έχει διεξάγει .

Οι τίτλοι των μετοχών , θα πρέπει να φυλάσσονται σε ειδικό χώρο , στο χρηματοκιβώτιο της εταιρίας και ο διαχωρισμός των καθηκόντων των ατόμων που ασχολούνται με την καθαρή θέση είναι και σε αυτή την περίπτωση απαραίτητος , όπως για παράδειγμα άτομα υπεύθυνα για φύλαξη των περιουσιακών τίτλων , άτομα διοικητικά για αποφάσεις που έχουν να κάνουν με τις μετοχές και άτομα που εκτελούν λογιστικές καταχωρήσεις .

Στην ουσία ο έλεγχος της καθαρής θέσης από τους εσωτερικούς ελεγκτές , διεξάγεται κατά τον τελικό έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και ενδεικτικά ένα πρόγραμμα ελέγχου είναι το εξής :

- ✓ Με την δημιουργία ενός συγκεντρωτικού πίνακα ο οποίος είναι διαχωρισμένος ανά λογαριασμό καθαρής θέσης και με επιπλέον διάκριση των υπολοίπων των προηγούμενων χρήσεων , των συνολικών πιστώσεων

και χρεώσεων της χρήσεως και των υπολοίπων τέλους χρήσης , δίνεται η δυνατότητα πληροφόρησης και σύγκρισης των μεταβολών της . Με την ανάλυση αυτή αποφασίζεται αν κρίνεται αναγκαία περαιτέρω έρευνα .

- ✓ Το Μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας επαληθεύεται και συμφωνείται με βάση το σύνολο των μετοχών που αναγράφεται στο βιβλίο Μετόχων .
- ✓ Επίσης , όσον αφορά το Μ.Κ. , εξετάζεται και το καταστατικό με σκοπό αν έχουν εφαρμοστεί οι αντίστοιχες διατάξεις για τον τρόπο που θα έπρεπε να χρησιμοποιηθεί .
- ✓ Διερευνάται ο τρόπος και η διαδικασία του τρόπου καταβολής των μερισμάτων και επαληθεύονται με τις πληροφορίες που αντλούνται από τα αντίστοιχα βιβλία .
- ✓ Γίνεται έλεγχος και για τον τρόπο λογιστικής αντιμετώπισης των αδιανέμητων μερισμάτων .
- ✓ Στην περίπτωση αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου, εξετάζεται αν έχει τηρηθεί όλη η διαδικασία με βάση την ισχύουσα νομοθεσία , όπως έγκριση από την Γενική Συνέλευση, υποβολή πρακτικών Δ.Σ. σε ΓΕΜΗ και δημοσίευση της , καταβολή φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίου κλπ
- ✓ Εξετάζεται επίσης ο σχηματισμός αποθεματικών, αν έχει διεξαχθεί με βάση την ισχύουσα νομοθεσία και το καταστατικό της επιχείρησης .
- ✓ Επιπλέον, γίνεται έλεγχος του προσαρτήματος και της απαραίτητης πληροφόρησης που απαιτείται από τις ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις των ΕΛΠ και ΔΠΧΑ , σχετικά με τους λογαριασμούς της καθαρής θέσης .

5.9 Διαδικασίες Ελέγχου Παθητικού Ναυτιλιακής Επιχείρησης

5.9.1 Ελεγκτικές Διαδικασίες Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων

Σύμφωνα με το ΕΓΛΣ , οι υποχρεώσεις οι οποίες έχουν ημερομηνία λήξης έως το τέλος της τρέχουσας χρήσης, ονομάζονται βραχυχρόνιες υποχρεώσεις . Επίσης , σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ και συγκεκριμένα με το ΔΛΠ 1 <<Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων >> , ορίζεται ως βραχυχρόνιες υποχρεώσεις , εκείνες οι υποχρεώσεις που είναι δυνατόν να διακανονιστούν εντός Δωδεκαμήνου ή δεν υφίσταται ανεπιφύλακτο δικαίωμα αναβολής της εξόφλησης της υποχρέωσης πέραν του

δωδεκαμήνου. Οι λογαριασμοί που υπάγονται και παρακολουθούνται οι βραχυχρόνιες υποχρεώσεις είναι οι παρακάτω :

- Οι προμηθευτές με λογαριασμό 50 του ΕΓΛΣ, όπου συνάπτονται συναλλαγές αγορών κυκλοφορούντων και πάγιων περιουσιακών στοιχείων ή υπηρεσιών .
- Τα γραμμάτια τα πληρωτέα με λογ 51 του ΕΓΛΣ, δηλαδή υποχρεώσεις της επιχείρησης ενσωματωμένες σε τίτλους συναλλαγματικών ή γραμματίων
- Οι τράπεζες λογαριασμοί βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων με λογαριασμό 52 του ΕΓΛΣ
- Οι πιστωτές Διάφοροι με λογαριασμό 53 του ΕΓΛΣ
- Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη με λογαριασμό 54 του ΕΓΛΣ, όπου διακρίνουμε υποχρεώσεις προς δημόσια ταμεία
- Οι Ασφαλιστικοί οργανισμοί με λογαριασμό 55 του ΕΓΛΣ, όπου καταχωρούνται υποχρεώσεις όπως ασφαλιστικές εισφορές εργοδότη και εργαζόμενου σε ασφαλιστικούς οργανισμούς όπως ο ΕΦΚΑ .

5.9.2 Ελεγκτικές Διαδικασίες Πληρωτέων Επιταγών, Προμηθευτών

Σύμφωνα με το άρθρο 23 του Ν. 4172/2013, οι κάθε είδους επιχειρηματικές δαπάνες όπως υποχρεώσεις προς προμηθευτές που προκύπτουν από αγορά αγαθών ή υπηρεσιών, θα πρέπει να εξοφλούνται (τμηματικά ή ολικά) με τραπεζικά ή ηλεκτρονικά μέσα εφόσον η αξία υπερβαίνει το ποσό των 300 € .

Ηλεκτρονικό μέσο πληρωμής νοείται, κάθε μέσο πληρωμής κατά την έννοια της περ. ιδ' του άρθ. 62 του ν.4446/2016, που απαιτεί τη μεσολάβηση ενός τηλεπικοινωνιακού ή ηλεκτρονικού δικτύου όπως για παράδειγμα μέσω τραπεζικών καταθέσεων . Για τις πληρωμές των υποχρεώσεων που μεσολαβούν οι υπάλληλοι, θα πρέπει να υπάρχει σύστημα εξουσιοδοτήσεων με ελάχιστο όριο συναλλαγών .

Οι εγκρίσεις των πληρωμών θα πρέπει να δίδονται από Προϊστάμενο του τμήματος, αφού πρώτα έχουν ελεγχθεί οι αγορές και έχει δοθεί το απαραίτητο χρονικό διάστημα αποπληρωμής των υποχρεώσεων σύμφωνα με την στρατηγική και πολιτική της επιχείρησης .

Για τον έλεγχο των πληρωτέων επιταγών θα πρέπει κατά την έκδοση επιταγών να ελέγχονται το υπόλοιπο του λογαριασμού Προμηθευτή ή Πιστωτή και να γίνεται διασταύρωση με το αντίστοιχο υπόλοιπο του προς συμφωνία λογαριασμών . Επίσης η

έκδοση να γίνεται στο όνομα του δικαιούχου . Θα πρέπει επίσης να γίνεται έλεγχος ότι διασφαλίζεται η προστασία τους σε μέρος με περιορισμένη πρόσβαση, ότι ενημερώνονται οι εξοφλήσεις των επιταγών με τα αντίστοιχα extrait των τραπεζών και ότι υπάρχει διαχωρισμός καθηκόντων και αρμοδιοτήτων όσον αφορά την λογιστική καταγραφή, ενημέρωση, έκδοση, πληρωμή .

5.9.3 Ελεγκτικές Διαδικασίες Λογαριασμών Απόδοσης Φόρων – Υποχρεώσεις Προς Ασφαλιστικά Ταμεία & Δημόσιο

Ο έλεγχος των λογαριασμών των υποχρεώσεων προς το δημόσιο, παρουσιάζει πολλές ιδιαιτερότητες ως προς την εξειδίκευση των γνώσεων τόσο στον φορολογικό όσο και στον ασφαλιστικό τομέα. Γι αυτόν τον λόγο, ο εσωτερικός ελεγκτής , με βάση τις γενικές γνώσεις που είναι απαραίτητο να έχει για τους παραπάνω τομείς, θα πρέπει για την εταιρία που ελέγχει να συγκεντρώσει αρχικά πληροφορίες για θέματα φορολογικά και ασφαλιστικά που αντιμετωπίζει. Στην συνέχεια, ο ελεγκτής μετά την πρώτη του αξιολόγηση, καταρτίζει το πρόγραμμα ελέγχου του.

Αρχικά, μέσα από την κατάρτιση ενός συγκεκριμένου πίνακα όπου παρουσιάζονται οι λογαριασμοί, ο εσωτερικός ελεγκτής μελετάει και συγκρίνει υπόλοιπα προηγούμενης χρήσης, με τις συνολικές χρεώσεις και πιστώσεις της χρήσεως όπως επίσης και των υπολοίπων τέλους χρήσης των αντίστοιχων λογαριασμών . Έτσι , του δίνεται η δυνατότητα να μελετήσει διακυμάνσεις και να διαπιστώσει την σωστή λειτουργία των λογαριασμών των υποχρεώσεων προς το δημόσιο .

Εξετάζει τις εμπρόθεσμες πληρωμές των υποχρεώσεων μέσω των παραστατικών πληρωμής και των ταυτοτήτων οφειλής, δηλαδή των αντίστοιχων λογιστικών εγγραφών εξόφλησης των υποχρεώσεων με τα αντίστοιχα δικαιολογητικά – extrait των τραπεζών .

Στην συνέχεια, το πρόγραμμα ελέγχου, όσον αφορά τον λογαριασμό του Φ.Μ.Υ. , περιλαμβάνει συσχετισμό των ακαθάριστων αμοιβών της μισθοδοσίας με τον αντίστοιχο λογαριασμό του ΦΜΥ και επιπλέον την ορθή συμπλήρωση και υποβολή των προσωρινών δηλώσεων .

Αντίστοιχα, για τον λογαριασμό του ΦΠΑ, συσχετίζει τους λογαριασμούς των εσόδων και εξόδων με το υπόλοιπο του λογαριασμού του ΦΠΑ και διαπιστώνει την ορθότητα συμπλήρωσης και έγκαιρης υποβολής των προσωρινών δηλώσεων του ΦΠΑ . Επιπλέον, εξετάζει την ύπαρξη ενδοκοινοτικών συναλλαγών , αν έχουν συμπληρωθεί σωστά στις δηλώσεις ΦΠΑ και να έχουν υποβληθεί στις αντίστοιχες

ημερομηνίες τους στο διαδικτυακό σύστημα VIES, δηλαδή στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών για τον φόρο προστιθέμενης αξίας, των κρατών μελών της ευρωπαϊκής ένωσης.

Τέλος, διαπιστώνεται εάν τα υπόλοιπα τέλους χρήσης, των υποχρεώσεων έχουν απεικονιστεί σωστά στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και ότι το προσάρτημα παρέχει την απαραίτητη πληροφόρηση των υποχρεώσεων προς το δημόσιο, σύμφωνα με την νομοθεσία που επιβάλλουν τα ΔΠΧΑ ή τα ΕΛΠ ανάλογα την περίπτωση.

Σε γενικές γραμμές, όσον αφορά με τους λογαριασμούς απόδοσης φόρων που προκύπτουν από την δραστηριότητα της επιχείρησης, ο εσωτερικός έλεγχος έχει σαν σκοπό να διαπιστώνει την εμπρόθεσμη και έγκαιρη υποβολή των φόρων, να προλαμβάνει τις λογιστικές απάτες έναντι των οφειλόμενων προς το δημόσιο φόρων και να παρακολουθεί εκκρεμείς φορολογικές υποθέσεις, όπως επίσης και τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση τους.

5.10 Ελεγκτικές Διαδικασίες Μακροπρόθεσμων Υποχρεώσεων

Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, σύμφωνα με το ΕΓΛΣ 2.2.406 παρ.1, είναι εκείνες οι οποίες η προθεσμία εξόφλησης τους έχει ημερομηνία λήξης μετά το τέλος της επόμενης χρήσης. Με βάση τα ΔΠΧΑ, η λογιστική αντιμετώπιση των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων έχει να κάνει με χρέη τα οποία δεν είναι δυνατόν να διακανονιστούν μέσα σε μια περίοδο μικρότερη των 12 ετών.

Για τις Ναυτιλιακές Επιχειρήσεις, οι λογαριασμοί των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων που την αφορούν, είναι οι λογαριασμοί των τοκοχρεωλυτικών δανείων που συνάπτουν συνήθως οι επιχειρήσεις με τις τράπεζες.

Η επένδυση σε πλοία απαιτεί σημαντικά κεφάλαια όπου οι ναυτιλιακές εταιρίες για να ανταπεξέλθουν, στρέφονται στα πιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να χρηματοδοτηθούν. Ένας στόχος της επένδυσης σε πλοία είναι η πολιτική του να επωφεληθούν οι Πλοιοκτήτες από τις μελλοντικές αυξήσεις των ναύλων.

Δάνεια που χορηγούνται για επενδύσεις σε πλοία, είναι συνήθως Μακροπρόθεσμα διότι τα κεφάλαια είναι πολύ μεγάλα για να αποπληρωθούν σε μια βραχυπρόθεσμη περίοδο. Τα έντοκα αυτά δάνεια, αποπληρώνονται τμηματικά με ίσα τοκοχρεολύσια

ή ίσα χρεολύσια και διαφορετικά κατά δόση ποσά τόκων , ενώ ο τόκος συνήθως υπολογίζεται με την μέθοδο του Ανατοκισμού .

Για την λογιστική απεικόνιση των μακροπρόθεσμων δανείων , αναπτύσσεται ο λογαριασμός 45 <<Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις>> όπου είναι δυνατόν η ανάπτυξη να γίνει περισσότερο αναλυτική διαχωρίζοντας κατά δάνεια και πλοίο , εξυπηρετώντας έτσι τις ανάγκες της επιχείρησης .

Παράλληλα , τα ίδια τα ναυπηγεία ή ο πωλητής μπορούν να παίζουν τον ρόλο των τραπεζών και να χρηματοδοτήσουν τις Ναυτιλιακές . Η χρηματοδότηση αυτή , δεν διαφέρει από εκείνη των τραπεζών , με την διαφορά όμως ότι σε αυτήν την περίπτωση έχουμε μια έντοκη πίστωση του τιμήματος .

Η εκταμίευση του δανείου σε αυτή την περίπτωση , μπορεί να γίνει και τμηματικά, δηλαδή κατά την διάρκεια ναυπήγησης του πλοίου . Γι αυτό τον λόγο, είναι σημαντική η χρήση των λογαριασμών τάξεως , όπου θα πρέπει να απεικονίζονται οι συμβάσεις δανεισμού για να υπάρχει εικόνα για το μέρος του δανείου που δεν έχει εισπραχθεί ακόμα .

Οι εξασφαλίσεις που παραχωρούνται για την σύναψη των δανείων και των πιστώσεων , ενδεικτικά έχουν να κάνουν με προτιμώμενες υποθήκες στα πλοία , με εκχώρηση ανέκκλητη όλων των εισπράξεων του πλοίου στην τράπεζα και πραγματοποίηση των εξόδων του μέσω αυτής, με ειδική εκχώρηση των ναυλοσυμφώνων προς την τράπεζα , με εκχώρηση των δικαιωμάτων από τα ασφαλιστήρια του πλοίου ή με εκχώρηση μηχανών .

Επιβάλλεται οι παραπάνω εξασφαλίσεις να παρακολουθούνται με λογιστικές εγγραφές σε λογαριασμούς τάξεως .

5.11 Ελεγκτικές Διαδικασίες Δανειακών Βραχυπρόθεσμων & Μακροπρόθεσμων Υποχρεώσεων

Ένα οργανωμένο σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, όσον αφορά τις δανειακές υποχρεώσεις των Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων, δεν διαφέρει από εκείνο άλλων επιχειρήσεων που λαμβάνει δάνεια από διάφορα πιστωτικά ιδρύματα και προϋποθέτει τις παρακάτω διαδικασίες :

1. Η έγκριση από αρμόδια εξουσιοδοτημένα άτομα ή από το ΔΣ της επιχείρησης, για τα πιστωτικά όρια χρηματοδότησης .

2. Η ενημέρωση των αρμόδια εξουσιοδοτημένων ατόμων ή του ΔΣ της επιχείρησης σε τακτά χρονικά διαστήματα για την εξέλιξη της κατάστασης των δανείων που έχουν ληφθεί από την οικονομική μονάδα .
3. Η μηνιαία συμφωνία των δανειακών λογαριασμών με τα *extraits* των τραπεζών από υπάλληλο της επιχείρησης , ο οποίος είναι διαφορετικός από εκείνον που πράττει τις καταβολές για την εξόφληση των δόσεων και τις λογιστικές καταχωρήσεις .
4. Η τακτική επαλήθευση του υπολογισμού της χρέωσης των τόκων του τραπεζικού δανείου .

Ο Εσωτερικός Ελεγκτής, με βάση την αξιολόγηση του παραπάνω συστήματος εσωτερικού ελέγχου, και πληροφορίες που συγκεντρώνει μέσα από ερωτηματολόγια που έχει ετοιμάσει , καταρτίζει πρόγραμμα ελέγχου , που περιλαμβάνει τις παρακάτω ελεγκτικές διαδικασίες :

- Έλεγχος της ύπαρξης κανονισμού λειτουργίας όπου θα πρέπει να αναφέρεται η πολιτική δανεισμού και αντίστοιχων συναλλαγών , εγκεκριμένη από το Διοικητικό Συμβούλιο όπως επίσης και αν οι όροι χορήγησης του δανείου είναι σε συνάφεια με τον κανονισμό λειτουργίας .
- Αξιολόγηση των κριτηρίων επιλογής των πιστωτικών ιδρυμάτων όπως επίσης και των προτάσεων χρηματοδότησης αυτών και εξέταση αν όλα τα δάνεια έχουν έγκριση του ΔΣ , μέσα από την μελέτη των ανάλογων πρακτικών .
- Είναι βασικό να εξεταστεί ο λόγος λήψης του δανείου και αν εντάσσεται στο στρατηγικό πλάνο ανάπτυξης της επιχείρησης .
- Έλεγχος των συμφωνιών χρηματοδότησης όλων των τραπεζικών ιδρυμάτων που έχει επισυνάψει η εταιρία και πόρισμα που να διαπιστώνει εάν οι όροι τους είναι προς το συμφέρον της εταιρίας .
- Σύνταξη ενός πίνακα με την καταγραφή των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν επισυναφθεί δάνεια , εσωτερικού και εξωτερικού , το νόμισμα , το ύψος των δανείων , ημερομηνία λήψης , η έναρξη πληρωμής όπως επίσης και των υπολοίπων αυτών .
- Έρευνα εάν έχουν μεταβληθεί οι όροι της σύμβασης των δανείων , εάν προβλέπονται από τις συμβάσεις και αν έχει δοθεί έγκριση από το ΔΣ για τις μεταβολές αυτές .

- Έλεγχος εάν έχουν προκύψει συναλλαγματικές διαφορές κατά την διάρκεια αποπληρωμής των δανείων, εάν είναι προς όφελος ή επιβαρύνουν την εταιρία , το ύψος που ανέρχονται και τυχόν ύπαρξη πρόβλεψης ή μη των διαφορών αυτών .
- Έλεγχος των εγγραφών των δανειακών συναλλαγών και των τόκων , η ύπαρξη και υποστήριξη των εγγραφών με αξιόπιστα παραστατικά και επαλήθευση των υπολογισμών των τόκων .
- Διερεύνηση της συνέπειας αποπληρωμής των δανείων ή αν υπάρχουν καθυστερούμενες οφειλές , σε τι ύψος και ο τρόπος που αντιμετωπίζεται το πρόβλημα .
- Διαπιστώνεται η σωστή λειτουργία των λογαριασμών των δανειακών υποχρεώσεων με βάση τα πρότυπα που ακολουθεί η επιχείρηση , δηλαδή σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ ή ΕΛΠ .
- Για όσες εταιρίες ακολουθούν τα ΔΠΧΑ , εξετάζεται αν γίνεται ορθή αποτίμηση των δανείων στο αναπόσβεστο κόστος με την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου .
- Εξετάζεται εάν εφαρμόζεται η αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων και επιβαρύνονται τα αποτελέσματα μόνο με τους τόκους που αφορούν κάθε χρήση .
- Επαληθεύεται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις η ορθή εμφάνιση των δανειακών υποχρεώσεων όπως επίσης και στο προσάρτημα αν υπάρχει η απαραίτητη από τον νόμο σχετική πληροφόρηση για τις υποχρεώσεις των δανείων των τραπεζών .

5.12 Φορολογία Πλοίων Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων

5.12.1 Εισαγωγή

Το φορολογικό καθεστώς της Ελληνικής Εμπορικής Ναυτιλίας, καθιερώθηκε με τον Ν. 1880/1953 και διατηρήθηκε μέχρι σήμερα με τον νόμο 27/1975, όπου γίνεται αναφορά στην φορολογία των πλοίων, στην επιβολή εισφοράς προς ανάπτυξη της εμπορικής ναυτιλίας, στην εγκατάσταση αλλοδαπών ναυτιλιακών επιχειρήσεων και στην ρύθμιση συναφών θεμάτων .

Με βάση τον νόμο αυτόν , επιβάλλεται φόρος και εισφορά στα πλοία που νηολογήθηκαν με Ελληνική σημαία μετά την 22.04.1975 δηλαδή μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου αυτού .

Η καταβολή του ειδικού φόρου και της εισφοράς του πλοίου , εξαντλεί την φορολογική υποχρέωση του πλοιοκτήτη (ημεδαπή ανώνυμη ή προσωπική εταιρία ή αλλοδαπή) όπως επίσης και των μετόχων ή εταίρων, σε σχέση με τον φόρο εισοδήματος κερδών που προκύπτουν από την εκμετάλλευση του πλοίου .

Σε μια Ναυτιλιακή Εταιρία, η φορολόγηση των πλοίων γίνεται χωριστά και υπολογίζεται βάσει των κόρων και της ηλικίας πλοίων Α΄ κατηγορίας και των κόρων των πλοίων Β΄ κατηγορίας , η οποία φορολογία καλύπτει και την φορολογία των κερδών από την εκμετάλλευση των μπαρ , εστιατορίων εκμίσθωση αυτών, την αποζημίωση από την βύθιση μέχρι την υπεραξία από την πώληση τους .

Ο φόρος οφείλεται κάθε φορά που ένα πλοίο υψώνει σημαία από την πρώτη Ιανουαρίου κάθε ημερολογιακού έτους και υπολογίζεται σε τόσα δωδέκατα όσοι είναι και οι μήνες μέχρι τέλος του ίδιου έτους .

5.12.2 Φόρος Πλοίων Α΄ Κατηγορίας

Για τα πλοία Α΄ κατηγορίας, ο φόρος υπολογίζεται ετησίως με συντελεστή σε δολάρια ΗΠΑ ανά τόνο ολικής χωρητικότητας και ανάλογα την ηλικία του πλοίου .

Συγκεκριμένα:

- Τα πλοία με ηλικία μεγαλύτερη από 10 έτη και μικρότερη από 20 έτη, επιβαρύνονται με φόρο 0,20 δολαρίων ΗΠΑ, ανά κόρο καθαρής χωρητικότητας.
- Τα πλοία με ηλικία μεγαλύτερη από 20 έτη και μικρότερη από 25 έτη, επιβαρύνονται με φόρο 0,30 δολαρίων ΗΠΑ, ανά κόρο καθαρής χωρητικότητας.
- Τα πλοία με ηλικία μεγαλύτερη από 25 έτη, επιβαρύνονται με φόρο 0,40 δολαρίων ΗΠΑ, ανά κόρο καθαρής χωρητικότητας

Με βάση τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 43 του ν.4111/2013, όπως ισχύει, στα γραφεία ή υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων οποιουδήποτε τύπου ή μορφής, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 25 του ν. 27/1975, καθώς και στις ημεδαπές επιχειρήσεις που έχουν υπαχθεί στο άρθρο 25 του ν. 27/1975, σύμφωνα με

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

την παράγραφο 5 του άρθρου αυτού, επιβάλλεται **εισφορά**, αορίστου χρόνου, επί του ετήσιου ποσού του συνολικού εισαγόμενου και μετατρεπόμενου σε ευρώ συναλλάγματος και του συνολικού εισαγόμενου ποσού σε ευρώ. Ειδικότερα, η εισφορά αυτή επιβάλλεται στις πιο πάνω επιχειρήσεις με αντικείμενο εργασιών τη ναύλωση, ασφάλιση, διακανονισμό αβαριών, μεσιτεία αγοραπωλησιών ή ναυπηγήσεων ή ναυλώσεων ή ασφαλίσεων πλοίων με ελληνική ή ξένη σημαία, **πάνω από πεντακόσιους (500) κόρους ολικής χωρητικότητας**, με εξαίρεση των επιβατηγών ακτοπλοϊκών πλοίων και των εμπορικών πλοίων που εκτελούν εσωτερικές γραμμές, καθώς και με την αντιπροσώπευση πλοιοκτητριών εταιρειών, ως και επιχειρήσεων που έχουν σαν αντικείμενο εργασιών τις ίδιες με τις παραπάνω αναφερόμενες δραστηριότητες για το εισαγόμενο και μετατρεπόμενο σε ευρώ συνάλλαγμα και το συνολικό εισαγόμενο ποσό σε ευρώ.

Συγκεκριμένα, η εισφορά αυτή επιβάλλεται στα πιο πάνω γραφεία ή υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων για το εισαγόμενο και μετατρεπόμενο σε ευρώ συνάλλαγμα και το συνολικό εισαγόμενο ποσό σε ευρώ κατά τα έτη 2012 και μετά, ενώ στις πιο πάνω ημεδαπές επιχειρήσεις για το εισαγόμενο ως άνω ποσό κατά τα έτη 2019 και μετά.

Κλίμακα υπολογισμού της εισφοράς (σε δολάρια Η.Π.Α.) για το συνολικό εισαγόμενο και μετατρεπόμενο σε ευρώ συνάλλαγμα και το εισαγόμενο ποσό σε ευρώ κατά τα έτη 2016 και μετά.

Ετήσιο συνολικό εισαγόμενο και μετατρεπόμενο σε ευρώ συνάλλαγμα και εισαγόμενο ποσό σε ευρώ (σε δολάρια ΗΠΑ)	ΣΥΝΤ/ΣΤΗΣ %	Εισφορά σε δολάρια ΗΠΑ	Προοδευτικό σύνολο εισαγόμενου και μετατρεπόμενου σε ευρώ συναλλάγματος και εισαγόμενου ποσού σε ευρώ (σε δολάρια ΗΠΑ)	Προοδευτικό σύνολο εισφοράς (σε δολάρια Η.Π.Α)
200.000	7	14.000	200.000	14.000
200.000	6	12.000	400.000	26.000
Υπερβάλλον	5			

Ο φόρος και η εισφορά μειώνεται όταν το πλοίο βρίσκεται σε αργία λόγω επισκευών , ελλείψεως εργασίας ή άλλης αιτίας, ανάλογα των ημερών της αργίας .

5.12.3 Φόρος Πλοίων Β΄ Κατηγορίας

Σε πλοία Β΄ κατηγορίας, ο φόρος υπολογίζεται ετήσια κατά κόρο ολικής χωρητικότητας (gross) του πλοίου και καταβάλλεται σε ευρώ με βάση την ακόλουθη κλίμακα :

Κλιμάκιο σε κόρους ολικής χωρητικότητας	Φορολογικός συντελεστής κλιμακίου σε ευρώ κατά κόρο ολικής χωρητικότητας	Φόρος κλιμακίου (σε ευρώ)	ΣΥΝΟΛΟ	
			Χωρητικότητας σε κόρους (GROSS)	Ετήσιου φόρου (σε ευρώ)
20	0,6	12	20	12
30	0,7	21	50	33
50	0,76	38	100	71

Για κάθε επιπλέον των εκατό (100) κόρων ολική χωρητικότητα (GROSS), ο φόρος προσδιορίζεται σε ένα (1) ευρώ κατά κόρο.

2. Ο φόρος που υπολογίζεται με βάση την προηγούμενη κλίμακα μειώνεται :

α) Κατά 50% και αφορά πλοία που δρομολογούνται σε τακτικές γραμμές μεταξύ ελληνικών και ξένων λιμένων ή και μόνον μεταξύ ξένων λιμένων.

β) Κατά 60% όσον αφορά επιβατηγά πλοία, μηχανοκίνητα, ιστιοφόρα και ανεξαρτήτως υλικού αυτών και

γ) Κατά 75% όσον αφορά αλιευτικά.

5.12.4 Απαλλαγές από τον Φόρο

Από του φόρους ,τέλη και εισφορές ή κρατήσεις υπέρ δημοσίου, απαλλάσσονται τα γραφεία ή τα υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων οποιουδήποτε τύπου ή μορφής , που ασχολούνται αποκλειστικά με την διαχείριση , εκμετάλλευση, ναύλωση, ασφάλιση, διακανονισμό αβαριών, μεσιτεία αγοραπωλησιών ή ναυπηγήσεων ή ναυλώσεων ή ασφάλισης πλοίων με ελληνική σημαία άνω των 1000 κόρων ολικής χωρητικότητας. Ομοίως απαλλάσσονται από τον φόρο και ελληνικές επιχειρήσεις με το ίδιο αντικείμενο εργασιών . Επίσης και αλλοδαπή εταιρία , πλοιοκτήτρια πλοίων

με ξένη σημαία που εκμεταλλεύεται ή διαχειρίζεται ελληνική ή αλλοδαπή επιχείρηση με εγκατάσταση στην Ελλάδα .

Τέλος απαλλάσσονται από κάθε φόρο και οι μέτοχοι ή εταίροι που αποκτούν εισόδημα από εταιρίες χαρτοφυλακίου (Holding Companies), που έχουν αποκλειστικά μετοχές εταιριών πλοιοκτητριών πλοίων με ελληνική ή με ξένη σημαία.

Ο φόρος και η τυχόν οφειλόμενη εισφορά των πλοίων υπολογίζεται και καταβάλλεται ανεξάρτητα την ύπαρξη ή μη κερδών των πλοίων και γι αυτόν τον λόγο μπορούν να θεωρηθούν ως σταθερά στοιχεία του κόστους εκμετάλλευσης των πλοίων .

5.12.5 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.)

Οι συντελεστές ΦΠΑ αγαθών και υπηρεσιών καθορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 21 και του παραρτήματος ΙΙΙ του Κώδικα ΦΠΑ (ν. 2859/00).

Ο συντελεστής του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) ορίζεται σε είκοσι τέσσερα τοις εκατό (24%) στη φορολογητέα αξία.

Για τα αγαθά και τις υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του παρόντος, ο συντελεστής του φόρου ορίζεται σε δεκατρία τοις εκατό (13%).

Για τα αγαθά και τις υπηρεσίες για τα οποία υπάρχει ειδική πρόβλεψη στο Παράρτημα ΙΙΙ του παρόντος, ο συντελεστής του φόρου ορίζεται σε έξι τοις εκατό (6%.)

Όσον αφορά τις Ναυτιλιακές Επιχειρήσεις, τα έσοδα που προέρχονται από μεταφορά προσώπων ή και πραγμάτων εντός της ελληνικής επικράτειας , επιβαρύνονται με συντελεστή ΦΠΑ 6% , όπως επίσης και τα έσοδα εκμετάλλευσης από εστιατόρια, κυλικεία και αναψυκτήρια πλοίου .

Όμως για τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις, είναι πολύ σημαντικό η γνώση των διατάξεων για τις ειδικές απαλλαγές από το ΦΠΑ .

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την ΠΟΛ 1177/19-09-2018, ορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις και η κάθε λεπτομέρεια για τις απαλλαγές από το ΦΠΑ των παραδόσεων και εισαγωγών των πλοίων όπως επίσης των παραδόσεων και

εισαγωγών αντικειμένων και υλικών που πρόκειται να ενσωματωθούν ή να χρησιμοποιηθούν στα πλοία αυτά κατά τον εφοδιασμό τους . Απαραίτητη προϋπόθεση για τις απαλλαγές από ΦΠΑ είναι η χρησιμοποίηση της ναυσιπλοΐας στην ανοιχτή θάλασσα .

Σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 2 της εγκυκλίου, ως <<Ταξίδι στην Ανοιχτή Θάλασσα>>, θεωρείται ο προκαθορισμένος πλους εσωτερικού που η διανυθείσα απόσταση μεταξύ του λιμένα αναχώρησης και του λιμένα άφιξης ή μεταξύ δύο διαδοχικών λιμένων στην περίπτωση που μεσολαβούν ενδιάμεσοι λιμένες, είναι μεγαλύτερη των 12 ναυτικών μιλίων.

Για την εφαρμογή των απαλλαγών των περιπτώσεων α', γ', δ' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 27 του Κώδικα Φ.Π.Α. εφόσον πρόκειται για πλοία που εκτελούν μεταφορά επιβατών με κόμιστρο ή με τα οποία ασκείται εμπορική ή βιομηχανική ή αλιευτική δραστηριότητα, εφαρμόζονται οι διατάξεις της υπ. αριθμ. Π. 8271/4879/18.12.1987 Α.Υ.Ο., καθώς και της αριθμ. Π. 1591/1546/4.3.1987 Α.Υ.Ο. σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες διατάξεις της τελωνειακής εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας, όπως ισχύουν, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται σε αυτές.

Επιγραμματικά, οι απαλλαγές αυτές αναφέρονται σε :

- Παράδοση υλικών και αντικειμένων που προορίζονται να ενσωματωθούν ή να χρησιμοποιηθούν σε πλοία της περίπτωσης α της παραγράφου 1 του άρθρου 27 του Κώδικα ΦΠΑ .
- παράδοση καυσίμων, λιπαντικών, τροφοεφοδίων και λοιπών αγαθών που προορίζονται για τον εφοδιασμό των πλοίων ή πλωτών μέσων της εμπορικής ναυσιπλοΐας του εσωτερικού .
- Παράδοση και εισαγωγή υλικών και αντικειμένων που προορίζονται για την κατασκευή ή μετατροπή σκαφών (πλοίων και πλωτών μέσων γενικά) .
- Παροχή υπηρεσιών για τη συντήρηση και επισκευή σκαφών πλοίων και πλωτών μέσων γενικά, καθώς και των αντικειμένων που είναι ενσωματωμένα ή χρησιμοποιούνται σ' αυτά .
- εισαγωγή υλικών και αντικειμένων που προορίζονται να ενσωματωθούν ή να χρησιμοποιηθούν σε σκάφη, πλοία ή πλωτά μέσα γενικά και σε αντικείμενα

αυτών σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης α' της παρ. 1 του άρθρου 22 του Ν.1642/86 .

- Ναύλωση σκαφών (πλοίων και πλωτών μέσων γενικά) .
- Απαλλαγή υπηρεσιών που παρέχονται για τις άμεσες ανάγκες των σκαφών (πλοίων, πλωτών μέσων γενικά) και του φορτίου αυτών .

Για την οριστικοποίηση των χορηγηθέντων απαλλαγών ο υποκείμενος στο φόρο ο οποίος έχει υποχρέωση υποβολής «Δήλωσης διενέργειας δραστηριότητας κυρίως στην ανοιχτή θάλασσα» και το προηγούμενο ημερολογιακό έτος έκανε χρήση των απαλλαγών του άρθρου 1 της παρούσας έχει υποχρέωση να υποβάλλει για το έτος αυτό «Δήλωση επιβεβαίωσης της διενέργειας δραστηριότητας κυρίως στην ανοιχτή θάλασσα», ανά πλοίο, συνυποβάλλοντας τα στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 6 της [ΠΟΛ.1177/2018](#), για ολόκληρο το ημερολογιακό έτος .

5.12.6 Ελεγκτικές Επισημάνσεις

Οι Ελεγκτικοί φορείς, θα πρέπει με τον έλεγχο των κερδών της ναυτιλιακής επιχείρησης, να διαπιστώσουν αν περιλαμβάνονται και κέρδη εκτός εκμεταλλεύσεως των πλοίων . Γιατί όπως έχει προαναφερθεί στις Ναυτιλιακές Επιχειρήσεις σύμφωνα με τον Ν. 27/1975, επιβάλλεται φόρος και εισφορά σε ελληνικά πλοία, που υπολογίζονται βάσει ηλικίας και χωρητικότητας κάθε πλοίου .

Αν υπάρξουν και κέρδη από άλλες πηγές , δηλαδή εκτός εκμεταλλεύσεως των πλοίων, τότε θα πρέπει στα συγκεκριμένα κέρδη να εφαρμοσθούν οι γενικές διατάξεις φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων .

Επιπλέον θα πρέπει να εξεταστεί , αν η Ναυτιλιακή επιχείρηση υποβάλλει σε αρμόδια Δ.Ο.Υ. τις κατά τον Ν. 27/1975 δηλώσεις για πλοία Κατηγορίας, καταχωρεί σε αντίστοιχα βιβλία τις υποχρεώσεις, εξοφλεί οφειλόμενους φόρους στις ανάλογες προθεσμίες και συγχρόνως επιδιώκει με τα απαραίτητα δικαιολογητικά να μειωθεί ο φόρος σε περιπτώσεις αργίας του πλοίου .

Όσον αφορά, με το αντικείμενο του Φ.Π.Α. , ο έλεγχος είναι υποχρεωμένος να εξετάζει τόσο την είσπραξη του Φ.Π.Α. όσο και την πληρωμή του που επιβάλλεται στα έξοδα και στις αγορές της Ναυτιλιακής Επιχείρησης για τα πλοία της .

Συγκεκριμένα, ο έλεγχος διαπιστώνει την υποβολή των προσωρινών δηλώσεων του Φ.Π.Α. , μέσα στις κατάλληλες προθεσμίες και ελέγχει τους λογαριασμούς που αφορούν τον Φ.Π.Α. να απεικονίζονται σωστά στα βιβλία και να συμφωνούν με τα οικονομικά στοιχεία των προσωρινών δηλώσεων .

Σε γενικές γραμμές , η γνώση των ιδιαιτεροτήτων του Φ.Π.Α. για τις Ναυτιλιακές Επιχειρήσεις είναι απαραίτητη τόσο για την επιβολή του Φ.Π.Α., στην ελληνική επικράτεια , όσο και για τις περιπτώσεις των απαλλαγών σε προκαθορισμένα ταξίδια στην Ανοιχτή Θάλασσα .

Λοιπές άλλες περιπτώσεις ενός φορολογικού ελέγχου από τους αρμόδιους, είναι ο έλεγχος των παρακρατήσεων και των αποδόσεων τους στο ελληνικό δημόσιο του Φ.Μ.Υ. των υπαλλήλων και των πληρωμάτων των πλοίων της Ναυτιλιακής Επιχείρησης , των παρακρατήσεων από αμοιβές Ελευθέρων Επαγγελματιών όπως και άλλων φόρων – χαρτοσήμων .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Μέσα από την εργασία αυτή και την έρευνα της από ξένη και ελληνική βιβλιογραφία, αναδεικνύεται η σπουδαιότητα του ρόλου του Εσωτερικού Ελέγχου ως απαραίτητος βοηθητικός παράγοντας λειτουργίας των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων και των επιχειρηματικών αποφάσεων της διοίκησης .

Συγκεκριμένα , έχει αποδειχθεί από έρευνες , όπως αναφέρονται επίσης και στο κεφάλαιο 2, ότι ο ρόλος αυτός του Εσωτερικού Ελέγχου είναι πολύπλευρος με πολλές συνιστώσες, με τομείς να αναφέρονται στον Χρηματοπιστωτικό, στην διασφάλιση της περιουσίας της επιχείρησης , στην αποτροπή απάτης και αξιολόγησης των επιχειρηματικών κινδύνων όπως επίσης και της βελτίωσης των στρατηγικών σχεδιασμών της εταιρικής διακυβέρνησης .

Επιπλέον , συγχρόνως με τον Εσωτερικό Έλεγχο, αναδεικνύονται και οι πολλαπλές δεξιότητες και εξειδικευμένες γνώσεις των Εσωτερικών Ελεγκτών ώστε να ανταπεξέρχονται στο δύσκολο έργο τους με αποτελεσματικότητα .

Ιδιαίτερα στον τομέα των Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων, που πραγματεύεται η εργασία, παρατηρούμε μέσα από έρευνες , μετά την υιοθέτηση παγκοσμίως του διεθνούς προτύπου (ISM CODE) που επέβαλε ο παγκόσμιος οργανισμός ναυτιλίας, τον διευρυμένο ρόλο του Εσωτερικού Ελέγχου , ακόμα και στην πρόληψη τυχόν συμβάντων και ατυχημάτων που έχουν να κάνουν με το πλήρωμα , τα εμπορεύματα που μεταφέρονται και τα καύσιμα των πλοίων .

Ωστόσο, η παρούσα εργασία, εξειδικεύεται στον οικονομικό τομέα και αποτελεί μια θεωρητική προσέγγιση του Εσωτερικού Ελέγχου των Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων. Έχουν αναλυθεί οι εξειδικευμένοι όροι λογιστικών λογαριασμών όπου κάθε τμήμα της Ναυτιλιακής Επιχείρησης συνδέεται μεταξύ τους , και έχουν οριστεί διαδικασίες και ελεγκτικές επισημάνσεις δημιουργώντας με αυτό τον τρόπο έναν οδηγό για ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου .

Τέλος καθώς υπάρχει έλλειψη μελετών και βιβλιογραφίας στον συγκεκριμένο τομέα , μπορεί να καθοδηγήσει ουσιαστικά μια εμπειρική προσέγγιση ώστε να παραχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για την λειτουργία και την αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου και των συστημάτων του, ειδικά σε ποντοπόρα πλοία ελληνικών συμφερόντων όπου η δομή τους είναι πολύπλοκη και διαφοροποιείται από την δομή επιχειρήσεων άλλων επιχειρηματικών κλάδων .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κάντζος Κωνσταντίνος – Χονδράκη Αθηνά, << Ελεγκτική – Θεωρία και Πρακτική>> , Σταμούλη ΑΕ , Αθήνα 2006

Καζαντζή Χ. (2006) Ελεγκτική & Εσωτερικός Έλεγχος (2006) Έκδοση Business Plus ΑΕ, Πειραιάς

Νεγκάκης Χ. – Ταχυνάκης Π. << Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου, Διπλογραφία, Αθήνα 2013

Παπαστάθης Π. << Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος και η Πρακτική Εφαρμογή του, Αθήνα 2014

Γ. Βελέντζας, Ν. Καρτάλης, Γ. Μπρόνη <<Ελεγκτική & Εσωτερικός Έλεγχος, Θεσσαλονίκη 2013

Τσακλαγκάνος Α. <<Ελεγκτική>>, Έκδοση Αδελφών Κυριακίδη ΑΕ, Θεσσαλονίκη 2003

Καραμάνης Κ. <<Σύγχρονη Ελεγκτική>> Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα 2008

Λουμιώτης Β. <<Βασικές οδηγίες Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων (Δ.Ε.Π.), Έκδοση 2^η Ινστιτούτου Εκπαίδευσης ΣΟΕΛ, Εκδόσεις Σταμούλη ΑΕ, Αθήνα 2008

Σαρακοστίδης Σ. <<Ειδικά θέματα Λογιστικής και Ελεγκτικής Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων>>, ΙΕΣΟΕΛ, Αθήνα 2013.

Λουμιώτης Β. <<Ελεγκτική και Επαγγελματικές Ικανότητες Ελεγκτή, Διαχείριση κινδύνων και Εσωτερικός Έλεγχος, ΙΕΣΟΕΛ, Αθήνα 2013.

Λεκαράκου-Νιζάμη Κ. – Παπασπύρου Α. ,<< Ναυτιλιακή Λογιστική>>, Πειραιάς 2001

Διακομιχάλης Μ., Μανδήλας Α., Κελέτζης Σ. <<Ειδικές – Κλαδικές Λογιστικές>>, Αθήνα 2013

Πρωτοψάλτης Ν. – Σαρακοστίδης Σ. <<Ελεγκτική Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων>>, (2003)

Θαλασσινός Ε., Λιάπης Κ. <<Σημειώσεις στην Οικονομική και Χρηματοοικονομική Μοντελοποίηση με έμφαση στην Ναυτιλία>> .

Γκιζιάκης Κ., Παπαδόπουλος Δ. , Πλωμαρίτου Π. (2010) <<Ναυλώσεις>>, Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα 2010

Χουλιάρης Θεόδωρος, <<Αποτιμήσεις Πλοίων>>, Maritime economies, φύλλο 47,σελ. 22-23

Γεωργακόπουλος, Λ.(1976, Απρίλιος). Η «Ανώνυμος Ναυτική Εταιρεία» και το περί αυτής σχέδιον νόμου του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, ΝοΒ 24 σσ. 369-38

Νικολάου Καπίρη Φρόσω, << Ο σκοπός της Υπηρεσίας του Εσωτερικού Ελέγχου>> (2009), <https://www.euro2day.gr/specials/opinions/article/531158/o-skopos-ths-yphresias-esoterikoy-eleghoy.html>

Ελληνικός Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης (ΕΚΕΔ) για τις Εισηγμένες Εταιρείες

Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, Νόμος 3816/ΦΕΚ 32/τ.Α΄/28-2-1958

Τότσης Χρήστος, Κώδικας φορολογίας πλοίων και ναυτιλιακών επιχειρήσεων, Εκδόσεις ΠΑΜΙΣΟΣ 2016.

Αντωνόπουλου Χρ. , Διαμαντή Α., Δούναβη Γ., Ρασσιά Δ., <<Επικοινωνία Πλοιάρχου>>, Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού, Γ΄ έκδοση, Αθήνα 2017

Κοττίνης Γ. (2019), “Υιοθέτηση IFRS ή US GAAP στις ναυτιλιακές εταιρείες”, Journal of Accountancy Greece

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Daniela Petrascu , Alexandra Tieanu (2014), The Role of Internal Audit in Fraud Prevention and Detection, Procedia Economics and Finance ,Volume 16, Pages 489 - 497

Maria Alina Caratas, Elena Cerasela Spatariub (2014), Contemporary Approaches in Internal Audit, Procedia Economics and Finance, Volume 15, Pages 530 - 537

Anderson R.J., Svare J.C. <<Internal Audit Oversight>>, Journal of Accountancy, August 2013

Mac Eulerich, Joleen Kremin, David A. Wood (2019), Factors that influence the perceived use of the internal audit function's work by executive management and audit committee, Advances in Accounting, Volume 45, Article 100410

Yu-Tzu Chang, Hanchung Chen, Rainbow K. Cheng, Wuchun Chi (2019), The impact of internal audit attributes on the effectiveness of internal control over operations and compliance, Journal of Contemporary Accounting & Economics, Volume 15, Issue 1, Pages 1-19

Kato Plant, Karin Barac, Gerrit Sarens (2019), Preparing work - ready graduates - skills development lessons learnt from internal audit practice, Journal of Accounting Education, Volume 48, Pages 33-47

Togantzis A. (2011), << Internal Audit and Good Ship Management>>, www.ebookbrowse.com

Othman Mohamad Rosni (2003), Effectiveness of safety management systems (SMS) by Malaysian shipping companies in compliance to the International Safety Management (ISM) Code

ErnestosTzannatos Dimitris Kokotos (2009), Analysis of accidents in Greek shipping during the pre- and post-ISM period, Marine Policy, Volume 33, Issue 4, Pages 679-684

Bjørn-Morten Batalden , Are Kristoffer Sydnes (2013), Maritime safety and the ISM code: a study of investigated casualties and incidents, World Maritime University

Ot Ik Soon Cho, In Chul Kim, Yun Sok Lee (2010) , The Introductory Concept of Maritime Safety Audit as a tool for Identifying Potential Hazards , Journal of Navigation and Port Research, Volume 34 Issue 9, pages 669 - 704

Christiaan Heija , Govert E.Bijwaardb , Sabine Knapp (2011) , Ship inspection strategies: Effects on maritime safety and environmental protection, Econometric Institute Report 2010-33

Ot Triepels Ron, Feelders A., Daniels H. (2015), Uncovering Document Fraud in Maritime Freight Transport Based on Probabilistic Classification , Computer Information Systems and Industrial Management pp 282-293

Tsalavoutas I. and Evans L. (2010), << Transition to IFRS in Greece:Financial statement effects and auditor size>> managerial Auditing

Noor R. Mastuki N. and Aziz (2007) Earnings management and deferred tax >> Malaysian Accounting Review

PricewaterhouseCoopers, << Ανάγκη Βελτίωσης του Εσωτερικού Ελέγχου>>, www.euro2day.gr, Απρίλιος 2013

PricewaterhouseCoopers, <<Protect your Shipment >>, www.pwc.com(2006)

Barth E.M. Landsman W. & Lng M. (2008), International Accounting Standards and Accounting Quality, Journal of Accounting Research, Vol.6 No3

Kothari, S.P., Leone , A.J., Wasley, C.E., (2005). Performance Matched Discretionary Accrual Measures. Journal of Accounting and Economics 39 (1), 163 – 197.

Dyreg, S.D., Hanlon, M., Maydew, E.L., 2012. Where do Firms Manage Earnings ? Review of Accounting Studies 17 (3), 649-687.

Penner, J., Kreuze, J., Langsam, S., 2013. Long-Lived Asset Impairments in the Shipping Industry and the Impact on Financial Statement Ratios: Comparing US GAAP and IFRS Standards. International Journal of Accounting and Financial Reporting 3 (2), 76.

Ferentinou, A.C. and Anagnostopoulou, S.C. (2016), "Accrual-based and real earnings management before and after IFRS adoption: The case of Greece", Journal of Applied Accounting Research, Vol. 17 No. 1, pp. 2-23.

I Putu Edi Darmawan, Sutrisno T, Endang Mardiati (2019,) Accrual Earnings Management and Real Earnings Management: Increase or Destroy Firm Value? International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding, ISSN 2364-5369, Vol 6, No 2, April 2019

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

<https://www.hiia.gr/>

<https://www.taxheaven.gr>

<https://www.e-forologia.gr>

<http://www.helex.gr>

<http://www.e-nautilia.gr/katigories-kai-eidi-ploiwn/>

<http://www.forologikanea.gr/news/oi-forologikes-upoxreoseis-ton-nautiliakon-etaireion/>

<https://www.forin.gr>

<https://m.naftemporiki.gr/story/1399433/oles-oi-apallages-fpa-gia-drastiriotites-ploion-stin-anoixti-thalassa>

<https://www.accountancygreece.gr>

<https://libertypress.gr/ellhnikh-naytilia/>

<http://www.imo.org/en/OurWork/HumanElement/SafetyManagement/Pages/ISMCode.aspx>

NOMOI

Νόμος 3016/2002 περι Εταιρικής Διακυβέρνησης

Νόμος 3091/2002 Άρθρο 26

Νόμος 3873/2010 περι Εταιρικής Διακυβέρνησης

Νόμος 4706/2020 περι Εταιρικής Διακυβέρνησης

Νόμος 959/1979 περι Ναυτικής Εταιρίας

Ν.δ. 2687/1953 άρθρο 13 περι Ειδικής Ανώνυμης Ναυτιλιακής Εταιρίας

Ν. 4548/2018 περι Ανωνύμων Εταιριών

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 27/1975

«Περί φορολογίας πλοίων, επιβολής εισφοράς προς ανάπτυξης της Εμπορικής Ναυτιλίας, εγκαταστάσεως αλλοδαπών ναυτιλιακών επιχειρήσεων και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων.»

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2859 Κύρωση Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας

Άρθρο 27. Ειδικές Απαλλαγές - Κείμενο νόμου

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4111/2013

Άρθρο 43 Εισφορά σε εταιρίες του άρθρου 25 του Ν. 27/1975 (Α' 77)

ΠΟΛ.1187/2018 Διαδικασία χορήγησης απαλλαγών των περιπτώσεων α', γ', δ' και ε' του άρθρου 27 του Κώδικα Φ.Π.Α. που αφορούν πλοία που εκτελούν μεταφορά επιβατών με κόμιστρο ή με τα οποία ασκείται εμπορική ή βιομηχανική ή αλιευτική δραστηριότητα .

